

PRISTOP K RAZVOJNEMU IZOBRAŽEVANJU V LUČI ČLOVEKOVIH PRAVIC

Priročnik za aktiviste
v novih državah članicah EU

Dosegljivo v naslednjih jezikih:

angle ko

letonski

madžarski

poljski

slova ki

**Minority Rights Group International se zahvaljuje vsem,
ki so s strokovnim znanjem prispevali k pripravi knjige.**

Projektne koordinatoriki:
Isabel Pinaud in Bernadett Sebály

Urednici knjige:
Snježana Bokulić a Preti Taneja

Urednica rokopisa:
Sophie Richmond

Projekt podpira **Evropska Komisija**.

Priročnik je pripravljen s podporo Evropske unije.
Na spletni strani objavljeni pogledi izražajo izključno le mnenje avtorjev
in niso brezpogojno identični z mnenjem Evropske unije.

Naslovna fotografija:
Otroci, ki nosijo vodo v severnem delu Gane.
Vir: **András Megyeri**

V priročniku omenjene kampanjske ideje in dejavnosti se lahko prosto uporabijo.
MRG ni odgovoren za nobene posledice, ki izvirajo iz kakr ne koli uporabe le teh.

Metiranje & dassing:
ElektroPress Studio

VSEBINA

Najpomembnej e kratice | 4

Uvod | 5

Človekove pravice in razvoj | 7

Razvoj, pravne zahteve in EU: okviri, ki so na voljo novim državam članicam | 13

Glavni izzivi razvojne politike v novih državah članicah | 22

tudija primera: Praktični primeri uporabe razvojnih politik v novih državah članicah | 33

Razvojno izobraževanje: kaj to pomeni je in zakaj je pomembno za nevladne organizacije? | 38

Deluje? Praktični napotki h kampanji za podpiranje razvoja – pristop z vidika človekovih pravic v kampanji | 44

Pristop k človekovim pravicam v praksi v Afriki: tri tudije primera | 60

Najpomembnje i mednarodni dokumenti | 76

Seznam besed | 86

Kontakti in ostali viri | 89

Avtorji | 95

NAJPOMEMBNEJE KRATICE

ACP	Države Afrike, Karibskih otokov in Tihega oceana
AU	Afriška unija
CAT	Konvencija proti mučenju
CEDAW	Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk
CMW	Konvencija o varstvu pravic delavcev migrantov in njihovih družin
CRC	Konvencija o pravicah otrok
CRPD	Konvencija o pravicah invalidov
DAC	Odbor za razvojno pomoč
DCI	Instrument za razvojno sodelovanje
DG	Generalni direktorat
DE	razvojno izobraževanje
EC	Evropska skupnost
ECtHR	Evropsko sodišče za človekove pravice
EDF	Evropski razvojni sklad
ENPI	Evropski sosedski in partnerski instrument
OZN	Organizacija združenih narodov
EP	Evropski parlament
EU	Evropska unija
SND	Skupnost neodvisnih držav
BND	Bruto nacionalni dohodek
HRBA	razvoj z vidika človekovih pravic
IC	Instrument industrializirane države
ICCPR	Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah
ICERD	Konvencija o odpravi vseh vrst rasne diskriminacije
ICESCR	Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah
ILO	Mednarodni urad za delo
IPA	Instrument za predpristopno pomoč
LDCs	najmanj razvite države
MDGs	Milenijski razvojni cilji
NGDO	Nevladne razvojne organizacije
NGO	Nevladne organizacije
NMS	nove države članice
ODA	uradna razvojna pomoč
OECD	Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj
TEC	Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti
TEU	Pogodba o Evropski uniji
UNDM	Deklaracija OZN o pravicah pripadnikov narodnih in etničnih, verskih in jezikovnih manjšin
UNDP	Razvojni program ZN
UNGA	Generalna skupščina OZN
UNICEF	Sklad OZN za otroke

UVOD

Po besedah Louise Arbour, bivše visoke komisarke ZN za človekove pravice je revščina največji izziv za človekove pravice, s katerim se svet danes sooča. Smatramo sicer, da je ukinitve revščine dosegljiv cilj in je globalna vladna zavezanost za njeno ukinitve jasno opredeljena v Milenijskih razvojnih ciljih, vendar ostanejo želje za ustvaritev sveta brez revščine le dolgoročni izgledi. V revščini so najbolj prizadeti marginalni sloji, izključene, diskriminirane skupnosti, kot naprimer etnične, narodne, verske in jezikovne manjine. Razvojni napor v zadnjih desetletjih so neuspešni, nezadostni in so se zaradi korupcije in razičnosti izjalovili. Ta mednarodna razvojna paradigma je vzpodbujala udeležence na prevrednotenje, kot rezultat tega se je izoblikoval nov pristop, ki povezuje razvoj izrecno s človekovimi pravicami. Pristop z vidika človekovih pravic je ustvaril nov jezik in zagotovil instrumente za učinkovitejše in pravičnejše odgovore na različne dimenzije revščine. Razvoj je postal človekova pravica, ki – v skladu z mednarodnimi pravnimi načeli – obvezuje države članice, da spoštujejo, zagotovijo in čitijo pravico do razvoja, določijo nosilce danih pravic.

Evropska unija (EU) je največji donator na svetu. Po raziritvi v letih 2004-2007 je postala nekaterim srednjim- in južnovzhodnim evropskim državam pravna obveza sodelovanje v razvojnem sodelovanju, vendar se prejme, na področju razvojnega sodelovanja pridobljene izkušnje ter držav osnovno razlikujejo od izkušnje starih držav članic. Pet let kasneje se naketere nove države članice vedno trudijo z načrtovanjem mednarodnih razvojnih smernic; krila razvirajoče civilne organizacije, ki se ukvarjajo z razvojem pa postopoma določajo svoje mesto in vlogo v procesu. Medtem se pa javnost ne zanima za vprašanja v zvezi z mednarodnim razvojem, podpora teh smernic je zelo nizka, razen tega pa je izgradnja mostu med človekovimi pravicami in razvojem vedno svprašanje prihodnosti.

Za premostitev je v letih 2008-2009 Minority Rights Group International izvedel razvojni izobraževalni program z naslovom "Podpiranje razvoja v Evropi: Za kritično

množico in naprej". Cilj programa je bil povečanje kapacitet civilnih družb, ki delujejo v novih državah članicah na področju oblikovanja vidikov in osvetli prednosti, ki izhajajo iz vidika pravnega približevanja. Kot del projekta nudi priročnik tudi praktične napotke. Gradivo je sestavljeno za civilne organizacije, ki delujejo v novih državah članicah in se ukvarjajo z razvojem in s človekovimi pravicami oziroma za organizacije in pobude od spodaj, katere uveljavljajo načela razvojnega izobraževanja ali pa delujejo v cilju priznanja teh, oziroma izvajajo kampanjo za uresničevanje Milenijskih razvojnih ciljev. Priročnik je tako napisan izrecno za nove države članice ter za poseben položaj njihovih civilnih sektorjev.

Priročnik je rezultat postopka z veliko udeleženci, v projektu so sodelovale civilne organizacije, ki uporabljajo načelo razvojnega izobraževanja iz Madžarske, Malte, Poljske, Letonije, Slovaške in Slovenije, evropski strokovnjaki na področju razvojnega izobraževanja, strokovnjaki iz Etiopije, Kenije in Ugande, ki delajo na terenu in se ukvarjajo z razvojem in človekovimi pravicami ter drugi strokovnjaki in akademiki s področja človekovih pravic in razvoja.

MILENIJSKI RAZVOJNI CILJI

Generalna skupščina Združenih narodov (OZN) je leta 2000 spejela Milenijsko deklaracijo, ki je svetovna obveza za odpravljanje izredne revščine. Leta 2005 so izdali tudi koncepcijo uresničevanja z naslovom "Naložba v razvoj: praktični načrt za uresničevanje Milenijskih razvojnih ciljev". Dokument je izdelalo neodvisno svetovalno telo pod vodstvom profesorja Jeffreyja Sachsa. Tisočletni razvojni cilji so naslednji:

- ❑ **Cilj št. 1: Odpravljanje skrajne revščine in lakote**
- ❑ **Cilj št. 2: Doseči univerzalno osnovnošolsko izobrazbo**
- ❑ **Cilj št. 3: Zagotoviti enakost med spoloma in dati več moči ženskam**

- ❑ **Cilj št. 4: Zmanjšati smrtnost otrok**
- ❑ **Cilj št. 5: Izboljšati zdravje mater**
- ❑ **Cilj št. 6: Boriti se proti virusu HIV/Aids, malariji in drugim boleznim**
- ❑ **Cilj št. 7: Zagotoviti okoljsko trajnost**
- ❑ **Cilj št. 8: Razvoj globalnega partnerstva za razvoj.**

ALI STE VEDELI?

Milenijske razvojne cilje lahko smatramo kot menjava paradigem, ker je v nekem načrtu za odpravo rev čine prvič določen termin za odpravo rev čine (2015) in vsebuje kazatelje razvoja..

- ❑ Nekateri kritizirajo Milenijske razvojne cilje, ker pogre ajo izrecne napotke v zvezi s pravicami žensk oziroma zajemajo cilji za zmanj anje re- v čine samo polovico najrevnej ih na svetu. Med

stranskimi učinki Milenijskih razvojnih ciljev je, da odvrača pozornost s ciljev, ki so določeni v kon- vencionah o človekovih pravicah.

- ❑ V Milenijskih razvojnih ciljih je opredeljeno 18 delnih ciljev in več kot 60 meril in se v veliki meri sklicujejo nanje tako v programiranju podpiranih razvojov kakor tudi v obveznih mednarodnih in- strumentih kljub temu, da so MDG-i samo direk- tive.
- ❑ Države objavijo vsako leto specifične podatke oziroma poročila o člove kem razvoju in Milenij- skih razvojnih ciljih, ki vsebujejo podrobne stati- stike in projekte na svetovni ravni.
- ❑ Milenijsei razvojne cilje je doletelo veliko kritik, med ostali zaradi tega, ker uživa njihovo ure- sničevanje skorajda že prednost v primerjavi z ure- sničevanjem obveznosti na področju človekovih pravic.
- ❑ Razvojni program OZN (UNDP), vodilna agencija za uresničevanje Milenijskih razvojnih ciljev

Zasedanje skupne parlamentarne skupščine AKP-EU v Ljubljani, SlovenijaVir: Balázs Lerner

1. POGlavJE LOVEKOVE PRAVICE IN RAZVOJ

To poglavje prikaže globlje skrite povezave med človekovimi pravicami in razvojno podporo. Čeprav uporabljata obe področji različne instrumente za uresničevanje sprememb, je cilj obeh isti: vsakemu človeku želi zagotoviti dostojanstvo življenja. Poglavje opredeli pojem razvoja in prikaže pripadajoče mednarodne pravne okvire človekovih pravic in podrobno pojasni pristop z vidika človekovih pravic v razvoju, razloži temeljne koncepcije in temeljna načela.

KAJ JE RAZVOJ?

Razvoj države ali območja pomeni dosti več kot zgolj nakopičenje premoženja ali porast nacionalnega dohodka. Človeki razvoj je paradigma, ki poskuša ustvariti človeku ustrezno okolje, da lahko v popolni meri izkoristi svoje možnosti, da živi plodovito in kreativno življenje. V okviru te paradigme lahko živi vedno več ljudi tako življenje, kakor tudi sam smatra za dragoceno.

Deklaracija OZN o pravici do razvoja (1986) definira razvoj po naslednjem:

„Razvoj je globalni ekonomski, socialni in politični proces, usmerjen na pospeševanje blaginje vsakega človeka in posameznika, podlaga teh je prosta, aktivna in pomembna udeležba vseh teh posameznikov ter pravična delitev iz njih izhajajočih dobrin.“

Pravica do razvoja je neodtujljiva človekova pravica, kot posledica tega ima vsak posameznik in imajo vsa ljudstva pravico sodelovanja v ekonomskem, družbenem, kulturnem in političnem razvoju ter podpirati in uživati te možnosti, medtem se lahko uveljavijo vse človekove pravice in temeljne svoboščine.

Revščina je v nasprotju z uveljavljanjem pravice do razvoja. Po mnenju Odbora OZN za ekonomske, socialne in kulturne pravice je revščina stanje, v katerem človek dolgo časa ali kronično trpi zaradi pomanjkanja virov, možnosti, alternativ, varstva in sposobnosti, potrebnih za primerno življenjsko raven ter uveljavljanje drugih civilnih, kulturnih, ekonomskih, političnih in socialnih pravic.

Dejansko se razvoj in človekove pravice med seboj prepletajo; nobene ne more uresničiti brez druge. Cilj obeh je doseči človeško svobodo. Za človeka je treba zagotoviti pravico do odločanja ter možnost sodelovanja v postopkih odločanja, pomembnih za njegovo življenje. Človeki razvoj in človekove pravice se vzajemno krepijo, zagotavljajo dobrobit in dostojanstvo vseh ljudi, večajo samopovnanje ter solidarnost do drugih.

Cilji trajnostnega razvoja

Trajnostni razvoj je oblika razvoja, ki zadovoljuje potrebe sedanosti brez ogrožanja zmogljivosti prihodnjim generacijam za zadovoljevanje svojih potreb.

Družbeni cilji: popolna zaposlenost, enakopravnost, varnost, izobraževanje, zdravstvo, udeležba, kulturna identiteta, itn.

Ekonomski cilji: rast gospodarstva, učinkovitost, stabilnost, itn.

Okoljevarstveni cilji: oblikovanje zdravju naklonjenih okolij za ljudi, razumna poraba obnovljivih virov energije, ohranjanje neobnovljivih virov energije, itn.

OKVIRNI MEDNARODNI PRAVNI SISTEM ČLOVEKOVIH PRAVIC IN RAZVOJA

Države so odgovorne za spoštovanje, zaščito in izvajanje človekovih pravic. Obveza držav izhaja iz mednarodnih zakonov o človekovih pravicah ter ratificiranih konvencij držav.

Najbolj izvrstni mednarodni pravni akt, Temeljni dokument OZN na tem, kak ni so rezultati mednarodnega sodelovanja na področju reševanja ekonomskih, socialnih, kulturnih ali humanitarnih problemov oziroma v spodbujanju podpiranja in spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ne glede na raso, spol, jezik ali vero, kar je tudi eden izmed ciljev OZN. V Splošni deklaraciji o človekovih pravicah so bila pred več kot šestdesetimi leti prvič zapisana osnovna načela o neodtujljivosti človekovih pravic. Od takrat je bila izdelana cela vrsta pogodb za opredelitev naslednjih svojevrstnih človekovih pravic:

- ❑ Konvencija o odpravi vseh vrst rasne diskriminacije (ICERD)
- ❑ Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah (ICCPR)

- Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (ICESCR)
- Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW)
- Konvencija proti mučenju in drugim krutim, nečlovekim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (CAT)
- Konvencija o pravicah otrok (CRC)
- Konvencija o varstvu pravic delavcev migrantov in njihovih družin (CMW)
- Konvencija o pravicah invalidov (CRPD)

Izhodišče za konvencije so nekatera bistvena, naslednja ponavljajoča se osnovna načela:

- Univerzalnost in nedeljivost
- Enakost in nediskriminacija
- Udeležba in sprejemanje
- Odgovornost in zakonski predpis

Človekove pravice:

- Univerzalne, nedeljive, neodtujljive, vzajemno odvisne in v vzajemni povezavi
- Vsaka ženska, moški in otrok je zaradi človekovega bistva upravičen, da uživa človekove pravice
- Uživanje ene pravice je nedeljivo povezano z uživanjem druge pravice ; posledica kršitve ene pravice povzroči zaradi osnovnega pojmovanja kršitev cele vrste drugih pravic.
- Vse človekove pravice – državljanske, kulturne, ekonomske, politične in socialne – so enako pomembne.
- Vsa človeka bitja imajo enako dostojanstvo in enake pravice.
- Načelo nediskriminacije prepoveduje vsako diskriminacijo človekovih pravic na kakršni koli osnovi, naprimer na osnovi rase, polti, spola, jezika, vere, politične ali druge pripadnosti, nacionalnega ali družbenega porekla, premoženja, rojstva ali drugega stanja.
- Izraz ‘ali drugo stanje’ je treba razumeti tako, da zajema osebne okoliščine, poklic, način življenja, seksualno usmerjenost ter zdravstveno stanje.
- Vsak človek in vsa ljudstva imajo pravico udeležiti se in prispevati k državljanskemu, ekonomskemu, družbenemu, političnemu in kul-

Nekaj primerov človekovih pravic

Državljske in politične pravice

- Pravica do osebne svobode in varnosti
- Pravica do prostega gibanja in prebivanja
- Enakost pred zakonom
- Neodvisno in nepristrano sodište
- Pravica do zasebnega življenja
- Svoboda misli, vesti in vere
- Svoboda mnenja in izražanja
- Pravica do združevanja
- Pravica do sodelovanja v javnih zadevah
- Pravica voliti in biti izvoljen
- Pravica do svobodnih volitev, odločanja o političnem sistemu
- Pripadniki narodnih, verskih in jezikovnih manjšin imajo pravico do svoje kulture, vere in jezika.

Ekonomske, socialne in kulturne pravice

- Pravica do dela, ustanavljanja sindikatov in do varnega ter zdravega dela
- Pravica do najvišjega dosegljivega standarda telesnega in duševnega zdravja
- Pravica do izobraževanja
- Pravica do ustreznega življenjskega standarda, vključno z ustrežno hrano, obleko in stanovanjem
- Pravica do sodelovanja v kulturnem življenju
- Pravica do zagotovitve ekonomskega, družbenega in kulturnega razvoja.

turnemu razvoju in to uživati tako, da se lahko uveljavijo vse človekove pravice in temeljne svoboščine.

- Obveza sprotovanja človekovih pravic bremeni države, ki so zato odgovorne do svojih volilcev.

PRISTOP K RAZVOJU Z VIDIKOM ČLOVEKOVIH PRAVIC

Za nekatere prejete, med razvojnim delom uporabljene koncepcije se je izkazalo, da so osnovno kodljive in netrajnostne. Tradicionalni humanitarni pristop – kljub temu, da je moralni pomen vedno

RAZVOJ IN MANJŠINE

Razvoj je tudi manjšinska pravica. Pravzaprav je pravica do sodelovanja pri odločanju - posebno v manjšinskih vprašanjih - oziroma pravica do udeleževanja v prednostih, ki izhajajo iz razvoja, ena izmed temeljnih stebrov, na katerih temeljijo manjšinske pravice. Ostali trije temeljni stebri so varstvo življenja, varstvo in podpiranje identitete oziroma nediskriminacija.

5. člen Deklaracije OZN o pravicah pripadnikov narodnih in etničnih, verskih in jezikovnih manjšin (UNDM) izrecno zahteva, da je treba:

1. Nacionalne cilje in programe načrtovati in izvesti ob primernem upoštevanju upravičenih interesov oseb, ki spadajo k manjšinam.

2. Programe sodelovanja in nudenja pomoči med državami načrtovati in izvesti ob primernem upoštevanju upravičenih interesov oseb, ki spadajo k manjšinam.

UNDM je dobil navdih iz 27. člena ICCPR, ki je prvi pravni akt, kjer je v neki deklaraciji OZN o človekovih pravicah prvič omenjeno varstvo manjšin in nasploh. V besedilu člena je zapisano naslednje:

'V državah, kjer živijo narodne, verske ali jezikovne manjšine, se pripadnikom teh manjšin ne sme odvzeti pravica, da izvajajo s pripadniki svoje skupine lastno kulturo, veroizpoved in uporabljajo svoj jezik.'

Podobna določila vsebuje tudi Konvencija o pravicah otrok (CRC). 30. člen Konvencije določa:

'V državah, kjer živijo narodne, verske ali jezikovne manjšine oziroma živijo osebe, ki so potomci domorodcev, se otroku, ki spada k domorodcem ali omenjenim manjšinam ne sme odvzeti pravica do življenja v lastni kulturi, pravica do veroizpovedi oziroma pravica, da s člani svoje skupine uporablja svoj jezik.'

Cilj pravic, ki so jih določili OZN in druga regionalna telesa, ki se ukvarjajo z manjšinami je, da zagotovi manjšinam enake človekove pravice, kot jih imajo ostali. Posebno je treba začitati drugačno identiteto teh manjšin pred diskriminacijo, potrebno je uvesti posebne ukrepe za ohranitev njihove kulture, vere in jezika. Pomembno je podpirati njihovo enako udeležbo v javni sferi. Države morajo vse to storiti kot del obveznosti s področja človekovih pravic, ki jih imajo do pripadnikov manjšin.

velik – lahko ravna s koristniki kot s podrejenimi, ne pa kot s partnerji. Pristop postaja vedno bolj skrbni, kar koristnike, ki niso zmožni pomagati samemu sebi, sili v pasivno vlogo. Reitev, ki temelji na dobroti, je nagnjena k reprodukciji obstoječe oblastne strukture, posledično temu pa je nemogoče doseči trajnostne rezultate.

Za premaganje teh težav so ustvarili drugi pristop, bistvo katerega je, da je treba oceniti potrebe regije ali države, ki jo želimo razviti. To je pristop, ki izhaja iz potreb. Dokler bo potrebe koristnikov ugotavljal donor, se bodo v razvojnem sistemu razdeljevanja vedno obnavljale oblastne razlike.

Tovrstna reitev se pravzaprav ne razlikuje v veliki meri od načela dobroti. Po izkušnjah se o pristopu, ki izhaja iz potreb, pogosto izkaže, da izvira pravzaprav iz zaloga, torej preplavi države v razvoju s celotno odvečno zalogo donorja, neglede na to, če je to državam potrebno ali ni potrebno.

Pristop k razvoju z vidika človekovih pravic temelji na normativah in vrednotah, določenih v mednarodnih pravnih aktih, ki so obenem tudi temelji razvojnih strategij in institucij. Znotraj te paradigme so procesi uresničevanja razvojnih ciljev prav tako pomembni, kot so pomembni cilji sami.

TEMELJNA NAČELA PRISTOPA Z VIDIKA ČLOVEKOVIH PRAVIC

Človekove pravice imajo veliko vlogo v razvoju človeštva, saj norme človekovih pravic in v povezavi z njimi tudi temeljna načela, bolj ajo razvojne strategije na način, da fokusirajo pozornost na diskriminacijo, ranljivost ter ugotovljene pomanjkljivosti v sistemu odgovornosti.

Mejniki v pristopu z vidika človekovih pravic

- ❑ 1986: Deklaracija o pravici do razvoja (UNGA A/RES/41/128);
- ❑ 1993: Svetovna konferenca o človekovih pravicah (Dunajska deklaracija in akcijski program, ustanovi se nov organ, visoki komisar)

Vse človekove pravice so univerzalne, nedeljive, odvisne ena od druge in vzajemno soodvisne. Mednarodne skupnosti morajo ravnati s človekovimi pravicami globalno, nepristransko in na enak način, izhajajoč iz enakih temeljev in z enakim poudarkom. Obveza držav je - upoštevati je treba sicer nacionalne in regionalne posebnosti in različno zgodovinsko, kulturno in versko ozadje – podpiranje in varovanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin. (UN Doc. A/CONF.157/23, para. 5) (neuradni prevod).

- ❑ 1997–2005: Reforma, podpirana s strani generalnega sekretarja OZN, po kateri se naj človekove pravice vključijo v smernice OZN in tako s tem tudi v razvojne smernice.

Za delovanje organizacije je treba človekove pravice dejansko vgraditi v proces odločanja in svetovanja. Pojem "sprejetje človekovih pravic v širokem krogu" je v zadnjih letih dobil sicer večjo pozornost, vendar se še vedno ne odraža dovolj v glavnih smernicah in odločitvah v zvezi z viri. (UN Doc. A/59/2005, para. 144) (neuradni prevod)

V procesu načrtovanja, odločanja, uresničevanja in vrednotenja je treba upoštevati naslednja tri temeljna načela.

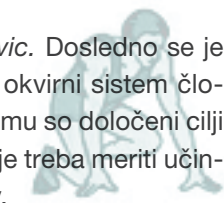
1. *Okvirni sistem človekovih pravic.* Dosledno se je treba sklicevati na mednarodni okvirni sistem človekovih pravic. A okvirnem sistemu so določeni cilji in univerzalne norme, h katerim je treba meriti učinke posameznih norm in ukrepov.

2. *Usposobljenost.* Pristop z vidika človekovih pravic zagotavlja znanje. Ranljivim skupinam zagotavlja zadostna znanja, da lahko dvignejo besedo za svoje pravice, sliči se njihov glas in postanejo tako aktivne interesne skupine. Z uporabo tega temeljnega načela profitirajo največ osebe iz družbeno ranljivih, marginalnih skupin, kot naprimer etnične manjine, ženske, starejši, otroci ter prizadete osebe.

3. *Udeležba.* Udeležba ni samo sredstvo za doseganje ciljev, temveč temeljna človekova pravica, ki jo posamezniki uveljavijo zaradi samega sebe. V cilju pospevanja aktivnega sodelovanja so na različnih nivojih odločanja potrebni posebni mehanizmi in ukrepi, da se lahko odpravi diskriminacija in odpravijo ovire, ko so se nakopičile ljudem v marginalnih skupinah, v manjšinah ter ljudem, ki živijo v revščini.

4. *Nediskriminiranost.* Cilj razvojnih dejavnosti je odpraviti diskriminiranost, zato je potrebno posvetiti največ pozornosti zlorabi pravic najbolj ranljivih skupin in posameznikov, naprimer osebam, ki spadajo k manjšinam. Mednarodni zakon o človekovih pravicah nasplošno prepoveduje negativno diskriminacijo.

5. *Odgovornost.* Posledično pravicam nastajajo tudi obveznosti, za izvajanje obveznosti pa odgovornost. K pogledu z vidika človekovih pravic spadajo tudi institucije, ki zagotavljajo odgovornost oziroma zagotavljajo, da so pravni in upravni ukrepi vgrajeni v razvojne strategije. Pomembno je, da so ti mehanizmi pregledni, dosegljivi in učinkoviti.

PRISTOP Z VIDIKA ČLOVEKOVIH PRAVIC NI SAMO TEORIJA: UPORABLJAJ PRISTOP V PRAKSI

- ❑ Oblikuj globoke partnerske odnose v naj ir em možnem krogu. Oblikuj partnerske odnose z upravičenci.
- ❑ Med analizo problemov i či korenine problemov, neodvisno od tega, kako globoko mora kopati.
- ❑ Med načrtovanjem programa mora odkriti strukturne probleme.
- ❑ Lobiranje je zelo učinkovito sredstvo, splača se investirati vanj. Na teti argumenti morajo temeljiti na dokazih. Če manjkajo potrebni podatki (statistični), lobiraj najprej za pridobitev podatkov.
- ❑ Med načrtovanjem, izvedbo oziroma kontrolo in vrednotenjem uporablaj specifična in točna merila. Merila so namenjena tebi, ne pa donorju projekta.
- ❑ Vrednoti svoje prej nje in aktualne projekte po načelu pristopa z vidika človekovih pravic. Rezultat ti bo v pomoč pri načrtovanju naslednjih projektov.
- ❑ Uporabljalj multidisciplinarne pristope. Preveri vpra anja z vseh možnih vidikov in uporabljaj vse nana ajoče se veje znanosti, ko raziskuje vzroke za zaostalost in kr itev človekovih pravic.
- ❑ Naredi takoj nje korake v cilju re evanja ranljivosti in v vladnih odnosih zaznanih neuravnove enosti ter korake v cilju odprave dejavnikov, ki ovirajo tekoče napredovanje, odvijanje procesov.

VE KRATNA DISKRIMINACIJA

Z glavnim vpra anjem v zvezi s posebno ranljivimi skupinami se ukvarjajo člani tevilnih konvencij o človekovih pravicah. 23. člen CRC se naprimer ukvarja izrecno z varstvom prizadetih otrok. Člen 10(3) ICESCR vsebuje posebno izdelane varnostne ukrepe za otroke v zvezi z delovnim pravom. V 6. členu CRPD je jasno zapisano, da so žene in dekleta izpostavljena večkratni diskriminaciji, zato so za uveljavljanje in za čito človekovih pravic in svobo čin potrebni posebni ukrepi. CERD na teva splo ne človekove pravice, določene v mednarodnih paktih (v ICCPR in v ICESCR) in podrobno določa, kak ne obveznosti ima država na področju preprečevanja, zatiranja in kaznovanja diskriminativnih dejanj do ljudi, ki so diskriminirani zaradi rase, barve polti, porekla ali nacionalne, etnične pripadnosti.

Ne teto členov konvencij ugotavlja samo to, da je treba določenim skupinam, večkratno diskriminiranim posameznikom zagotoviti posebno za čito. Sistem konvencij je večkratno in vidno razdelil člove tvo, vsi imajo pravico do uveljavljanja človekovih pravic, sklicevanja na določene pravice pa so v različnih konvencijah. V CEDAW-u, so sicer omenjene nekatere skupine, kot naprimer podeželjske

ženske, ni pa posebne konvencije o podeželjskih ljudeh. Glede tega je najbolj prefinjen in celoten CRPD, ker se ta konvencija ukvarja s tevilnimi problemi večkratno diskriminiranih skupin.

Pristop z vidika človekovih pravic in njegova načela pomenijo metodično re itev za re evanje vpra anj večkratne diskriminacije. Ko smo naprimer med MGD-i dosegli zagotovitev temeljnega izobraževanja skorajda za vse, se je izkazalo, da sestavljajo manjkajoči odstotek podeželjska dekleta, ki spadjo k neki določeni etnični skupini. Zavedamo se, da je treba izbolj ati prehodno ocenitev in načrtovanje projekta. Previdna uporaba temeljnih načel lahko pomaga v premaganju problemov in izzivov, ki izvirajo iz večkratne diskriminacije.

Napore v razvoju pogosto doletijo kritike, da razvojna pomoč ni nič drugega, kot nova oblika kolonizacije ali enostavno vsiljevanje zahodnih (ali globalnih severnih) vrednot na ostali del sveta. Seveda pa ta kritika ne velja, če je v procesu zagotovljena dejanska udeležba upravičencev, koristnikov, kajti v tem primeru oni sami prevzamejo vodenje lokalnih zadev.

Demonstracija za oblikovanje pogledov v Budimpešti, Madžarska. Vir: Balázs Lerner

2. POGLAVJE

RAZVOJ, PRAVNE ZAHTEVE IN EU: OKVIRI, KI SO NA VOLJO NOVIM DRŽAVAM LANICAM

V tem poglavju so predstavljeni najpomembnejši udeleženci razvojne politike EU in okvirni sistemi politike EU oziroma obveznosti s tega področja. Na kratko povzame nekaj najpomembnejših dokumentov in zagotavlja vpogled v različne vidike, ki jih EU uporablja v podpiranih razvojnih projektih.

ZAKAJ SE EU ZAVZEMA ZA RAZVOJ?

EU prevzema nase mednarodno sodelovanje na področju razvoja zaradi več, med seboj povezanih vzrokov. Eden izmed teh je zgodovinski vzrok: takrat, ko so bili sklepani temeljni ustanovni sporazumi Evropske skupnosti (EC), so bili evropski kolonialni imperiji ravno v razpadu. Medtem, ko so bivše kolonije ustanovile lastne institucijske strukture za določevanje svojega mesta in vloge, so morale evropske države vzdrževati vlogo prej njih kolonij v gospodarskih in političnih odnosih (povezano s politiko hladne vojne). Prve razvojne konvencije so se osredotočile predvsem na države, katere so "vezane" na države EU, kar pravzaprav pomeni bivše kolonije. Retorika EU se pogosto sklicuje na varnostne vzroke. Politiki se ponovno sklicujejo na boj proti mednarodnemu terorizmu oziroma na idejnost Evropa – trdnjava: razvojno podporo smartajo kot sredstvo za ustavitev procesov migracije.

Med ekonomske vzroke spadajo mednarodna naložba, in sicer premestitev trgovskih odnosov (razvoj infrastrukture v cilju doseganja tržišča), turizma in podjetništva v tujino (delavcem se lahko plača znatno nižja plača, kot v razvitih državah). Za obveznostmi, ki jih je prevzela EU, so etični in moralni vzroki, vendar so pravni vzroki najočitnejši.

OKVIRNI PRAVNI SISTEM RAZVOJNEGA SODELOVANJA

Obveznosti držav po Temeljnem dokumentu OZN

Po Temeljnem dokumentu OZN (člen 1(3)) spada med cilje OZN, da "z re evanjem ekonomskih, socialnih, kulturnih ali človekoljubnih nalog ter ob upo tevanju, pospe itvi in podpiranju človekovih pravic in temeljnih svobo čin vseh ljudi, ne glede na raso, spol, jezik ali vero, ustvari mednarodno sodelovanje". Rečemo lahko, da zaostalost neke

države ni mednarodni problem, vendar tovrstno trditev že dolgo ne moremo sprejeti kot resnična trditev. Že dolgo se je namreč izkazalo, da lahko rev čina, smrt, dolgoročna kr itev človekovih pravic oziroma ekonomska in politična negotovost privedejo do spopadov, ki ostanejo le redko samo notranji konflikti.

Odgovornost držav članic EU

Temeljni dokument OZN določa, da imajo obveznosti iz Temeljnega dokumenta prednost pred vsemi ostalimi obveznostmi, ki izhajajo iz drugih mednarodnih sporazumov (člen 103.) Po Temeljnem dokumentu so države članice EU tudi e nadalje odgovorne za svoja dejanja, ne glede na to, kak ne kompetence so predale neki mednarodni organizaciji, točneje EU (ECtHR, Bosphorus Airways v. Ireland, 2005). Večina držav članic OZN je ratificirala pomembne sporazume o človekovih pravicah (vsaj ICCPR in ICESCR), zato so tako za donorske države kot za države prejemnice veljavne iste ovbeznosti na področju človekovih pravic. V ustanovnih sporazumih EU je jasno zapisano, da so upo tevanje svobode, demokracije, človekovih pravic in temeljnih svobo čin ter upo tevanje zakonov skupna načela, ki jih morajo države članice uveljaviti in podpirati med skupno dejavnostjo, v skladu s Temeljnim dokumentom OZN (glej 177. člen TEC, 6. člen TEU).

Pravne osnove: Pogodba o ustanovitvi EU

Razvojno sodelovanje regulira v prvi vrsti Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti (TEC) (1957). To je politično področje, ki spada k skupnostnim stebrom (I. steber), kar pomeni, da je pravica do odločanja v pristojnosti institucij EU. Pomembno pa je opomniti, da razvojno sodelovanje ES dopolnjuje razvojne napore držav članic EU (dopolnilna pristojnost).

Skrajna oblika TEC (PES): cilji razvojnega sodelovanja Evropske skupnosti (ES)

177. člen

(1) *Politika Skupnosti na področju razvojnega sodelovanja, ki dopolnjuje politiko držav članic spodbuja:*

... trajnostni gospodarski in družbeni razvoj držav v razvoju – posebej držav, ki so najbolj ranljive;

... nemoteno in postopno integracijo držav v razvoju v svetovno gospodarstvo;

... boj proti revščini v nerazvitih državah.

(2) *Politika skupnosti na tem področju prispeva k splošnemu cilju razvoja in okrepitve demokracije ter pravne države, prav tako k cilju/načelu spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin.*

Evropsko soglasje o razvoju

Evropsko soglasje o razvoju je politična programska izjava, ki so ga podpisali Evropska komisija, Svet in Evropski parlament leta 2005.

Cilji programa:

- ❑ Oblikovanje okvirnih skupnih temeljnih načel uporabljenih pri uresničevanju razvojnega sodelovanja 27 držav članic.
- ❑ S pomočjo projektov za trajnostni razvoj se je treba osredotočiti na zmanjšanje revščine, z okre-

pitvijo zavezanosti držav članic pa za uresničitev Milenejskih razvojnih ciljev (MRC).

Nastop ES se osredotoča na naslednja področja:

- ❑ Trgovinska in regionalna integracija; okolje in trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri; infrastruktura; voda in energija; razvoj podeželja, kmetijstvo in zagotavljanje varne hrane; krepitev dobrega upravljanja, demokracije, uveljavljanja človekovih pravic ter gospodarskih in institucionalnih reform; preprečevanje konfliktov in preprečitev oslabilve države; človeki razvoj; družbena kohezija in zaposlovanje.

Ocena:

- ❑ Izjava ne prodira globlje zgolj od sklicevanj na človekove pravice iz sporazuma.
- ❑ Ne vgradi pristopa z vidika človekovih pravic v direktive in v temeljna načela uresničevanja.
- ❑ Ne opredeli spoštovanja človekovih pravic kot cilj razvojnih projektov.

Evropsko soglasje o humanitarni pomoči

Evropsko soglasje o humanitarni pomoči je politična programska izjava, ki so jo podpisali Evropska komisija, Svet in Evropski parlament leta 2007.

Politični cilji:

- ❑ Poudarja dobro donatorsko prakso.
- ❑ Zagotavlja okvir za krepitev sodelovanja v EU.
- ❑ Navaja, kako zapleteno je usklajeno delovanje pri humanitarnih akcijah, ki vključujejo prizadevanja Evropske Unije ter mednarodna, nevladna in lokalna prizadevanja.

Tabela 1: Obveznosti do EU

Načrtovano Rok	EU-15		EU-12	
	Indiv. minimum ODA/GNI	Kolektivno povprečje ODA/GNI	Indiv. minimum ODA/GNI	Kolektivno povprečje ODA/GNI
2010	0.50%	0.56%	0.17%	0.17%
2015	0.70%	0.70%	0.33%	0.33%

- ❑ V okviru delovanja pri zmanj evanju tveganj in pripravljenosti na katastrofe podpira ranljive skupnosti.
- ❑ Na področju humanitarne pomoči zagotavlja koherenco, komplementarnost in učinkovitost programov (npr. krizno upravljanje in varnost hrane), medtem ko poudarja temeljno načelo neodvisnosti.

Sporazum Cotonou

Sporazum Cotonou je dogovor o partnerstvu med ES in njenimi državami članicami ter 79 državami Afrike, Karibov in Pacifika (ACP), ki je bil sklenjen leta 2000 in ratificiran leta 2002. Sporazum je bil naslednik Sporazuma Yaounde (1964–75) in Lomé (1975–2000).

Cilji:

- ❑ Za naslednjih dvajset let opredeli okvirni sistem razvojnega sodelovanja z državami AKP (ACP). Z izjemo določil o gospodarskem in trgovskem sodelovanju – vsakih pet let izvedejo celostni pregled sporazuma.

Sporazum opredeljuje pet, vzajemno povezanih vidikov partnerstva:

- ❑ Krepitev političnih stikov med državami AKP (ACP) in EU;
- ❑ Podpora re itvam, ki temeljijo na udeležbi, vključitvi civilne družbe, zasebne sfere in drugih nedržavnih akterjev;
- ❑ Prioriteta razvojnih strategij in ciljev za zmanj evanje rev čine;
- ❑ Novi okvirni sistem gospodarskega in trgovskega sodelovanja;
- ❑ Reforma finančnega sodelovanja.

Ocena:

Sporazum Cotonou pomeni novi pristop na področju sodelovanja z državami AKP, ker aplicira večjo

fleksibilnost in vključuje civilne akterje. Leta 2005 so opravili revizijo sporazuma in so ga revidirali, odslej se sporazum sklicuje na MRC, na zagotavljanje za čite spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic žensk, ter med drugimi tudi na klavzule o iritvi regionalnega sodelovanja držav AKP. Sporazum se iz gospodarskega vidika osredotoča na EPA (Gospodarsko partnerski sporazumi) med EU in estimi regijami AKP – karibsko, pacifi ko, ter južno-, centralno-, vzhodno- in zahodno-afri kimi regijami. Srednjeročna revizija sporazuma bo opravljena v letu 2010, in bodo po vsej verjetnosti vnesli pomembne spremembe.

Strategija EU in Afrike

Politična programska listina je bila sklenjena med Svetom EU in Afri ko Unijo (AU) leta 2005, v obliki mednarodnega sporazuma. Svet jo je potrdil leta 2006, AU pa leta 2007. Potem so leta 2007 izdali Lizbonsko izjavo, ki opredeljuje temeljna načela partnerstva in obveznosti. Izjavo so sprejeli istočasno kot skupno strategijo in prvi triletni akcijski načrt (2008–10).

Politični cilji:

- ❑ Osredotoča se na politično partnerstvo, ki presega "dialoge" in napoveduje skupni nastop, ki temelji na skupnih interesih. Strate ki program gleda na Afriko kot na samostojen kontinent in ima AU za ključnega partnerja.
- ❑ Poleg političnih ciljev je Evropska komisija predlagala skupno iniciativo na naslednjih petih področjih, ki jih je vključila v akcijski načrt: upravljanje z energijo; podnebne spremembe; migracije, mobilnost in zaposlovanje; demokratično upravljanje; politična in institucionalna ureditev.

Ocena:

Strategija omogoča udeležbo nedržavnih akterjev. V praksi je upravljanje postalo temeljni kamen tega partnerstva. Zastavljeni cilj Gospodarskih partnerskih sporazumov (EPA) je integracija držav

AKP v globalno gospodarstvo, vendar doživlja kritike, da po vsej verjetnosti povzroča kodo gospodarstvom, ki so pri vstopu na trge EU v veliki meri odvisna od ugodnosti, ki jih dobijo.

Pari ka deklaracija o u inkovitosti pomo i

Politična sredstva EU – čeprav se ne nana ajo samo na okvirni sistem razvojne politike EU – poleg MGC-jev pogosto omenjajo tudi Pari ko deklaracijo o učinkovitosti pomoči.

Deklaracijo so leta 2005 podpisale vlade donatorke, med njimi EU z vodstvom Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD). Ker gre za izjavo, listina pravno ni obvezujoča.

Cilji:

- ❑ Vlade donatorke so se obvezale, da ‘spo tujejo vlado države partnerice in ji pomagajo pri uveljavljanju njenih pravic za vladanje’.
- ❑ Temeljni kamni Pari ke deklaracije:
 1. Lastno vodenje lokalnih zadev (nerazvite države opredelijo svojo strategijo za zmanj anje rev čine)
 2. Zavezanost (države donatorke se zavežejo k ciljem in uporabljajo lokalne sisteme)
 3. Usklajevanje (države donatorke usklajujejo dejanja, da ne pride do nepotrebne prekrivanja)
 4. Usmerjanje za doseganje ciljev (osredotočajo se na razvojne rezultate in njihovo merjenje)
 5. Vzajemna odgovornost (donatorke in tudi partnerji prejemniki so odgovorni za rezultate).

V letu 2008 so vlade donatorke opravile nadzor napredka na področju učinkovitosti pomoči, tedaj so se tudi prepričale do pričakovanih rezultatov niso dosegli. Akcijski načrt iz Akre je naznanil takoj nje potrebne ukrepe: transparentnost in pravočasno informiranje o obveznostih (uporaba sistemov držav prejemnic za razvojno pomoč), pogojevanje (razpis vseh pogojev za prilive) in predvidljivost (objava podatkov o izdatkih in /ali

o načrtih izvajanja). EU opredeli svoje prioritete na tem področju: delitev dela, lastno upravljanje lokalnih zadev (z uporabo lastne državne ureditve), pogojevanje, predvidljivost in prosta uporaba (da vezano pomoč s pogojem, da bo kupila blago in storitve iz držav prejemnic).

Ocena:

Osnova Pari ke deklaracije je bila ugotovitev, da velikokrat ni preveč učinkovita reitev, če donatorji »vsilijo« zunanjo pomoč drugim državam. Upravljanje s pomočjo v veliki meri ovira, da bi domačini držali razvojne procese in iz njih izvira joče dosežke v svojih rokah, ker vlade prejemnice pogosto nimajo dovolj kapacitet za podporo “zunanjih” projektov kot pričakujejo donatorske organizacije oziroma nimajo dovolj kapacitet, da sprejmejo finančno pomoč v taki meri. Ker agenda v zvezi z učinkovitostjo pomoči ne vsebuje nikakrnega jasnega in podrobnega načrta izvajanja, zadeva je e vedno v fazi prepoznavanja brez praktične vrednosti.

VLOGA LOVEKOVIH PRAVIC V RAZVOJNEM PROCESU ES

Razvojne politike ES – vsaj s tematske plati – poudarjajo človekove pravice. V sporazumih o partnerstvu se kot pogoj redno sklicujejo na spo tovanje obveznosti človekovih pravic, vendar to redkodaj postane odločilni pogoj za izvajanje sporazuma. Kljub temu, da so človekove pravice in temeljne svobo čine temelj skupnih evropskih vrednot in spadajo med sprejeta temeljna načela pri ustanovitvi EU (6. člen Pogodbe o EU), EU (in ES) doživljata kritike, ker v svojih direktivah in dejavnostih ne uveljavljata enakomerno vrednot in obveznosti spo tovanje človekovih pravic. Gospodarski in razvojni sporazumi uporabljajo pogoj, da države partnerice morajo spo tovat človekove pravice, toda EU doživlja kritike, da teh zahtev ne uveljavlja. Politični programi EU na tevilnih področjih ne uveljavljajo prioritete okvirja človekovih pravic in so velikokrat zavajajoči, ker človekovih pravic ne opredelijo pravno natančno, ampak

uporabljajo leporečne besede kot »dobro vladanje« ali »pravičnost«, itd.

Drugo pomembno vprašanje je koherentnost politik EU, tako v okviru človekovih pravic, kot tudi med različnimi političnimi področji, kot so razvojna politika, trgovska politika, migracijske politike in politike o azilu, itd. Od razvojnih akcij EU bi bilo pričakovati, da spo tujejo temeljna načela na človekovih pravicah temelječega pristopa, vključno z razči čevanjem pravil o odgovornosti.

Razvojni proračun EU zagotavlja poseben panožni instrument za človekove pravice. Krovni cilj vseh pobud ES na področju razvoja je, da države v razvoju ustrezajo pričakovanjem glede človekovih pravic.

Poleg tega evropski instrument za demokracijo in človekove pravice (1889/2006 (ES), ki nadome ča predhodni program Evropski instrument za demokracijo in človekove pravice [EIDHR]), e posebej izpostavlja naslednje cilje:

- ❑ Okrepitev spo tovanja človekovih pravic in temeljnih svobo čin, demokracije in demokratičnih reform v tretjih državah, podpora varuhom človekovih pravic, oziroma podpora žrtvam represije in zlorab, krepitev civilnega udejstvovanja družbe na tem področju;
- ❑ Okrepitev mednarodnega in regionalnega okvira za človekove pravice;
- ❑ Okrepiti zaupanje v volilne procese (misije za opazovanje volitev) ter podpora lokalnim civilnim organizacijam, ki so dejavne na tem področju

Pri akcijah za pomoč se ES sklicuje na Splo no deklaracijo človekovih pravic in na druge za to področje specializirane mednarodne in regionalne instrumente in predvideva tovrstne akcije predvsem kot dejavnosti civilnih družbenih organizacij. Poleg okrepitve civilnih in političnih pravic na vseh področjih življenja daje posebni poudarek na enakopravnost spolov.

Koristni izrazi uporabljeni v razvojni politiki EU

Evropski razvojni sklad (EDF): Sklad je bil ustanovljen za financiranje izvajanja Cotonou Sporazuma. Znesek prispevka, ki ga vplačajo posamezne države je odvisen od BDP-ja (GDP - bruto domačega proizvoda) in od zgodovinskih povezav z državami AKP. Ustanovili so dva instrumenta za izvajanje: eden izmed njih podpira panožne programe, drugi pa se osredotoča na vzpodbujanje zasebnih naložb pod vodstvom Evropske investicijske banke (EIB).

Instrument za razvojno sodelovanje (DCI): V okviru DCI deluje pet tematskih programov (nedržavni akterji; varna hrana; vlaganje v ljudi; vlaganje v okolje; azil in migracije; povračila) ter pet geografskih programov (Azija, Srednja Azija, Latinska Amerika, Srednji-Vzhod in Južno Afrika Republika). Tematski programi so odprti za vse države v razvoju in podpirajo strate ke dokumente držav (CSPs). DCI je del proračuna EU.

Evropski instrument sosedstva in partnerstva (ENPI): ENPI je instrument, ki podpira evropsko politiko sosedstva bolj fleksibilno in politično. Od leta 2007 ta instrument nadome ča predhodne programe, ki so se nana ali na vzhodne sosede in Rusijo, to je program TACIS ter program za južno-sredozemske sosedne države, to je program MEDA, oziroma evropski instrument za demokracijo in človekove pravice. Ta instrument pokriva samostojne nacionalne programe, programe za izboljšanje čezmejnega sodelovanja, programe tehnične pomoči ter izmenjavo informacij, prav tako pokriva medsebojne dolgoročne twin-sporazume med javnimi upravami držav članic EU. Geografsko se ta instrument v glavnem uporablja za pokrivanje pobud na področju Balkana in Turčije. ENPI je del proračuna EU.

Tabela 2: Finančni instrumenti EU na področju razvoja

Horizontalna sredstva	Instrument za podporo makroekonomiji
	Evropski instrument za demokracijo in človekove pravice
	Instrument za podporo stabilnosti
	Instrument za humanitarno pomoč
	Jedrska varnost

Geografski instrumenti			
Instrument za razvojno sodelovanje (DCI)	Evropski instrument sosedstva in partnerstva (ENPI)	Instrument za predpristopno pomoč (IPA)	Instrument za sodelovanje z industrijsko razvitimi državami (IC)
Pet geografskih programov			
Pet tematskih programov – ki namenjajo zneske Evropskemu razvojnemu skladu (EDF) (države AKP) in globalnim skladom ter pobudam			

TEŽAVE PRI NUJENJU RAZVOJNI POMOČI

Čeprav je EU s svojimi državami članicami največja razvojna donatorica na svetu, se je pojavilo več težav pri izvajanju. EU je sicer v več primerih znova potrdila, da želi vzdrževati nivoje pomoči (čeprav bi jih bilo treba raje dvigniti), pri zapisovanju podatkov uporablja tehnologije, ki prilivov ne odražajo vedno verodostojno, ki dejansko odtekajo v države v razvoju.

Odpis dolgov

Čeprav so države članice EU v zaostanku glede nivoja pomoči, učinkovitosti pomoči in glede svoje obveznosti doslednega spoštovanja politike, pomoč, ki jo obračunavajo kot pomoč, velikokrat sploh ni pomoč v ožjem pomenu besede. Eden izmed načinov doseganja spektakularnih teviljk je, da države članice odpis dolgov v tejejo v podatke o pomoči. Čeprav z odpisom dolgov naredijo korak do zmanjševanja revščine – posebej v primeru močno zadolženih revnih držav (HIPC) –, to ne pomeni, da je bila pomoč dejansko nakazana. Ti dolgovi so se nakopičili večinoma več desetletij prej (ali so jih

tem državam pripisali) pod pogoji, ki so jih že tedaj sprejemali z dvomi. Ponudba držav članic EU je vsekakor bilo zvišanje materialnih podpor, torej dejansko dane pomoči – ne pa uporaba kreativnih zamisli pri obračunu obveznosti. V monterejskem soglasju so se evropske države zavezale, da ne bodo uporabljale zneskov dodeljenih za razvojno pomoč za odpis dolgov.

olnine

olnine študentov, ki prihajajo iz držav v razvoju v države članice EU, in ostale njihove stroške pogosto pri tejejo k uradni razvojni pomoči (ODA), čeprav je to raje podpora lastnih izobraževalnih ustanov držav članic EU. Ni enoumno, ali ta proces pripomore k trajnostnemu razvoju držav v razvoju, ali gre za privabljanje intelektov, za t.i. beg možganov (brain drain), in povzroča večjo pomanjkanje strokovnjakov v gospodarstvih držav v razvoju kot je bilo sploh kdaj doslej. Nekatere države so se stroške storitev za begunce obračunavale kot uradno razvojno pomoč (ODA), čeprav po mednarodnem zakonu o azilu morajo države te storitve zagotoviti in ta obveza ni v nikakrni zvezi z razvojno pomočjo državi izvora.

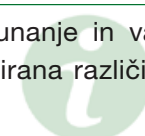

Razvojna politika EU po uveljavitvi Lizbonske pogodbe

Po pričakovanjih Lizbonska pogodba stopi v veljavo leta 2010, kar bo doprineslo k večji pomembnosti sprememb v EU. Dve najbolj pomembni institucionalni spremembi, kar se tiče zunanjega delovanja EU, da bodo stalnega predsednika Sveta Evropske Unije imenovali za dve leti in pol, z možnostjo obnovitve mandata, oziroma, da imenujejo novega visokega predstavnika za zunanjo in varnostno politiko in podpredsednika komisije, ki bodo po pričakovanjih zagotavljali doslednost zunanjega delovanja EU. Pogodba bi bolj učinkovito in dosledno pripomogla k delu EU na področju diplomacije, razvoja, humanitarne pomoči in mednarodnih pogajanj. Pomembnost pogodbe označuje, da kot prva zagotavlja izrecno pravno osnovo za humanitarno pomoč ter za možnost ustanovitve Evropskih prostovoljnih družb za humanitarno pomoč. Ta ukrep poudarja specifičnost političnega programa in uporabo temeljnih načel mednarodnega humanitarnega zakona, predvsem nepristranskost in delovanje brez diskriminacije.

V zvezi z razvojem Lizbonska pogodba jasno opredeli, da sta zmanjšanje revščine in izkoreninjenje revščine prioriteta cilja politike razvojnega sodelovanja EU, kar se upošteva, ko EU izvaja programe, ki vplivajo na države v razvoju. To pomeni tudi, da se razvojna politika sama uveljavlja kot

politika in ni dopolnilo skupne zunanje in varnostne politike. Člen 21. (konsolidirana različica PEU) izrecno ugotavlja, da:

„Unija pri njenem delovanju na mednarodni ravni vodi načela, ki so bila podlaga njenega nastanka, razvoja in širitve in ki jih želi s svojim delovanjem tudi spodbujati v svetu: demokracija, pravna država, univerzalnost in nedeljivost človekovih pravic in temeljnih svobod, spoštovanje človekovega dostojanstva, enakost in solidarnost ter spoštovanje načel Ustanovne listine Združenih narodov in mednarodnega prava.“

208. člen konsolidirane različice Pogodbe o Evropske Unije (prej 177. člen PES):

1) Politika Unije na področju razvojnega sodelovanja se izvaja v okviru načel in ciljev zunanjega delovanja Unije. Politika razvojnega sodelovanja Unije in politike razvojnega sodelovanja držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.

2) Unija in države članice izpolnjujejo svoje obveznosti in upoštevajo cilje, ki so se jim zavezale v okviru Organizacij združenih narodov (OZN) in drugih pristojnih mednarodnih organizacij.

Financiranje podnebnih sprememb

S financiranjem podnebnih sprememb se zdaj veliko več ukvarjajo na globalni ravni kot doslej; obstaja pa bojazen, da bodo države članice EU obračunale

finančna sredstva, ki jih dajo v ta namen za pomoč državam v razvoju kot uradno razvojno pomoč ODA. Tovrstna finančna sredstva bi morala biti zagotovljena poleg obstoječe obveznosti do uradne razvojne pomoči.

Vloga Komisije, Parlamenta in Sveta

Odbor: 'RELEX-Family' je skupina članov komisije, ki so pristojni za zadeve tretjih držav. To so člani komisije, ki se ukvarjajo z razvojem, s humanitarno pomočjo, z zunanjimi odnosi in politiko sosedstva, trgovino in iritvijo. Njihova vloga je bila opredeljena v skladu s krovnim značajem Komisije, torej dajejo pobude za strategijo, direktive, zakone in zunanje delovanje. Komisija je sestavljena iz generalnih direktorátov. (DG).

DG DEV: Generalni direktorat za razvoj: delovanje pokriva države AKP in čezmorske države ter območja (OCT), vodi tematske programe, vodi DCI in EDF (ERS);

DG ECHO: Generalni direktorat za humanitarno pomoč: delovanje pokriva vse države, upravlja svoj sklad (ki ga delno dobi iz EDF/ERS); krizno upravljanje v partnerskih odnosih z nevladnimi organizacijami in predstavniki OZN;

DG RELEX: Generalni direktorat za zunanje odnose: s svojim delovanjem, z izjemo DG DEV in DG ELARG, pokriva vse države v razvoju, upravlja naslednje instrumente: Demokracija in človekove pravice, ENPI, Stabilnost, Jedrska varnost, DCI, IC;

DG ELARG: Generalni direktorat za iritev: s svojim delovanjem pokriva (potencialne) države pristopnice, upravlja IPA;

DG TRADE: Generalni direktorat za trgovino pokriva vse države izven EU;

DG AIDCO: EuropeAid: glavna struktura za razvojno pomoč, ki jo dobijo iz proračuna ES.

Del njenih nalog je financiranje nevladnih organizacij, ocenjevanje tematskih in geografskih strategij in politike. EuropeAid ima svoja predstavniki tva v partnerskih državah. Uradno je za EuropeAid odgovoren član komisije za zunanje odnose, prav tako kot za vsa predstavniki tva EU.

Svet: GAERC (Svet za splo ne zadeve in zunanje odnose) je odgovoren za vse zunanje odnose, vključno z razvojem in humanitarno pomočjo. To pomeni zasedanje zadevnih ministrov za razvoj (pogosto zunanjih ministrov) na visoki ravni, ki poteka vsake pol leta o vpra anjih razvojnega sodelovanja. Delo Sveta pripravljajo različna delovna telesa (delovna telesa Sveta in COREPER I in II), ki jih sestavljajo stalni predstavniki držav članic, med njimi veleposlaniki. S stalni ča posameznih držav zunanje ministrstvo odloča o stalni ču posamezne države in o navodilih, ki jih dobijo pripravljalni odbori. Izvajanje zunanjepolitičnih ukrepov in zastopanje ES na mednarodnem prizori ču je predvsem vloga predsedstva EU (sedanji predsednik skupaj s predsednikom predhodnega obdobja in z bodočim predsednikom sestavlja 'tri-predsedstvo' kar pomeni, da izmenično predsedujejo). Predsedstvo podpirata Komisija in skupni visoki predstavnik za zunanjo in varnostno politiko (ta trio ponavadi imenujejo trojka).

Parlament: Posebni odbor (DEVE) se ukvarja z vpra anji razvoja. Ko je potrebno sestaviti poročilo o določenem razvojnem vpra anju, imenujejo predstavnika (nato vse druge stranke izberejo svojega predstavnika v senci), ki predloži poročilo Parlamentu, kjer po glasovanju postane uradno stalni če Evropskega parlamenta (EP).

Ulični prodajalec v Accri v Gani. Vir: Balázs Lerner

3. POGLAVJE

GLAVNI IZZIVI RAZVOJNE POLITIKE V NOVIH DRŽAVAH ČLANICAH

Pričujoče poglavje obravnava posebni kontekst mednarodnega razvoja v novih državah članicah. Svojevrstni značaj razvoja v regiji izvira predvsem iz zgodovinskega ozadja novih držav članic. Zaradi njega imajo nove države članice določene komparativne prednosti, vprašanje je, ali so to resnično prednosti za te države. Temeljit pregled izzivov in možnih načinov napredka se bo izvajal v skladu s pristopom k mednarodnemu razvojnemu sodelovanju z vidika človekovih pravic (HRBA).

CIVILNA DRUŽBA IN MEDNARODNI RAZVOJ V NOVIH DRŽAVAH LANICAH

Po padcu berlinskega zidu se je nenadoma, v velikih korakih, začela podpora držav biv ega komunističnega bloka. Večina donatorjev je bilo iz vrst starih držav članic, ki so se med drugim osredotočale na razvoj demokratizacije, zakonitosti, na okrepitev demokratičnih ustanov, decentralizacijo in tržno gospodarstvo. Pomemben vidik intervencije je bil oživitvev civilne družbe in njena okrepitev.

V letih 1990 je tevilno civilnih družb hitro naraslo, nekatere, npr. cerkvene organizacije so si pridobile ob irne izku nje na področju pomoči in donatorstva. V času, ko se je civilna družba okrepila in pričela izoblikovati svoj razvojni program, je sku ala vzpostaviti dialog z različnimi ministrstvi in biti prisotna kot partnerica pri razvojnih vpra anjih. Tovrstna prizadevanja so v veliki meri preprečevali zaprtost, sumičenje s strani državnih uradnikov in nesposobnost sodelovanja s civilno družbo. Pojma odgovornost in transparentnost sta bila v tistem času tuja. Nevladne razvojne organizacije (NGDO) so se zna le v precej neugodnem položaju, ker zunanja ministrstva v obdobju med 1990 in 2004 niso bila pripravljena za sodelovanje s civilnim sektorjem. Ta položaj se je spremenil pri vstopu v EU. Položaj je bil otežen e zaradi pomanjkanja znanja in sposobnosti v civilnem in tudi v vladnem sektorju, kar je zadrževalo udeležbo v mednarodnem razvojnem sodelovanju, v človekovih in manj inskih pravicah ter v pristopu k razvojnemu sodelovanju z vidika človekovih pravic.

Čeprav se je komunikacija med panogami od tedaj izboljš ala, znanje o pristopu in k razvojnemu sodelovanju in njegovih prednostih z vidika človekovih pravic e vedno ni zadostno ne s strani vladnih uradnikov ne s strani aktivistov civilnih organizacij. Veliko je e za postoriti, da bodo zadevni udeleženci razumeli pomen teh pristopov in jih bodo tudi uporabili, oziroma bodo videli, kako lahko učinkovito pripomorejo k razvoju: razvojne politike in pomoči bodo uspe ne, če bodo pokrivalo tudi skupnosti na robu družbe, npr. etnične manj ine, ženske in osebe z motnjami v razvoju.

Ker se nevladne razvojne organizacije (NGDO) novih držav članic danes v večji meri udeležujejo mednarodnega dialoga in dialogov na ravni EU, so trenutni izzivi in nove smeri razvoja prinesli s seboj zavezanost k spremembi paradigme prav tako na ravni EU, kot tudi na mednarodni ravni. Po mnenju nevladnih razvojnih organizacij (NGDO) v EU je potrebno sprejeti paradigmo Milenejskih razvojnih ciljev s kritiko. Pogajanja o možnostih interpretacije e vedno potekajo. Izgleda, da novi pristop, to je pristop z vidika človekovih pravic – kar je okvir temeljnih načel – lahko dobi bitko v zvezi z izvajanjem kazalnikov in ciljev Milenejskih razvojnih ciljev. Pristop z vidika človekovih pravic ponuja mednarodni jezik in bolj prepričljive argumente v tistih primerih, ko so bile pravice eksplicitno kr ene – kar se dogaja v vsaki družbi, prav tako kot neenak dostop do dobrin. Po tej interpretaciji pristop z vidika človekovih pravic postaja vedno bolj pomemben in popularen tudi v novih državah članicah.

Nacionalne platforme NGDO-jev v novih državah lanicah

Po vzoru starih držav članic so se tudi nevladne organizacije novih držav članic opredelile kot nevladne razvojne organizacije (NGDO) in so si ustvarile svoje nacionalne platforme. Ta korak je bil deloma odgovor na zaskrbljenost starih držav članic, da nove države članice niso pripravljene za vlogo donatork. Kot rezultat tega, so nevladne razvojne organizacije (NGDO) združile svoja prizadevanja in so s skupno močjo lobirale pri ministrstvih za zunanje zadeve ali drugih ustanovah. Res je, da je treba razvijati in bolje upravljati sodelovanje med temi organizacijami. Platforme so postale del mreže za uveljavljanje interesov na ravni EU in so se oblikovale v tematske delovne skupine, ki so bile v skladu s sistemom omrežja delovnih skupin EU.

Ena izmed najbolj znanih mrež za uveljavljanje interesov in lobiranje je **CONCORD**, ki se nahaja v Bruslju, to je evropska konfederacija nevladnih organizacij za mednarodno pomoč in razvoj. CONCORD združuje 18 mednarodnih mrež in 22 nacionalnih organizacij iz držav članic ter predstavlja

1600 evropskih civilnih organizacij pred evropskimi instituti. Glavni namen CONCORD-a je, da z združitvijo strokovnega znanja in odgovornosti poveča vpliv evropskih NGDO-jev na evropske institute. Platforma vsake nove države postane član in mora plačevati letno članarino, kar pomeni pravi izziv za nove države članice.

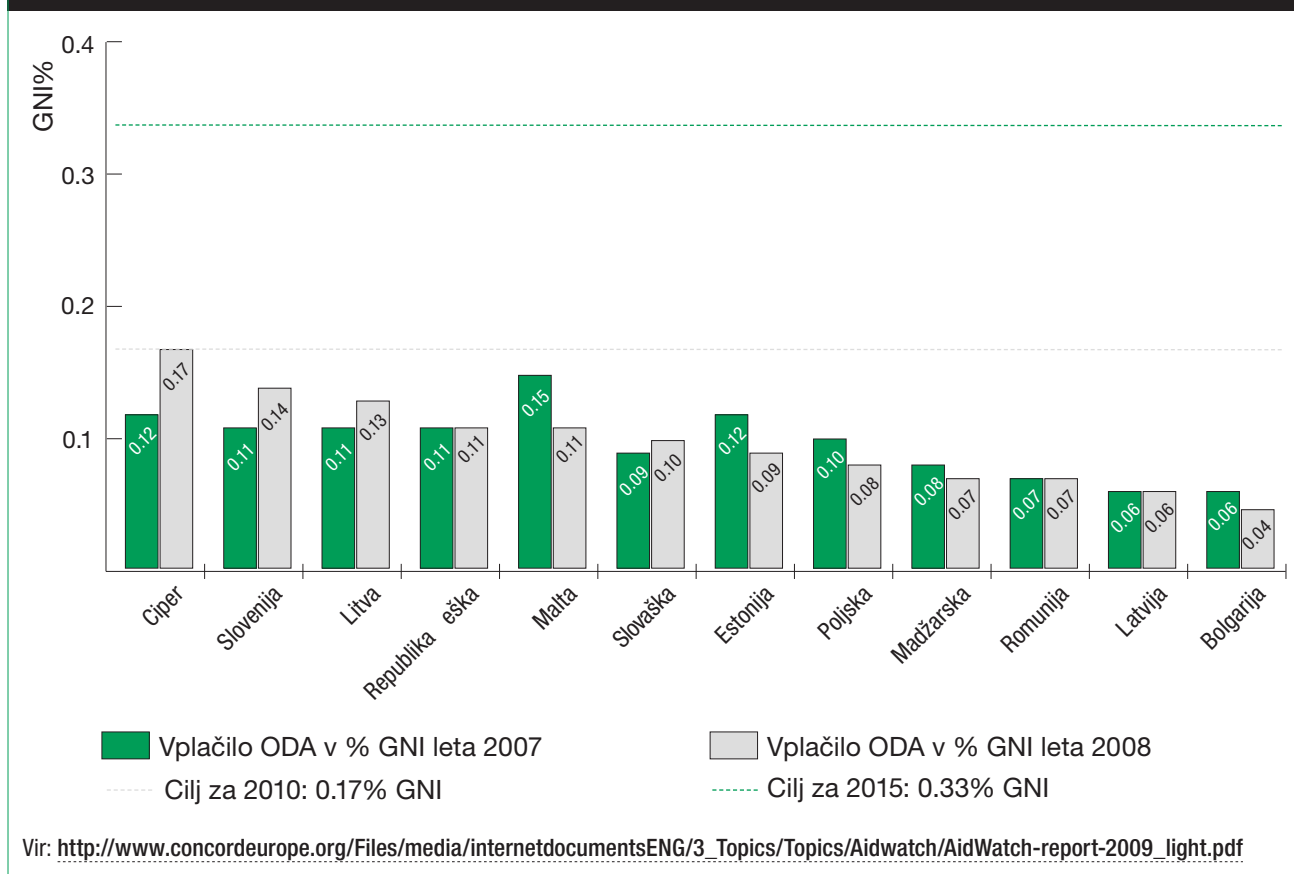
Eden izmed CONCORD-ovih projektov je TRIALOG, s središčem na Dunaju. Ukvarja se z izgradnjo platform nevladnih razvojnih organizacij (NGDO) in z izgradnjo kapacitete njihovih članskih organizacij. CONCORD preko Delovne skupine za razvojno izobraževanje in projekta za razvojno izobraževanje DEEEP pomaga platformam novih držav članic in tudi njihovim članicam, da se bolj aktivno udeležijo globalnega izobraževanja. DEEEP, na primer, vsako leto organizira poletni seminar, kjer udeleženci obravnavajo vprašanja o razvojni vzgoji.

Glavna dejavnost nevladnih razvojnih organizacij (NGDO) iz držav članic, ki so brez izkuzenja na terenu je lobiranje na nacionalni ravni v zvezi s cilji in obveznostmi razvojnega izobraževanja in uradne razvojne pomoči (ODA).

Med civilnimi organizacijami za človekove pravice in nevladnimi razvojnimi organizacijami (NGDO) ne obstaja delovna zveza. Čeprav v dejavnosti teh dveh skupin prihaja do prekrivanja na določenih področjih, ker nekateri aktivisti za človekove pravice opravljajo mednarodno razvojno delo, organizacije za človekove pravice pa tega ne bi tako poimenovali. V prvem koraku morata ti dve organizacijski skupini vzpostaviti stike in dati čas ter prostor za medsebojno učenje in sodelovanje.

Pozitivni rezultati zadnjih treh let pri delu nevladnih razvojnih organizacij (NGDO):

Skica 1: Uradni podatki o pomoči EU-12, 2008

- ❑ Nekatere platforme NGDO so aktivne in so že obravnavale npr. zakon, ki ureja uradno razvojna pomoč (ODA) o nacionalnih strateških dokumentih oz. o donatorskem sistemu uradne razvojne pomoči (ODA). (Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Madžarske in madžarska platforma NGDO se od leta 2008 sestajata vsak drug mesec).
- ❑ Kapacitete nevladnih razvojnih organizacij (NGDO) so se povečale: finančne kapacitete so se povečale npr. z dostopom do virov EuropeAid; človeške vire in njihove sposobnosti za uveljavljanje interesov so okrepili izobraževalni programi, seminarji, konference, itd.
- ❑ Med NGDO-ji novih držav članic, ter NGDO-ji novih in starih članic so nastali delovni stiki.
- ❑ Stiki na ravni Bruslja so se okrepile preko članstva v mrežah EU, npr. preko CONCORD-a.
- ❑ Med NGDO-ji novih držav članic se jih vedno več udeležuje razvojnih projektov, projektov o razvojnem izobraževanju in projektov za ozaveščanje, ki jih podpira EuropeAid.

NGDO-ji novih držav članic so bile uspešne na naslednjih področjih:

- ❑ *Dejavnosti na področju ozaveščanja in razvojne izobraževanja:* v javnosti promovirajo razvojna vprašanja na javnih prireditvah in z vzpostavljanjem stikov z mediji, izobražujejo novinarje, lobirajo na nacionalnem in evropskem parlamentarnem nivoju, izpostavljajo stike s šolami in učitelji, podpirajo globalne vzgojne programe in jih vodijo, posredujejo pri ministrstvih;
- ❑ *Skupine strokovnjakov:* obravnavajo smernice in strategije v zvezi z uradno razvojno pomočjo (ODA), udeležujejo se pri pripravah nacionalnih strateških dokumentov;
- ❑ *Nadzorniki razvojnih direktiv:* pripravljajo letna poročila o razvojni pomoči;
- ❑ *Dejavnosti na področju uveljavljanja interesov za globalno odgovornost in za potrebe civilnega sektorja;*
- ❑ *Partnerstvo:* (1) vzpostavljajo stike z lokalnimi partnerskimi civilnimi organizacijami in zastopajo njihove zahteve; (2) razvijajo sodelovanje z različnimi

sektorji EU: vzpostavljajo uspešne stike z drugimi nevladnimi razvojnimi organizacijami (NGDO); ti stiki so ibkeji z vladnim sektorjem in se ibkeji s poslovnim sektorjem;

- ❑ *Vloga posrednika med EU in nacionalnim nivojem:* Nevladne razvojne organizacije (NGDO) so člani mrež s centrom v Bruslju in se na ravni EU udeležijo lobiranja in dela za uveljavljanja interesov;
- ❑ *Know-how:* nevladne organizacije se hitreje odzovejo na nove razvojne smernice, kot vlade;
- ❑ *Podpora mednarodnih razvojnih norm:* izvajanje programov mora slediti določenim načelom, kot npr. transparentnost, odgovornost, zagotavljanje enakih pravic, non-segregacije, vključitev vseh zadevnih ter načelo lastnega upravljanja lokalnih zadev, itd.

ZGODOVINSKI KONTEKST IN KOMPATIVNE PREDNOSTI NOVIH DRŽAV ČLANIC

V razvojnih dejavnosti starih in novih držav članic se odkrivajo očitne razlike. Te razlike izhajajo iz zgodovinskega in ideološkega ozadja in lahko pomenijo dodano vrednost pri oblikovanju mednarodnih razvojnih smernic, te razlike pa pomenijo tudi svojevrstne izzive. Z razumevanjem lastnega razvoja in tranzicijske preteklosti nove države članice zagotavljajo pomembno strokovno znanje in know-how za svet v razvoju. To dedičino lahko nevladne razvojne organizacije (NGDO) v svojem delu pozitivno izkoristijo.

Nove države članice so prehodno dobivale razvojno pomoč in nimajo kolonizacijske preteklosti. Zato te nove države članice stopajo na področje mednarodnega razvoja z različnim političnim in ideološkim kontekstom od petnajsterice držav članic.

Pomanjkljivosti?

Nove države članice:

- ❑ Nimajo stikov s partnerskimi državami in s tradicionalnimi razvojnimi partnerji držav članic EU;

- ❑ Imajo malo zvez in izku enj na področju razvojnega sodelovanja, kar bi pa lahko pripomoglo razči čevanju razvojnih pogojev, oblikovanju in obnovi razvojnih smernic, in raziskavi možnosti razvojnih smernic;
 - ❑ S priključitijo v Organizacijo za ekonomsko sodelovanje in razvoj ali v EU kot obvezen in neločljivi del, z uporabo *acquis communautaire* (pravo Skupnosti) so te države podedovale mednarodni razvojni program. Ker si same niso ustvarile tovrstnega programa, imajo manj i vpliv na nivoje oblikovanja mednarodnih (na ravni EU, ali na globalni ravni) razvojnih smernic;
 - ❑ v socialistični časih so te države nastopali kot donatorke nekaterih azijskih, afri kih ali latinsko ameri kih držav in so si izpostavile e danes žive stike, ki so lahko osnova za nacionalne strategije v zvezi s sedanjo uradno razvojno pomočjo (ODA) v novih državah članicah;
 - ❑ so izkusile kako komunistični režimi spodkopljejo vero v prostovoljstvo in sposobnost države za razvoj.
- demokratizacija
 - reforma trga
 - zmanj evanje onesnaževanja okolja
- ❑ izku nje med vključitvijo v EU
 - ❑ izku nje o čezmejnem sodelovanju z vzhodno-evropskimi državami in zahodnim Balkanom
 - ❑ kulturni in jezikovni stiki z zahodno balkanskimi državami in z državami Skupnosti neodvisnih držav (SND)

Potem, ko so postale države članice, so te države začele z bolj ali manj aktivno udeležbo v dejavnostih EU za mednarodni razvoj. Se e vedno učijo kaj pomeni postati država donatorka iz države prejemnice.

Prednosti

Nove države članice imajo veliko izku enj na področju tranzicije, kar lahko izkoristijo kot dodano vrednost v svoji razvojni politiki. S tem, da so izkusile obe plati razmerja: biti donatorka in biti prejemnica (čeprav na različen način kot najmanj razvite države [LDC]), so lažje vzpostavile partnersko razmerje med razvojnim sodelovanjem. Delijo lahko izku nje v zvezi z lastnim razvojem in zgodbe uspeha v zvezi s tranzicijo.

Tipične elemente komparativne prednosti novih držav članic smo opredelili kot sledeče:

- ❑ relevantno strokovno znanje, pridobljeno v času tranzicije, pomembno za nerazviti svet:

Evropska komisija v svojem mednarodnem razvojnem programu vedno bolj poudarja dobro vladanje in demokratizacijo. Generalni direktorat za razvoj ES je dal pobudo za evropski tranzicijski paket (European Transition Compendium, ETC), katerega cilj je, da zbere izku nje od vlad novih držav članic, ki so jih pridobile med procesom vodenja tranzicije in s tem okrepi njihovo vlogo donatorke v EU ter njihovo udeležbo v razvojni politiki EU.

To pa postavlja naslednje vpra anje: če je v novih državah članicah obdobje tranzicije vodilo namen vključitve v EU in se izku nje tranzicijskega obdobja interpretirajo tudi iz tega vidika, kako so te izku nje uporabne v primeru najmanj razvitih držav, ali drugih držav, na katere ne vpliva vključitev v EU? Kaj so »univerzalni« elementi izku enj tranzicijskega obdobja, ki so vsepovsod uporabni?

IZZIVI ZA NOVE DRŽAVE ČLANICE IN MOŽNE REŠITVE

A. Finan ni izzivi

- ❑ V nacionalnih proračunih ni virov za mednarodne razvojne dejavnosti.
- ❑ V času globalne krize vlade zadržujejo vire, ali zmanj ujejo uradno razvojno pomoč (ODA).
- ❑ V nekaterih novih državah članicah (predvsem v tistih, ki so aktivne v Afganistanu) Ministrstvo za obrambo lobira za to, da pridobi vire, ki so namenjeni mednarodnemu sodelovanju.

Tabela 3: Obveznosti ODA v EU	Cilj (ODA v odstotkih GNI)	Kdaj
Skupni cilj na ravni EU	0.56	2010
ES-15	0.51	2010
	0.70	2015
ES-12	0.17	2010
	0.33	2015
Države z bolj ambicioznimi cilji		
Belgija	0.70	2010
Danska	0.80	2010
Irska	0.70	2012
Luxemburg	1.00	2010
Nizozemska	0.80	2010
panija	0.70	2012
vedska	1.00	2006
Združeno Kraljestvo	0.70	2013
Države, ki zmanj ujejo svoje obveznosti		
Estonija	0.10	2010
Grčija	0.35	2010
Latvija	0.10	2010

Vir: Lighten the load p. 6

Latinsko ameriške države predstavljajo poseben primer. Ker so socialistični / komunistični pristopi in ideologije v te družbe še danes globoko ukoreninjeni, latinsko ameriške države iščejo vezi z novimi državami članicami, ki so prehodno bile del socialističnega bloka. Zaradi odsotnosti kolonizacijske preteklosti vlade novih držav članic ne bremeni slaba vest v zvezi z latinsko ameriški državami. Zato lahko vzpostavijo bolj zdrave stike s partnerskimi državami.

B. Opredelitev na globalnem prizorišču in izbira prioritet mednarodnega razvoja

- Zaradi zavestne izbire držav, ki uživajo prioriteto nove države članice, se morajo na novo opredeliti kot akterji EU ali kot globalni akterji in morajo spremeniti svoja stališča v zvezi z zunanjimi odnosi; kar se vedno poteka.
- Na največ novih držav članic vplivajo zgolj mednarodne obveznosti, ali se te nove države članice pri opredelitvi prioritet, ali pri izbiri partnerja

lahko naslanjajo samo na zveze, ki so jih vzpostavile v času socializma.

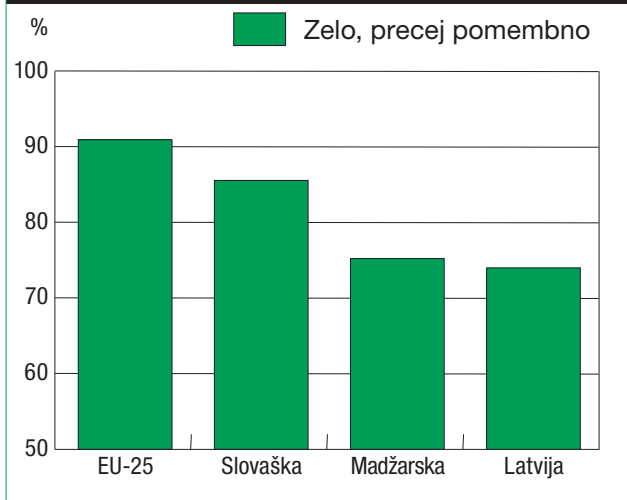
- Če ni strateške mednarodne razvojne politike so nove države članice nagnjene k temu, da izberejo preveč ciljnih držav.
- Nove države članice komaj kdaj uvrstijo na listo prioriteten partnerskih držav najmanj razvite države, čeprav ravno te države najbolj potrebujejo pomoč in sodelovanje. Upoštevatni je treba, da je Afrika prišla v ospredje, kar je bilo občutiti tudi med predsedovanjem Nemčije v EU. To je posebej pomembno v novih državah članicah, kjer zaradi odsotnosti kolonizacijske preteklosti ali drugih zgodovinskih vezi ni razloga, da bi vzpostavili partnerstvo z afriškimi državami.

C. Družbena podpora glede mednarodnih razvojnih vprašanj

- Civilni in družbeni sloji novih držav članic ne poznajo obveznosti v zvezi z mednarodnim razvojem, čeprav določene raziskave izpodbijajo ravno to ugotovitev (npr. raziskave javnega mnenja, ki jih je izvedla Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj v letu 2007 o priljubljenosti Milenejskih razvojnih ciljev, ali nekatere raziskave Eurobarometra).
- Vladna komunikacija je slabša na področju mednarodnega razvoja (največji informacijski viri so civilni projekti za ozaveščanje, ki jih financira EuropeAid).
- Ključnega pomena je izgradnja kapacitet v medijih in v vrstah parlamentarnih poslancev (ti elementi se prav tako najdejo predvsem v civilnih projektih, ki jih financira EuropeAid).
- Obstaja malo volunturnih programov ali tečajev, ki jih nevladne razvojne organizacije (NGDO) vodijo v sodelovanju s civilnimi in visoko šolskimi ustanovami (latvijska vlada v velik meri sodeluje z latvijskim sektorjem nevladnih razvojnih organizacij (NGDO) in je oblikovala strategijo za razvojno izobraževanje v Latviji, toda v drugih novih državah članicah ne priznavajo razvojnega izobraževanja na vladni ravni). Razvojno ali globalno izobraževanje je potrebno uvesti na različnih ravneh izobraževanja; v nekaterih državah posredovanje ministrstva za izobraževanje

Skica 2: Ali je pomembno razvojno sodelovanje?

in uradni akreditacijski postopki lahko odigrajo odločilno vlogo.

- Pomembnost intenzivnejega ozaveščanja, razvojnega izobraževanja in komunikacije so v državah EU eksplicitno priznali, in so mu dali veljavo tudi predstavniki partnerskih držav. Ključni akterji kot poslanci v parlamentu, mediji, terirni sloji družbe ne poznajo vprašanja v zvezi z mednarodnim razvojem in ne vedo kaj pomeni globalna solidarnost in odgovornost.

D. Sledenje novim paradigmam v mednarodnem razvojnem sodelovanju ter njihovo ohranjanje

- Nove države članice so pripravljene slediti evropskim ali globalnim programom, toda uporaba pristopov in mehanizmov zavzame nekaj časa. Tako nove države članice vedno zaostajajo od aktualnih smernic (npr. nove države članice si še vedno prizadevajo, da bi – tudi znotraj civilnega sektorja – promovirale Milenejske razvojne cilje, medtem, ko petnajsterica EU že dolga leta kritizira Milenejske razvojne cilje; drugi primer je prehod iz učinkovitosti pomoči na razvojno učinkovitost).
- Na novo je treba oblikovati ugotovitev, da nove države članice "nimajo izkušenj v mednarodnem

razvojnem sodelovanju", saj ne drži, da nove države članice nikoli niso dale mednarodno razvojne pobude ali da nimajo izkušenj na tem področju. Toda nove države članice si morajo na novo začrtati svoje programe razvojnega sodelovanja in pristope.

- Povečati je treba razmerje bilateralnih programov sodelovanja.
- Zmanjšati je treba razmerje multilateralnih pomoči, toda na način, da bodo izpolnjena tudi pričakovanja multilateralnih organizacij.
- Povečati je treba kapaciteto ministrstev za zunanje zadeve, da bodo lahko predložila vprašanja mednarodnega razvoja svojim vladam in bodo razpolagala z argumenti za ministrstvo za finance, za druga ministrstva, ali za oborožene sile.

E. Izzivi v zvezi s programi, projekti in prioriteta

- Prehod od projektnih pristopov do pristopa na programski osnovi prinaša izzive in pristop, ki je ključnega pomena pri zmanjšanju revščine.
- Pri načrtovanju programov je sodelovanje donator odločilnega pomena.
- Na osnovi pristopa vodenja projektnega cikla (PCM Project Cycle Management) je treba razvijati načrtovanje projektov ali programov po naslednjih vidikih:
 - preverjanje in ocena;
 - merjenje učinka in predstavitev rezultatov;
 - PCM je lahko v podporo pri strateškem načrtovanju mednarodnih razvojnih smernic, toda vlade novih držav članic večinoma ne poznajo te tehnike upravljanja.

F. Izzivi v zvezi z izgradnjo institucij in s partnerstvom

- Nove države članice so še vedno izzive v načrtovanju in izgradnji stabilnih ustanov in sistemov za razdelitev virov za uradno razvojno pomoč (ODA). To je razumljivo, ker so pred kratkim postale donatorke. Brez teh ustanov in sistemov

izdelava direktiv in razdelitev uradne razvojne pomoči (ODA) nista transparentna in preverljiva.

Manjkajo:

- Institucije za nacionalno uradno razvojno pomoč (ODA);
 - Upravljanje človeških virov;
 - Namen za izgradnjo institucij
- Okrepitev in podpora izplačil uradne razvojne pomoči (ODA) preko partnerstva:
- Mednarodno
 - Potrebno je podpisati partnerske sporazume s ciljnim državami;
 - Bolj učinkovito je treba izkoristiti multilateralne platforme in je potrebno slediti denarnim tokom;
 - Prav tako nevladne organizacije partnerskih držav kot tudi nevladne organizacije novih držav članic prosijo za povečanje bilateralne podpore. Na primer, etiopski vladni uradniki dajo prednost bilateralnemu sodelovanju, ker ta daje večji poudarek partnerstvu in lastnemu upravljanju lokalnih zadev. Največ novih držav članic daje večji del uradne razvojne pomoči (ODA) kot multilateralno pomoč, čeprav so ministrstva za finančne zadeve na jasnem, da to omogoča manj odgovornost (accountability).
 - Na nacionalni ravni
 - Nevladne organizacije morajo povečati svoje kapacitete za uveljavljanje interesov na področju uporabe človekovih in manjinskih pravic s tem, da se naučijo in vgradijo v svoje delo pristop z vidika človekovih pravic.
 - Zasebni sektor – zaradi dostopa do Evropskih razvojnih skladov potrebuje priprave in izobraževalne programe po možnosti preko projektov, ki uresničujejo sodelovanje med poslovnim, civilnim in državnim sektorjem.
 - Razvijati je treba partnerstvo med različnimi ministri. To je tesno povezano s politično koherenco prav tako na evropski kot

tudi na nacionalni ravni. Največ novih držav članic je dalo več uradne razvojne pomoči (ODA) v obliki multilateralne podpore, kar ministrstva za finance tudi podpirajo, čeprav je v primeru tega izdatka možnost odgovornosti (accountability) nizka. Na evropski in na nacionalni ravni koherenca smernic zahteva velike izzive, ker so trgovski interesi pogosto v nasprotju z mednarodnimi razvojnimi interesi.

- V nekaterih novih državah članicah niso sprejeli zakona, ki ureja uradno razvojno pomoč (ODA). V veliki večini finančna ministrstva namreč tega ne podpirajo, ker zahteva spremembo drugih uredb. Ministrstva za zunanja zadeva so v nekaterih novih državah članicah ibka, ko pride do tega, da bi na vladni ravni lobirala v interesu uradne razvojne pomoči (ODA).
 - Zaradi odsotnosti strateškega načrtovanja niso vse zadevne stranke vključene v procese.
- Partnerstvo in globalni razvojni program:
- Nove države članice se ne udeležijo oblikovanja programov na ravni EU ali globalnih programov. Poslanci novih držav članic v Evropskem parlamentu se morajo bolje informirati v zvezi z mednarodnim razvojnim sodelovanjem in je treba za nove države članice najti druge kanale, da lahko izrazijo svoje mnenje glede programa za razvoj Evropskega Sveta, ker te države si niso izoblikovale partnerstva potrebnega za udeležbo.
 - Razviti je treba krovno politiko glede partnerstva z drugimi državami članicami – toda obravnavajo nove države članice v tem primeru kot "junior" partnerje.
 - Za pridobivanje manjkajočih izkušenj je treba zagotoviti vire za programe izmenjav, programe za pripravnike, oziroma tujdske izlete, na katerih se izobražujejo razvojni akterji
 - Razvijati in okrepiti je treba sodelovanje med civilnim, vladnim in poslovnim sektorjem.

G. Izzivi v zvezi z doseganjem ciljev in s pove anjem zneskov za ODA – vklju evanje novih držav lanic v razvojno sodelovanje z najmanj razvitimi državami

- Globalne smernice, gospodarska kriza nasproti večji uradni razvojni pomoči (ODA)
 - Zaradi globalizacije, novih družbenih-gospodarskih smernic, nedavne gospodarske krize in podnebnih sprememb se morajo nove države članice soočiti z novimi izzivi, prav tako kot druge države članice EU ali druge države po svetu.
 - Ni samo odsotnost kolonizacijske preteklosti vzrok, da v razvojnih programih novih držav članic ne uživajo prioritete najmanj razvite države. Nove države članice lahko namenijo manj e vire za uradno razvojno pomoč (ODA) in se bo zaradi gospodarske krize verjetno e ta majhni znesek zmanj al. Uredbe EU omogočajo novim državam članicam, da postopoma dosežejo povprečje značilno za EU. V teh dneh multilateralne in mednarodne organizacije ter tudi EU enoglasno trdijo, da ne bodo mogli izvesti Milenejskih razvojnih ciljev in obveznosti v letu 2015. Sledeč tej smernici so vlade novih držav članic začele to sporočilo posredovati, namesto, da bi iskale re itve.
 - Nove države članice imajo majhne vire za mednarodno razvojno sodelovanje, toda če združijo te vire, in bo sodelovalo več držav, ki se sooča s temi problemi, in se recimo skupaj začnejo osredotočati na določeno regijo, potem je moč dati ir o pomoč partnerski državi ter se lahko izboljš a tudi usklajenost med novimi donatorkami.
 - Če želijo države sodelovati na državni ravni s ciljnim državami (kot so to vlade izjavile na več forumih), potem je možna druga re itev, to je decentralizacija virov uradne razvojne pomoči (ODA) z vključitvijo regionalnih in lokalnih samouprav novih držav članic, kar bi omogočalo veliko lažje sodelovanje s civilnimi organizacijami. Samouprave novih držav članic morajo e zavzeti

Nevladne razvojne organizacije so dale pobudo za ustanovitev Odprtega foruma, da združijo različne pobude, ki so jih sprožile vlade, donatorke in nevladne razvojne organizacije za njihovo ocenjevanje. Platformi se lahko pridruži kdorkoli in lahko deli svoje izku nje, znanje, dvome, postavi vpra anja ali zaprosi za pomoč, ne samo za merjenje "učinkovitosti pomoči", ampak tudi za merjenje nove paradigme "razvojne učinkovitosti". (Odprti forum za učinkovitost civilnih organizacij: <http://www.cso-effectiveness.org/>)

stali ča glede uradne razvojne pomoči (ODA). V sredi ču Evropskih razvojnih dni v letu 2008 je bila decentralizacija pomoči. Skup čina nekaterih novih držav članic pa je podpisala izjavo o namenu za priključitev k mednarodnim razvojnim prizadevanjem.

IZBOLJ ANJE UDELEŽBE NEVLADNIH ORGANIZACIJ ZA RAZVOJ NOVIH DRŽAV LANIC V MEDNARODNEM RAZVOJNEM SODELOVANJU

- *Finančne težave*
 - Viri usihajo in je vpra ljiva možnost vzdrževanja manj ih civilnih organizacij ter tudi platform.
 - Nevladne organizacije novih držav članic (z izjemo nekaterih velikih) ne razpolagajo z zadostnimi člove kimi in finančnimi viri da bi zaposlili sodelavca, odgovornega za uveljavljanje interesov, ki bi jih zastopal v Bruslju, informal organizacije o najbolj aktualnih vpra anjih, udeležil bi se lobiranja, oblikovanja smernic, obravnave strategij, raziskav in publikacij.
 - Nevladne organizacije se ukvarjajo s preveč projekti naenkrat, veliko jih je izgorelo v vsakodnevni bitki za preživetje.
- *Netransparenost denarnih tokov:* v nekaterih novih državah članicah (na primer na Madžarskem) razdelitev uradne razvojne pomoči (ODA) ni mogoče preveriti, ni transparentna in ni možnosti odgovornosti (accountability), ter ni dostopa do podatkov.

□ Omejena partnerstva:

- Nevladne organizacije starih držav članic ne želijo brezpogojno vključiti civilnih organizacij novih držav članic v projekte sodelovanja, čeprav jih potrebujejo, da bi bolj uspešno prišli do virov iz EU. Ta nuja spodbuja nevladne organizacije starih držav članic, da si aktivno izgradijo partnerske odnose s civilnimi organizacijami novih držav članic, kar lahko razvija sodelovanje med civilnimi organizacijami starih držav članic in organizacijami novih držav članic.
- Vlade novih držav članic se vedno ne priznavajo civilnih organizacij kot polnopravne partnerje v oblikovanju uradne razvojne pomoči (ODA).
- Znotraj nacionalnih platform težave povzročajo usklajevanje različnih stališč, oziroma to, da bo platforma postala zanesljiva partnerka v razvojnem sodelovanju.
- Vzpostavljanje stikov s samoupravami se začne iz nič, potrebno bi bilo močno uveljavljanje interesov, tako kot prej v odnosu z vladaми.
- Vlade novih držav članic in nevladne organizacije nimajo dobro razvitih mrež, izgrajenih z akterji partnerskih držav, kljub temu, da so v projektne ciklu, vključno s fazami načrtovanja in ocenjevanja, pomembni pristopi na osnovi udeležbe, tesno sodelovanje in partnerstva z vladaми partnerskih držav in z nevladnimi razvojnimi organizacijami (NGDO) oziroma s poslovno sfero. Akterji iz EU ali neevropski akterji (vlade ali NGDO) morajo sodelovati, da omogočijo partnerskim državam, da dajo pobudo za direktive in da usposobijo partnerske države, da bolj učinkovito uveljavljajo svoje interese. Lobiranje morajo nadaljevati skupaj.

□ *Manjkajoče izkušnje na terenu:*

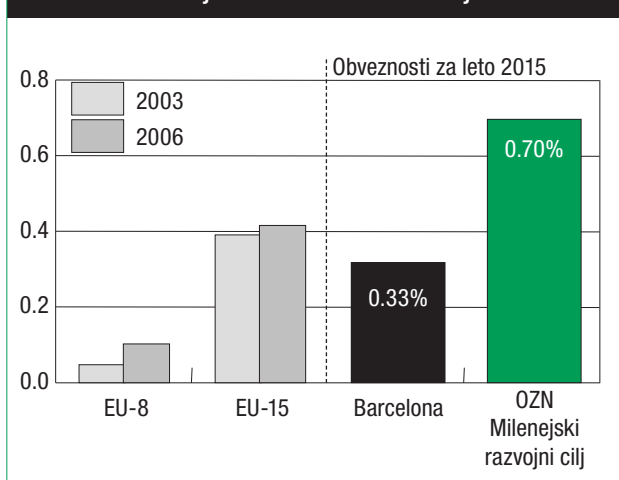
Nevladne razvojne organizacije (NGDO) novih držav članic si težko pridobijo izkušnje na terenu zunaj sosednjih držav, ker nimajo na voljo virov potrebnih za tuđijska potovanja. Samo velike nevladne organizacije (predvsem cerkvene organizacije) imajo na voljo izkušnje s terena na drugih celinah. Tovrstna izkušnja je pomembna za organizacijo in za uspešno udeležbo na razpisih. Po mnenju predstavnikov nekaterih par-

nerskih držav bi se nove države članice morale osredotočati namesto na razvoj infrastrukture, na usposabljanje v svojih projektih. Civilne organizacije partnerskih držav poudarjajo, da potrebujejo spretnosti in veščine, ki jim omogočajo, da izpeljejo lastne razvojne projekte, na primer, da gradijo šole. Prosijo za pomoč od nevladnih razvojnih organizacij (NGDO) v EU zaradi izgradnje kapacitete, zanima jih kakšno možnost imajo za sodelovanje, ali kako lahko bolj uspešno dostopajo k virom. Prosijo tudi, da nevladne organizacije novih držav članic izpeljejo projekte ozaveščanja, da ozavestijo položaj partnerskih držav v evropskih družbah in prepričajo politike, da predložijo takšne direktive, ki jih ne bodo bolj izolirale. Nevladne organizacije partnerskih držav prav tako potrebujejo projekte, ki imajo dolgoročne učinke in pomagajo pri oblikovanju bolj spodbujajočega okolja oziroma usposobijo ciljne skupine, da spremenijo svoj položaj.

■ *Manjkajoče izkušnje pri uporabi horizontalnih načel*

V pobudah EU so že dolgo prisotna horizontalna načela, kot so spol, okolje, trajnost. Večina civilnih organizacij ve, da je treba te vrednote vključiti in zastopati v vseh projektih EU. Če pa si ogledamo statistike o učinkovitosti pomoči, postane jasno, da je treba bolj

Skica 3: Majhen delež GNI namenijo ODA...

Vir: Ben Slay, direktor Regionalnega centra UNDP v Bratislavi

poudariti vidike, ki se nana ajo na enakost spolov, prav tako kot podnebne spremembe in trajnost.

■ *Merjenje učinkovitosti razvoja*

Nevladne razvojne organizacije (NGDO) so kritizirale intervencije vlad in poslovnih panog ter obravnavale učinkovitost pomoči in objavile poročila o pomoči.

Zdaj so izpostavile tudi vpra anje merjenja lastne učinkovitosti. Ustanovile so novo večaktersko platformo, ker si vsi družbeni akterji, udeleženci mednarodnega razvoja želijo oceniti lastno delo, ali želijo da drugi ocenijo njihovo delo, drugače ni mogoče meriti učinka njihovih dejavnost.

Rezervoar goriva v Tema, Gana. Vir: Balázs Lerner

4. POGLAVJE

TUDIJA PRIMERA:

PRAKTI NI PRIMERI UPORABE RAZVOJ- NIH POLITIK V NOVIH DRŽAVAH LANICAH

To poglavje zajema pregled ODA struktur v štirih višegrajskih državah (V4). Republika Češka, Poljska, Madžarska in Slovaška so zgodovinsko močno povezane, v njihovem sistemu vrednot najdemo veliko skupnih elementov in ta podobnost se odraža tudi v razvojnem sodelovanju. Pomenbno je tudi to, da vse štiri države menijo, da se lahko posamezni dosežki teh štirih držav vzporejajo, medtem pa je razprava o skandinavskih primerih med uslužbenci ministrstev za zunanje zadeve zelo ostra, ker smatrajo, da ti niso merodajni za njihovo lastno stanje. Na nekaterih geografskih področjih so prisotne vse štiri višegrajske države, kar pa ne pomeni, da je izvedba projektov tudi smotrna in usklajena. Ker se ODA strukture v višegrajskih državah nenehno spreminjajo, prikaže poglavje njihovo strukturo in pomembnejše smernice samo nasplošno. Jasno je, da pozicija donorja še ni popolnoma izdelana, odgovornost in partnerstvo pogosto nista jasno določeni, zato lahko ugotovimo, da so višegrajske države na področju nujenja pomoči državam v razvoju še vedno v prehodnem obdobju.

PRAVNI IN POLITIČNI OKVIRNI SISTEMI RAZVOJA

Sličnosti v pravnem in političnem sistemu v državah V4 izhajajo v glavnem iz priključitve k EU. Prve vladne pobude so bile podane v drugi polovici 1990-let (Republika Češka: 1995; Poljska: 1998; Republika Slovaška: 1999; Madžarska: 2001). Nove države članice (NMS) so morale ustrezati tevilnim mednarodnim sporazumom, med ostalimi:

- ❑ Cotonou Sporazumu,
- ❑ Konsenzu iz Monterrey-a,
- ❑ Milenijski deklaraciji OZN in MDG-jem.

Članstvo v EU je prineslo tudi obveznosti, kar pomeni, da so se na mednarodnem prizorišču morale novo priključene države pojaviti kot donorji in so morale izdelati svoje ODA strukture. V vseh državah V4 je razvijanje s strukturami ODA postala naloga ministrstva za zunanje zadeve, ker so smatrali, da je razvojno sodelovanje klasično politično vprašanje, ki se v veliki meri centralno usmerja in se lahko uporablja v varnostne in regionalne geopolitične cilje.

Do priključitve so države V4 pripravile deklaracije v zvezi z razvojno politiko, vendar so te deklaracije dobile kritike zaradi naslednjih:

- ❑ Niso izvedle konzultacije v širokem krogu
- ❑ Osredotočijo se na sosednje države
- ❑ Namesto zmanjšanja revščine dajejo prednost politični stabilnosti in regionalni varnosti
- ❑ Uvajajo Ad hoc institucijske ukrepe
- ❑ Zagotavljajo slabo pravno regulacijo
- ❑ Manjkajo kapacitete
- ❑ V zadevnih sektorjih ministrstva za zunanje zadeve je malo zaposlenih, ni strokovnega znanja
- ❑ Razkasan sistem ni dovolj usklajen (istočasno se izvaja preveliko tevililo malih projektov v velikem tevililu držav).

Zaradi tovrstnih problemov so procesi v zvezi z ODA nepregledni, programiranje ni učinkovito, nastajajo problemi z vodenjem. Po priključitvi k EU (2004) se

Boljšanje razvojnih institucij in sodelovanja

Republika Češka: Za ravnanje z ODA projekti je 1. januarja 2008 ustanovljena Češka razvojna agencija (CZDA). Ustanovljen je Svet za mednarodno razvojno sodelovanje (IDCC), ki kot svetovno telo tekoče sodeluje s strokovnimi ministrstvi. V IDCC-ju sodelujejo predstavniki NGDO (predstavniki nevladnih razvojnih organizacij), ki so združeni v Češkem forumu za razvojno sodelovanje (FoRS).

Republika Slovaška: Od 1. februarja 2008 spada ODA pod posebno pravno regulacijo državnega zbora (in ne samo vlade). Ustanovljena je Slovaška agencija za mednarodno sodelovanje, ki je prevzela vodenje instrumentov ODA od slovaške regionalne razvojne agencije UNDP in od Sklada Bratislava – Beograd. Med zakonodajnim postopkom sodelujejo NGO-ji in vlada prek platforme NGDO, za kar se je izkazalo, da je to pravilna praksa.

Madžarska: izdelava pravnih okvirov za ODA traja že nekaj let; do sedaj še ni bil predan noben predlog zakona v zvezi z ODA. Pred načrtovanjem na ravni ministrstva se ministrstvo za zunanje zadeve posvetuje z NGO-ji, vendar še niso uspeli priti do nedvoumnega rezultata. Sicer upošteva ministrstvo, ki se ukvarja z ODA mnenje madžarske NGDO platforme (HAND), ostala strokovna ministrstva, med katerimi je Ministrstvo za obrambo, pa sploh ne upošteva vlogo NGO-jev.

Poljska: v teku je dolg postopek načrtovanja, vendar pa obstajajo zaradi pomanjkanja politične volje in upiranja Ministrstva za finance znatne ovire med izdelavo zakonskih okvirov. Ministrstvo za zunanje zadeve je vodilo pogovore z NGO platformo Grupa Zaganica, kljub temu pa med izdelavo večletnega programa in učinkovitejšega ODA niso upoštevali njihovo mnenje.

v ODA strukturah kaže počasni razvoj, v nekaterih državah so sicer uspeli izboljšati učinkovitost.

Odgovornost do razvojne politike

Za razvojno politiko so odgovorna Ministrstva za zunanje zadeve in ne nazadnje tudi vlade držav V4. Države V4 kljub obveznostim do EU in deklaracij, med določanjem razvojne politike pa nedvoumno upotevajo lastne regionalne varnostne cilje. Pogosto se klicujejo na EU in na mednarodne smernice (npr. na MDG-je), vendar se ODA smernice ne ravna po tevilčnih kazalcih MDG, prav tako ne vrednotijo učinke ODA glede uresničevanja zadanih ciljev MDG-jev. Mnogo večjo vlogo imajo MDG-ji v oblikovanju nazora in v globalnih vzgojnih programih.

FINANSE NA RAVNI IN PREVZEM OBVEZNOSTI

V letu 2005 se je Svet Evrope za splošne zadeve in zunanje odnose sporazumel, da morajo države članice, ki so se priključile po letu 2002 povečati v svojem proračunu vsoto za ODA na 0,17 odstotkov GNI, do leta 2015 pa na 0,33 odstotkov, kar je evropski razvojni konsenz ponovno potrdil. Konsenz iz Monterrey-a je izjavil, da morajo vlade uvesti učinkovite ukrepe v cilju, da doseže ODA 0,7 odstotkov GNP.

Dodeljene multilateralne in bilateralne pomoči

Znotraj ODA se razmerje bilateralnih pomoči v državah V4 nenehno in v veliki meri spreminja. Podatki v različnih poročilih in OECD statistike so lahko sporne, ker se

Bilateralna ODA: po definiciji OECD je bilateralna ODA donacija ali kredit, ki ga zagotovi vlada države donor neposredno vladi države v razvoju.

Multilateralna ODA: je proračunska dodelitev, ki jo zagotovi več različnih držav s pomočjo posredovanja neke mednarodne organizacije (pogosto s pomočjo nekega predstavnika OZN ali neke institucije EU). Pomoč je v obliki članarine.

bilateralne pomoči pogosto inflirajo. To pomeni, da obračunajo naprimer olajave pri dolgu oziroma sklenjene kredite in pomoči kot bilateralne pomoči, ali pa – v določenih primerih – (na nalog Ministrstva za obrambo) tudi projekte pomoči, ki jih je izvedla vojska med iračimi ali afganistanskimi misijami.

NGO-ji kritizirajo sistem pomoči ODA v novih državah članicah, ker bilateralno pomoč pogosto ne porabijo za MDG-je, ampak v regionalne varnostne namene ali pa so pomoči vezane za mednarodne obveznosti v zvezi s povojno obnovitvijo. Po mnenju nekaterih vlad porabijo v najmanj razvitih državah v obliki multilateralnih pomoči ogromne vsote za MDG-je. Inflacija pomoči pa se najbolj odraža v bilateralni pomoči. Po oceni NGDO je v primeru Poljske dodeljena bilateralna pomoč v letu 2007 bila v 88 odstotkih sestavljena iz infliranih komponent (olajava za dolg, pomoč, vezana za ugodnostne kredite, tipendije tujim študentom, itn.).

TEMATSKÉ IN GEOGRAFSKE POLITIČNE PRIORITETE V POLITIKI EU

Politične prioritete so določene v nacionalnih ODA strategijah, h katerim spada omejeno število nacionalnih strateških dokumentov (CSP). Tematske

Tabela 4: države V4 ODA 2004–8

	Republika Češka ODA/GNI%	Madžarska ODA/GNI%	Poljska ODA/GNI%	Republika Slovaška ODA/GNI%
2004	0.11	0.07	0.05	0.07
2005	0.11	0.11	0.07	0.12
2006	0.12	0.13	0.09	0.10
2007	0.11	0.08	0.09	0.09
2008	0.11	0.07	0.08	0.10

Vir: <http://stats.oecd.org/Index.aspx#>

prioritete le redko omenjajo znižanje rev čine, osredotočijo se bolj na komparativne prednosti držav V4, poudarjajo možnost predaje izku enj v zvezi s spremembo režima. Izbira geografskih območij le redko sledi logiki EU: ciljne države določijo ponavadi glede varnostne, zunanjepolitične, trgovinske in zgodovinske vezi med državami V4 in donor državami. To pomeni, da se možnost predaje izku enj pojavi zato, ker so se z državami v razvoju v dobi socializma oblikovali določeni odnosi, torej izbor ne temelji na skrbnem tehtanju glede tega, ali je ta izku nja lahko sploh koristna v primeru držav v razvoju.

V vseh državah, ki so članice V4 opazamo, da sosednje države vzpodbujajo politični in regionalni pristop (zahodno balkanske države, vzhodne sosednje države, Srednjeazijske ter postsocialistične države, vezane na Vietnam).V strate kih dokumentih ter v smernicah ODA

Republika e ka

Zadevne panoge: zdravstvo, olstvo, proizvodnja energije oziroma izbrana tehnična in okoljevarstvena področja.

Zadevna geografska področja: Angola, Bosna in Hercegovina, Moldavija, Mongolija, Srbija, Vietnam, Jemen, Zambija. V zvezi s temi državami obstajajo CSP-ji, toda za Irak in Afganistan jih ni, čeprav ti državi uživata sredjeročno prioriteto.

Madžarska

Zadevne panoge: predaja izku enj v zvezi s spremembo režima, na znanju temelječa pomoč, olstvo, izoblaževanje ekspertov in tehničnih strokovnjakov, zdravstvene storitve, kmetijstvo, vodno gospodarstvo in ustanavljanje novih vodnih virov, razvoj splo ne infrastrukture, tehnično svetovanje na področju varstva okolja.

Zadevna geografska področja: Bosna in Hercegovina, Palestinska oblast, Srbija, Vietnam. V načrtu ima

jo projektno-partnerske stike z naslednjimi državami: Kitajska, Kirgi ka Republika, Makedonija, Moldavija, Mongolija in Ukrajina; razen tega so se pojavile na seznamu tudi najmanj razvite države: Kambodža, Etiopija, Laos in Jemen, opaziti je tudi medle sledi subsaharske Afrike, kot regije. Mednarodne obveznosti v zvezi z Afganistanom in Irakom požrejo vedno večji del ODA. Madžarska je izdelala CSP-je za Bosno in Hercegovino, Srbijo in Vietnam, v teku je tudi CSP za Moldavijo. CSP-je kritizirajo zaradi nedopredeljenih in nejasnih state kih ciljev.

Poljska

Zadevne panoge: za čita zdravja, olstvo, in znanost, dostop do pitne vode, varstvo okolja, okrepitev lokalnih struktur, podpiranje demokratičnih institucij is sistematičnega preustroja, izboljš anje učinkovitosti javne uprave, razvoj čezmejnega sodelovanja in panožne spemembe. Lahko rečemo, da je CSP za Gruzijo najbolj učinkovit, ker je Poljska intenzivno sodelovala v dejavnostih glede pomoči v zadnjem gruzijsko – ruskem konfliktu.

Zadevna geografska področja: Afganistan, Angola, Gruzija, Irak, Moldavija, Palestinska oblast, Vietnam in nekatere srednjeafri ke države.

Slova ka

Zadevne panoge: razvoj demokatičnih institucij in tržnega okolja (izku nje v zvezi s spremembo režima) infrastruktura (v tev i tudi družbeno infrastrukturo), ureditev pokrajine, varstvo okolja, kmetijstvo, varnost živil in predelava surovih materialov, (pogozdovanje, namakalni sistemi itn.).CSP imajo samo za Srbijo.

Zadevna geografska področja: Najbomembnej i ciljni državi sta Srbija in Črna gora, projekti se izvajajo v naslednjih državah: Afganistan, Albanija, Bosna in Hercegovina, Kambodža, Kazahstan, Kenija, Kirgi ka Republika, Makedonija, Mongolija, Mozambik, Sudan, Republika Tadžikistan in Uzbekistan.

se ne uporabljajo srednji in dolgoročni pristopi (z izjemo Republike Če ke), dokumente je doletela kritika tudi zaradi tega, ker v njih manjkajo napor, ki so bili vloženi v starte ko programiranje. V smernicah držav V4 se jasno odraža dvostranski položaj držav: na eni strani se ozirajo v preteklost in se osredotočijo na zgodovinske vezi oziroma na sedanje varnostne prioritete, po drugi strani pa se ozirajo naprej in posku ajo vgraditi v ODA strategije zahteve EU in prevzete globalne obveznosti. Zaradi tovrstne razdvojenosti ni preglednosti oziroma niso sposobni doseči ustrezno strokovno znanje in zadostne kapacitete.

Kontakti z NGO-ji

Čeprav je preglednost porabljenih sredstev iz proračuna splo no sprejeto načelo, kljub temu pa z informacijami v zvezi z ODA javnost pogosto ni seznanjena. Vzrok tega je, da je ODA del zunanje politike oziroma delujejo e zastareli politični mehanizmi. Po drugi strani pa so izdatki ODA razdeljeni meg različnimi strokovnimi ministrstvi, zbiranje podatkov in ravnanje s podatki pa ni dobro organizirano. Večina podatkov v zvezi z ODA so post factum podatki. Povrh vsega pa ni postopkov kontrole in vrednotenja, kar e večja ta problem.

Konzultacijski postopki nastajajo kot posledica pritiskov na NGDO platforme, vendar so ti napor pogosto zadostni samo zato, da lahko organizacije po načr-

tovanju podajo svoje pripombe. Rezultat tega je, da zadevna vladna telesa ne upo evajo argumente NGDO-jev. V nekaterih državah je vezan samo manj i del ODA k projektom, izvedenim v partnerstvu z NGD-ji, dočim so v Republiki Če ki, zahvaljujoč kontinuiteti strokovnosti in skoncentriranosti, tovrstni izdatki večji.

IZZIVI: RAZLIKA MED SMERNICAMI IN PRAKSO

Najbolj ibki točki ODA struktur držav V4 sta kontrola in vrednotenje. Splo ni predpisi veljajo v vsakem primeru tudi za ODA izdatke, ker pomenijo ti obenem tudi elemente državnega proračuna. Ni pa nobenega mehanizma za kontrolo in vrednotenje načrtovanja in izvedbe projektov oziroma za točnost, učinkovitost in preglednost projektov. V Poljski in v Madžarski posku ajo vplivnej a ministrstva (Ministrstvo za obrambo) prevzeti obvezo za razvojne cilje, če da je razvojno delo, ki ga opravljajo oborožene sile bolj učinkovito, čeprav tovrstno utemeljevanje ne podpirajo nobeni dokazi (ni nobene kontrole, ne vrednotenja, obstajajo samo tista, ki jih izvajajo NGO-ji v primeru razvojnih projektov, ki jih podpira ES). Povrh vsega pa oborožene sile niso v tak nem položaju, da bi izvedle razvojne projekte v skladu z zahtevami partnerstva in preglednosti, da o pristopu z vidika človekovih pravic sploh ne govorimo.

Vojaška parada v begunskem taborišču v Sahari. Vir: Balázs Lerner

5. POGlavJE

RAZVOJNO IZOBRAŽEVANJE: KAJ TO POMENI JE IN ZAKAJ JE POMEMBNO ZA NEVLADNE ORGANIZACIJE?

Razvojno izobraževanje in uveljavljanje interesov v zvezi z njo je temeljni instrument v boju proti svetovni revščini. Cilj razvojnega izobraževanja je, da spremeni politično in družbeno razmišljanje, prispeva k oblikovanju pravičnejšega globalnega sistema odnosov in zmanjša za Sever značilne škode, ki so nastale zaradi vedenja posameznikov ali kolektivnega vedenja (vedenje občanov, podjetij, države itn.) v cilju trajnostnega globalnega razvoja.

Medtem, ko se dominantni udeleženci razvojnega sodelovanja, kot naprimer Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) po opredelitvi Odbora za razvojno pomoč (DAC) nahajajo znotraj mednarodnega programa za pomoč (MDG-ji, razprave o učinkovitosti pomoči, itn.), je razvojno izobraževanje več kot vprašanje nujenja pomoči. Ne govori (samo) o zagotavljanju družbene podpore k razvojnim direktivam, temveč zajema tudi razpravo o vprašanjih, kot so svetovna trgovina, migracija, ali sprememba klime – torej vprašanja s tistih političnih področij, ki imajo pomembnejše vplive na razvoj, kot ga imajo programi nujenja pomoči držav donorjev. S tem se približa koherentnemu področju politike razvojnih ciljev, ki obravnava globalni razvojni učinek politike bogatih držav in ki postaja vedno bolj pomemben tudi za nevladni sektor.

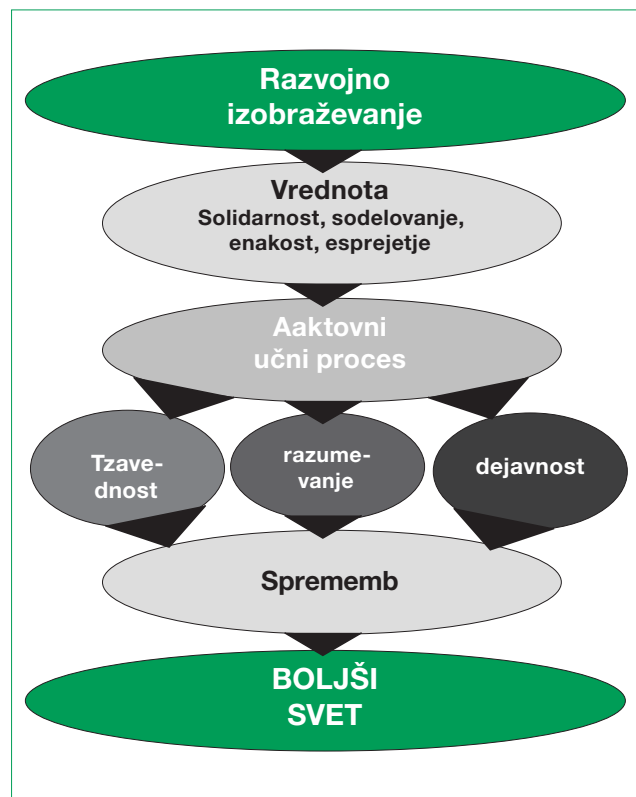
Teme naslednjega poglavja so sledeče:

- ❑ Uvod v razvojno izobraževanje in njegov pomen
- ❑ Pregled evropskih praks v razvojnem izobraževanju, s posebnim poudarkom na državah, ki so nove članice Evropske unije
- ❑ Uvod v načrtovanje dejavnosti v zvezi z uveljavljanjem interesov.

KAJ JE RAZVOJNO IZOBRAŽEVANJE?

CONCORD, evropska konfederacija nevladnih organizacij, ki delujejo na področju mednarodnega razvoja ter humanitarne pomoči, je opredelila pojem razvojnega izobraževanja takole:

- ❑ Razvojno izobraževanje je aktivni proces učenja, ki temelji na vrednotah solidarnosti, enakosti, sprejetja in sodelovanja.
- ❑ Ljudje postanejo sposobni, da ne spoznajo samo mednarodne razvojne prioritete in pojem trajnostnega človeškega razvoja, temveč s tem, da razumejo vzroke in učinke svetovnih vprašanj, gredo tudi sami v smeri dejanj, ki temeljijo na osebnem sodelovanju in informiranosti

Skica 4: Razvojno izobraževanje

- ❑ Razvojno izobraževanje pomaga, da lahko vsak državljan v popolni meri sodeluje v odpravljanju svetovne revščine in v boju proti izključitvi. Iče pravičnejše in trajnostnejše ekonomske, družbene, okoljske mednarodne direktive, ki temeljijo na človekovih pravicah.

Dokler se med sodelujočimi v sektorju oblikuje vedno več globalnih opredelitev o razvojnem izobraževanju, vsebuje zgornja trditev vse najpomembnejše elemente pristopa. Končni cilj je pravičnejši in trajnostni razvoj s pomočjo globalnega vedenja in politike Severa.

Ciljna skupina razvojnega izobraževanja mora skozi cel proces – iz zavestnosti mora priti od razumevanje do dejanj.

Sporočilo razvojnega izobraževanja je, da lahko vsak prispeva k družbenim spremembam. Vsaka dejavnost razvojnega izobraževanja je morala zagotoviti konkretne načine za to, da so lahko ljudje postali del procesov. S

časom bo razvojno izobraževanje privedlo do oblikovanja družb, sestavljenih iz občanov, oboroženih z zaveštvostjo in sposobnostmi, ki bodo v cilju pravičnejega in trajnostnega razvoja prispevali k preoblikovanju svetovnega gospodarstva in preoblikovanju sil.

Razvojno izobraževanje in druge vrste izobraževanj

Razvojno izobraževanje je tesno povezano z drugimi področji izobraževanja in z drugimi pristopi, kot naprimer izobraževanje za človekove pravice ali izobraževanje za trajnostni razvoj. Ti pojmi se pogo-

sto prekrivajo. Skupni izraz je 'globalno izobraževanje'. Beseda 'globalno' nakazuje na vsebino (vprašanja svetovnega merila) ter na metode holističnega pedagoškega pristopa. Izraze razvojno izobraževanje in globalno izobraževanje uporabljajo najpomembnejši i sodelujoči v sektorju, kot naprimer CONCORD forum za razvojno izobraževanje, globalna izobraževalna mreža Evrope (GENE) ali pa skupina za vodenje razvojnega izobraževanja v Evropi, kot sinonime.

Ker je razvojno izobraževanje holistično, osredotočeno na učni rezultat in temelji na pedagoškem pristopu, mora ustrezati naslednjim metodam (seznam ni popoln), ki se uporabljajo v dejavnostih razvojnega izobraževanja:

Skica 5: Globalno izobraževanje

'Vzami vsak cent, ki si ga shranil za pomoč Tanzaniji in ga porabi v Združenem kraljestvu v cilju, da bo ljudem razložil dejstva in vzroke revščine'
(Julius Nyerere, bivši predsednik Tanzanije)

- ❑ Osební – poveže lokalno z globalnim
- ❑ Temelječ na sodelovanju – dela skupaj s ciljno skupino, ne pa za njo
- ❑ Kreativni – deluje na vse čute, ne uporablja samo govor
- ❑ Vpliva stimualtivno – uporablja protislovja, ne skriva jih
- ❑ *Motivirani – pokaže načine sodelovanja.*

Razvojno izobraževanje kot politično dejanje

Poleg izobraževalnega značaja je končni cilj razvojnega izobraževanja močno politični: skozi spreminjanje pristopa in vedenja občanov (v tevtvi tudi tiste, ki odločajo) želi doseči politične in družbene spremembe. Vse to gre skozi različne dejavnosti, od oblikovanja pogledov skozi formalne in neformalne učne procese do kampanje in dejavnosti za uveljavljanje političnih interesov. V tem smislu je izobraževanje nezogibno politično sredstvo, ki usposobi občane za sodelovanje v družbenih procesih.

Zakaj je pomembno?

Deset dejstev, ki utemeljujejo, zakaj postaja razvojno izobraževanje vedno bolj pomembno:

1. Razvojno izobraževanje je eden izmed odgovorov za globalizacijo

Razvojno izobraževanje zagotavlja potrebno učenost, znanja, sposobnost in vrednote za celotno sodelovanje v cilju zagotavljanja lastne blaginje in blaginje drugih in z namenom, da tako lokalno kot globalno prispevamo na pozitivni način.

2. Razvojno izobraževanje nudi pomoč v boju proti svetovni revščini

Kot je Julius Nyerere ugotovil že ped tasetletji (glej prej navedeno), bi bilo najbolj učinkovito sredstvo v boju proti revščini premaganje vzrokov revščine, ki

so skriti v globalnem Severu v mednarodnem ekonomskem sistemu. V cilju preoblikovanja tega sistema razvojno izobraževanje prispeva k izoblikovanju kritičnih množic.

3. Razvojno izobraževanje se bori proti zavajanju z informacijami

Za evropsko javnost so glede vprašanj v zvezi z globalizacijo in razvojnim izobraževanjem značilni stereotipi oziroma nevednost. Razvojno izobraževanje pomaga premagati pomanjkljivosti v znanju.

4. Razvojno izobraževanje gradi pripravljenosti in zmožnosti

Samospotovanje, kritično razmišljanje, komunikacija, sodelovanje, sposobnost prilagajanja, vedenje skupine ter globalno meščanstvo so pomembne značilnosti moderne družbe. Aktivne metode razvojnega izobraževanja, ki temeljijo na udeležbi, pritegnejo pozornost učenca in pomagajo v razvoju posameznika in v oblikovanju lastnih možnosti. *Razvojno izobraževanje je kvalitativno izobraževanje.*

5. Razvojno izobraževanje krepi nevladno družbo

Pristop k razvojnemu izobraževanju temelji na večanju sposobnosti in na sodelovanju, zato krepi udeležbo državljanov. Močna civilna družba je eno izmed predpogojev za načela koherentnega mednarodnega sodelovanja, posebno v novih državah članicah, kjer se načela še oblikujejo.

6. Razvojno izobraževanje pospešuje družbeno podporo ODA

Razvojni center OECD vidi pozitivno povezavo med večjo zavednostjo in med večjo vsoto, porabljeno za razvojno izobraževanje. V tisti državi članici EU, kjer so porabili največ sredstev za razvojno izobraževanje, se je vrednost ODA izplačil približala 0,7 odstotkom GDP, ali pa so te države to vrednost celo že dosegli.

Položaj razvojnega izobraževanja v nekaterih novih državah članicah EU

Na Madžarskem je EU financiranje učinkovito vplivalo na oblikovanje globalnega izobraževanja (na Madžarskem je ta terminologija zelo priljubljena), ker razvojno izobraževanje ni prioriteta vlade. Volske učbenike ni sistematično vrgajeno razvojno izobraževanje, tudi financiranje je nizko (v letu 2007 560.000 evrov). Civilna družba pa se trudi, da s pomočjo nacionalne platforme razvojnih nevladnih organizacij, torej s pomočjo HAND pride do močnejih programov za razvojno izobraževanje. Platforma ima delovno skupino za razvojno izobraževanje, HAND sodeluje na evropski ravni v projektne konzorciju DEEP3. ter bo v letu 2010 domačin evropski poletni univerzi za razvojno izobraževanje.

V Poljski prevzemajo vladni organi in nevladne organizacije vedno večjo vlogo v oblikovanju globalnega pristopa v razvojnem izobraževanju. Leta 2009 so kot del GENE člani mreže pregledali sektor. To poročilo bo temelj nacionalne strategije za razvojno izobraževanje v prihodnosti. Nacionalna platforma nevladnih organizacij, ki se ukvarjajo z razvojem, Grupa Zagranica izvaja dialog tako z Ministrstvom za zunanje zadeve kot z Ministrstvom za olstvo z namenom, da bo razvojno izobraževanje delolskih učnih načrtov in tujdijskih programov za učitelje, profesorje ter da se razvija tudi mehanizem za financiranje razvojnega izobraževanja. Kot podpora Ministrstva za zunanje zadeve imajo na voljo sredstva v vrednosti 900.000 evrov, 10 odstotkov od financiranja tujih razvojnih projektov se lahko na Poljskem uporabi za cilje razvojnega izobraževanja.

Čeprav nekaj slovaških nevladnih organizacij precej aktivno sodeluje v oblikovanju programov in dejavnosti razvojnega izobraževanja, ostane sektor brez stalne podpore vlade in zaradi pomanjkanja nevladnih kapacitet slab. Podpora, ki se uporablja za razvojno izobraževanje je nizka (300.000 evrov), razvojno izobraževanje ni del tujdijskega programa za profesorje, učitelje aliolskih učnih načrtov (vsebuje pa multikulturno izobraževanje). Pri slovaškem Aidu je premalo podpore za razvojno izobraževanje, ni strategikega postopka na nacionalni ravni.

Zaradi pomanjkanja podpore državnih organov in pomanjkanja kapacitet nevladnih organizacij, razvojno izobraževanje v Sloveniji e vendar ni naglašeno. Podpora ES, posebno v času predsedovanja Slovenije EU je vzpodbudno vplivala na SLOGO - na nacionalno platformo razvojnih nevladnih organizacij - kjer deluje skupina za razvojno izobraževanje. V letu 2008 je SLOGA organizirala mednarodno konferenco za udeležence v tej tematiki z naslovom "Medkulturni dialog v razvojnem izobraževanju" in je skupaj z vlado začela oblikovati globalni pristop razvojnega izobraževanja. Postopek je počasen, financiranje razvojnega izobraževanja pa je e dalje zelo slabo.

Razvojno izobraževanje je priznan pristop v Latviji, položaj financiranja celotnega nevladnega sektorja pa je posledično vplivom finančne krize na državo, katastrofalen. Latvija aktivno sodeluje v Mreži za globalno izobraževanje mladih v Evropi (GLEN), sodeluje na ne tetih evropskih prireditvah, kot naprimer na evropski poletni univerzi za razvojno izobraževanje ter na forumih o razvojnem izobraževanju, vendar je sektor e vedno krhek.

7. Razvojno izobraževanje je demokratična zahteva

Demokratična pravica je, da dobi javnost ustrezne informacije o razvojnem sodelovanju ter zahteva obračun svoje vlade glede tega, ali porabi vlada davke konzentno in učinkovito v namene za premaganje rev čine.

8. Razvojno izobraževanje je politična dolžnost

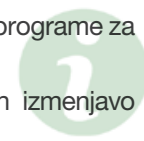
Vlade in institucije priznavajo pomen razvojnega izobraževanja v vedno večjem tevilu različnih obvezosti in v različnih deklaracijah.

Večina evropskih ljudi ne ve, da izvajajo tudi v partnerskih državah programe razvojnega izobraževanja. Delovanje brazilskih olskih programov za razvojno izobraževanje je naprimer zelo aktivno.

Zato je potrebno, da čutijo evropske razvojne nevladne organizacijev spodbudo, da:

1. povežejo evropske in izvenevropske programe za razvojno izobraževanje
2. organizirajo izmenjavo profesorjev in izmenjavo dijakov
3. sodelujejo v programih partnerskih držav za razvojno izobraževanje
4. zagotovijo, da lahko vplivajo partnerske države na programe razvojnega izobraževanja, naprimer z vključitvijo emigrantov, ki živijo v EU.

9. Razvojno izobraževanje se večja

V minulih desetletjih se je sektor hitro večal: vedno več držav ima nacionalno strategijo za razvojno izobraževanje, proračuni so se povečali, tevilno udeležencev se večja.

10. Razvojno izobraževanje deluje

Vrednotenja in študije, naprimer gradiva OECD, Evropske komisije ali GENE kažejo pozitivni učinek razvojnega izobraževanja.

VLOGA RAZVOJNEGA IZOBRAŽEVANJA V NOVIH DRŽAVAH ČLANICAH

Programi za razvojno izobraževanje imajo ključno vlogo v tem, da bi bile družbe v novih državah članicah bolj obveščene glede vprašanj v zvezi z razvojnim izobraževanjem.

V novih državah članicah imajo nevladne organizacije aktivno vlogo v uvajanju razvojnega izobraževanja v sisteme izven osnovno olskih, srednje olskih oziroma visoko olskih sistemov. Izmenjave mnenj v zvezi z določitvijo in vsebino razvojnega izobraževanja že potekajo.

Razvojno izobraževanje lahko prispeva posebno k naslednjim:

- Predaja znanj mladim o človeku
- Poučevanje globalnih vprašanj z uporabo interaktivnih pedagoških metod
- Informacije davkoplačevalcem, kako se njihov denar porabi
- Vzpodbujanje boljše razdelitve javnih pomoči pri zaprositvi pomoči v primeru kriznega stanja oziroma v primeru projektov v zvezi z razvojem in človekovimi pravicami
- Utemeljitev povečanih izdatkov vlade, tako kot je to potrebno tudi po *acquis communautaire* (pravo skupnosti)
- Odgovornost in s tem tudi krepitev demokracije v novih državah članicah.

Aktivist PHO protestira na konferenci OZN o klimatskih spremembah v Poznau, Poljska. Vir: PHO

6. POGlavJE

DELUJE? PRAKTI NI NAPOTKI H KAMPANJI ZA PODPIRANJE RAZVOJA – PRISTOP Z VIDIKA ČLOVEKOVIH PRAVIC V KAMPANJI

V okviru programa RMG z naslovom "Podpiranje razvoja v Evropi: Do kritične množice in naprej" je osem nevladnih organizacij – Slovenski Afriški center, Annwin iz Slovaške, Fundacija za razvoj demokratičnih pravic, Madžarska (DemNet), Madžarska afriška platforma (MAP), Karat Koalicija Poljska, Poljska humanitarna organizacija (PHO), SOS Malta in Mladi proti AIDS-u, Latvija – izvedlo enoletno kampanjo v državi. Cilj te kampanje je bil povečanje zavednosti na področju razvoja v širokem krogu. Skupna točka kampanje je izobraževanje mladih v zvezi z razvojnimi vprašanji.

V tem poglavju so predstavljena najpomembnejša osnovna načela kampanje. Cilj ni predstavitev vseh instrumentov kampanje, povzame samo temeljna znanja ter prikaže know-how, dobre prakse, osredotoči se na pozitivne in negativne primere, ki so si jih pridobili partnerji v izvedenih kampanjah, torej prikaže pristop, ki temelji na človekovih pravicah in načine, kako se lahko ti uporabljajo v kampanjah.

KAJ POMENI NA ČLOVEKOVIH PRAVICAH TEMELJE PRISTOP V KAMPANJI?

Kampanja je izdelava in uporaba strategije, ki mobilizira ljudi, da dosežejo določene rezultate ali spremembe. Tovrstna kampanja je grajena na analizi raziskav. Opozarja na določen problem in njen cilj je, da ponudi rešitev za probleme. Kampanja nikoli ne pokriva samo eno dejavnost; je serija več dejavnosti, ki na strateški način prispevajo k doseganju končnega (končnih) cilja (ciljev). Ko uporabljamo v kampanji na človekovih pravicah temelječ pristop, uresničimo v vsaki fazi procesov kampanje načela dostojanstva, pravičnosti, enakosti ter načela upoštevanja človekovih in manjšinskih pravic.

Uveljavljanje na človekovih pravicah temelječega pristopa v kampanji pomeni naslednje:

- ❑ *Tvoja kampanja uporablja predvsem okvirni sistem človekovih pravic.* Kot temelje za primerjavo uporablja mednarodne in nacionalne norme s področja človekovih pravic, v tem okvirnem sistemu oblikuj, kaj želi povedati, če so kršene pravice. Naprimer: če neka skupina ne pride do pitne vode: po ICESCR je neodtujljiva pravica vsakega človeka bitja, da je oskrbljen z vodo.
- ❑ *Tvoja kampanja omogoča koristnikom, da so sposobni uveljavljati svoje interese.* Oboroži koristnike (skupnosti izključenih, prizadete, mlade, ženske itn.) z znanjem, da lahko pozovejo vladne organe, da varujejo, spoštujejo in izpolnjujejo njihove pravice. Naj se sliši njihov glas in glas skupnosti vsakokrat, ko je le mogoče, prosi jih, da spregovorijo o dogodkih, ki so se jim zgodili. Nikar jih ne prikaži v vlogi žrtve, ne izberi slike in vse, kar želi povedati, naj ne bo pretirano zaradi senzacije, da se ne bi izoblikovali stereotipi ljudi in nekaterih krajev (**glej kodex ki se nanaša na vedenje v zvezi s CONCORD slikami in sporočili**).
- ❑ *Kampanja ogovori vse segmente družbe, vključno tudi izključene manjšine.* Podpiraj sodelovanje z nevladnimi organizacijami, ki zastopajo družbeno izključene skupine, kot naprimer manjšine, priseljence, begunce, prizadete itn.

S pomočjo naslednjih petih temeljnih načel se prepričaj, ali pravilno uporablja pristop, ki temelji na človekovih pravicah:

- ❑ Kampanja uporablja človekove pravice kot normativni okvir.
- ❑ S kampanjo postanejo koristniki sposobni, da se borijo za svoje pravice.
- ❑ Kampanja ogovori vse segmente družbe, med ostalimi tudi izključene manjšine.
- ❑ Kampanja zastopa širok spekter skupinskih interesov, vključno tudi interese najbolj ranljivih skupnosti.
- ❑ Za kampanjo si odgovoren

Izmenjate si lahko znanja, iz tega pa lahko profitirata obe strani.

- ❑ *Kampanja zastopa tudi širok spekter interesov skupin, vključno tudi interese najbolj ranljivih skupin.* Ko se bori proti zlorabi človekovih pravic, zastopa interese vseh tistih skupin, ki so prizadeti na tem področju, pod tem razumemo ženske, otroke, manjšine, domorodce ali druge skupine izključenih. Pritegni jih v svoje delo oziroma jih prosi, da se sliši njihov glas v zvezi z dogodki, ki so se jim zgodili.
- ❑ *Za kampanjo si odgovoren.* Kampanja naj bo pregledna. Sistem nadzora in vrednotenja izdelaj skupaj s skupnostmi, ki jih zastopa med kampanjo.

Na človekovih pravicah temelječ pristop se ne uporablja samo za razvojne smernice; pojem se lahko v celoti nanaša tudi na delo nevladnih organizacij. Preglej organizacijsko strukturo in poglej, ali temelji odločanje na temelju sodelovanja in je treba s tem obračunati, ali so postopki vodenja pregledni in obračunljivi, v kakni meri je uspešno vključitev izključenih skupin, naprimer manjšin, prizadetih ali LGBT ljudi v delo. Pripravi akcijski načrt za uporabo na človekovih pravicah temelječega pristopa znotraj organizacijske strukture. **Za presvetlitev uporabljaj navodila Amnesty International.**

panjo. Zagotovi jim sodelovanje v načrtovanju, izvedbi, realizaciji, nadzoru in vrednotenju kampanje, poskrbi, da bodo njihovi pogledi vgrajeni v kampanjo. S tem je legitimnost kampanje večja.

1. KORAK: V CILJU, DA NEKAJ NAREDIMO PRAVILNO, MORAMO VEDETI, KAJ SE DOGAJA

Če želis spremeniti smernico oziroma prakso ali pa pristop nekoga (nekaterih), mora poznati zadevo, udeležence in lastne vire moči. Pregled tega ni brezpogojno težavno in utrudljivo delo. Posveti nekaj dela za ozadje raziskave, prepričaj se, da so tvoje dejavnosti ciljne in učinkovite. Pripravi seznam o najpomembnejših podatkih in spoznanjih in začni s podrobnim načrtovanjem. Za kampanjo so potrebni energija, čas in denar, velike rezultate bomo dosegli, če se bomo celotni stvari približali kritično in jo analizirali. V ta namen pa mora poznati situacijo v celoti.

Zadeva

Seznam naslednjih vprašanj pomaga določiti tiste vidike, ki oblikujejo kampanjo:

1. Katere so obveznosti ciljne države v zvezi z zadevno temo na področju mednarodnih in regionalnih človekovih pravic? (Glej **tabelo glede ratifikacijskega stanja MRG**).
2. Varuje pravico ustava ali pa jo varujejo drugi domači zakoni? Katere uradne ali neuradne ovire ovirajo celotno uveljavljanje pravic?
3. Katere skupnosti so prizadete v zlorabi človekovih pravic in kakšne stranske vplive to povroča glede skupnosti (boleznine, revščina)? Na tej splošni in najbolj spotakljiva dejstva. Obstajajo takšni družbeni sloji, kot naprimer ženske, otroci, manjšine ali domorodci, ki so v zadevi bolj prizadeti kot ostali?
4. Kaj so naredili v ciljni državi posamezniki, skupine, humanitarne organizacije ali nevladne organizacije v cilju, da bi izboljšali položaj tamkaj živječih?
5. Kaj je treba spremeniti? Naredi popis stvari, ki jih želiš spremeniti in jih razvrsti po pomembnosti.

6. Zakaj ni prišlo do dosedaj do sprememb?
7. Kakšne obveznosti je prevzela tvoja država v mednarodnih razvojnih smernicah?
8. V katerih državah izvaja tvoja država razvojne projekte? Katere države so najpomembnejši partnerji vlade tvoje države v mednarodnem razvojnem sodelovanju?
9. V kakšen način poznajo tvoji sonarodnjaki obveznosti, ki so v zvezi z razvojem? **Poglej poročilo Eurobarometra o novih državah članicah.**
10. Kaj so naredili posamezniki, skupine ali nevladne organizacije v tvoji državi? Kakšne korake ali ukrepe so uvedli vladni organi?
11. Kakšen je položaj razvojnega izobraževanja v tvoji državi? Je razvojno izobraževanje delo lokalnih učnih načrtov? Oddvaja vlada v tvoji državi vire za podpiranje razvojnega izobraževanja? Poglej **poročila in ankete** na DEEEP webstrani.

Razpisi listo stvari, ki jih boš več vprašal.

Udeleženci

1. Katere ministristvo je odgovorno za koordinacijo in izvajanje mednarodne razvojne politike? Katera ministristva sodelujejo v procesih mednarodnega razvojnega sodelovanja? Katere ministristvo odloča o znesku ODA?
2. Obstaja podjetje, katero neposredno zadeva izvajanje razvojnih projektov vlade?
3. Kaj dela vlada ciljne države v cilju varstva, splošne in uveljavljanja človekovih pravic?
4. Kdo so žrtve zlorabe v ciljni državi? Živijo take osebe v tvoji državi (begunci, aktivisti, strokovnjaki, slovite osebe, itn.)?

Opravi analizo stanja sedaj. Kot aktivist nove države članice načrtuje kampanjo, ki se ukvarja z zlorabo človekovih pravic v zvezi z razvojem. Ena izmed dejavnosti je razvojno izobraževanje. V državi iče tiste udeležence, ki lahko izvajajo pritisk na vlado podpirane države in lahko dosežejo spremembe. Analiziraj situacijo.

5. Kateri posamezniki, katere skupine, organizacije za nujenje pomoči ali nevladne organizacije so delovale v ciljni državi? Oni so tvoji potencialni zavezniki.
6. Katere nevladne organizacije izvajajo mednarodne razvojne projekte oziroma katere se borijo za preglednejšo in boljše razvojno politiko? Oni so tvoji potencialni zavezniki.
7. Kdo so vladni uslužbenci, poslanci v državnem parlamentu ali v evropskem parlamentu, ki so izjavili ali dejanski storili (pozitivne ali negativne) korake v zvezi s tvojo temo? Oni so tvoji potencialni zavezniki ali nasprotniki.
8. Kdo so tisti novinarji, uredniki oziroma mediji ali akademski eksperti, ki so objavili (pozitivne ali negativne) članke v zvezi z razvojnimi vprašanji ali v zvezi z globalnimi vprašanji s področja razvoja oziroma s področja izobraževanja za razvoj človekovih pravic? Oni so tvoji potencialni zavezniki ali nasprotniki.
9. Katere slovite osebe so že sodelovale v dejavnostih nujnje pomoči ali je imela kampanja že take obraze? Oni so tvoji potencialni zavezniki.
10. Katera podjetja izvajajo mednarodne razvojne projekte?
11. Katere nevladne organizacije delajo v cilju propagiranja razvojnega izobraževanja, globalnega izobraževanja oziroma propagiranja izobraževanja za razvoj človekovih pravic, imajo tovrstna izobraževanja v volah? Oni so tvoji potencialni zavezniki.
12. Katere so tiste osebe, ki so že vgradile v učni program elemente razvojnega izobraževanja, kateri profesorji so ponudili možnost aktivistom, ki delajo na področju propagiranja razvojnega izraževanja,

vanja, da imajo predavanja ali organizirajo programe izven učnega načrta v zvezi z razvojnimi vprašanji? Oni so tvoji potencialni zavezniki.

Raziri listo s še več vprašanji.

Spoznaj zaveznike in nasprotnike. Analiziraj podatke, da jih bo lahko ustrezno uporabil.

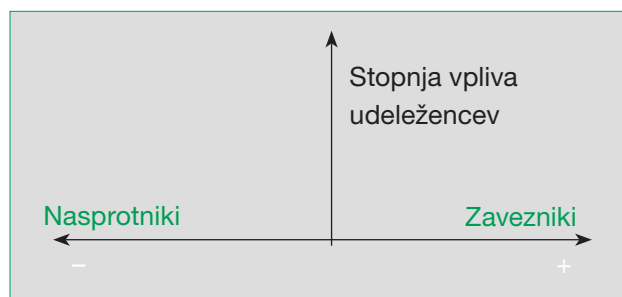
Zavezniki	Nasprotniki
Potencialni zavezniki	Potencialni nasprotniki

Skica 6: Razpredelnica oblastnih razmerij

Vrednoti najpomembnejše udeležence v treh dimenzijah. Uvrsti zaveznike in nasprotnike v koordinatni sistem na podlagi tega, kakšen vpliv imajo na izid tvoje kampanje. Vpiši vsaj eno izmed njihovih kreposti ter vsaj eno izmed slabosti in poskusi določiti njihove cilje in načrte glede prihodnosti.

Nadaljnja navodila za prikaz ključnih udeležencev najde v **Civicus priručniku za kampanje**.

Viri moči

Skica 7: Prikaz ključnih udeležencev

Po določitvi udeležencev prerokuj, kaj lahko med kampanjo pričakuješ od njih. Uporabljaš *razpredelnico oblastnih razmerij* in prikaz ključnih udeležencev. Postavi udeležence v razpredelnico glede njihovega predvidenega pristopa h kampanji.

Počitek in razvedrilo v delavnici, ki jo je organizirala Madžarska afriška platforma Madžarskem. Vir: MAP

1. Ima kontakte s posamezniki, s skupinami ali nevladnimi organizacijami iz ciljne države?
2. S kakimi viri moči razpolaga? Kako lahko ti prispevajo k uspehu kampanje?
3. Kako želi vključiti koristnike v odločanje in v vse ostale dele kampanje?
4. Kako je lahko kampanja obračunljiva do koristnikov?
5. Kakšni viri moči so ti na voljo za nadzor kampanjskih procesov? Ima dobro izdelana merila za vrednotenje učinka na razvoj in na človekove pravice?
6. Koliko ljudi lahko mobilizira v dejavnostih, potrebnih za izvedbo kampanje? Imajo osnovna znanja v zvezi z razvojnimi normami in normami o človekovih pravicah?
7. Kakšne zmogljivosti in pripravljenosti so jim na voljo, kakšne naloge jim lahko zaupamo? Koliko časa lahko posvetijo temu?
8. Koliko ljudi lahko doseže in mobilizira?
9. Kakšni finančni viri so na voljo?
10. Kakšni časovni viri so na voljo?
11. Kakšna je infrastruktura, ki je na voljo?

Raziri listo s več vprašanji.

2. KORAK: DOLOŽI CILJE

Po temeljiti oceni stanja človekovih pravic je treba določiti tevilko zadev, s katerimi se želi ukvarjati med kampanjo. Preoblikovati jih mora v specifične in končne cilje, določiti mora njihov vrstni red.

Končni cilj

Najpomembnejše je, da NE ODNEHAŠ. Poskusi pridobiti največ iz tega, kar je na voljo in presenečen bo, koliko možnosti drži v rokah. Če eden izmed virov ni na voljo, razmisli o tem, kako lahko ta vir nadomesti. Naprimer, če nima kreativnega načrtovalca projekta, se mirno obrni k profesionalnemu podjetju. Zamisljivo je, da se bodo z veseljem vključili v dejavnost za dobre cilje, ker lahko delo obračunajo kot CSR dejavnost (prevzem družbene odgovornosti podjetij), s kreativnimi gradivi pa se lahko izkažejo tudi na strokovni ravni.

Bodi .M.A.R.T

Š. Specifični

Tvoji cilji naj bodo zelo konkretni in orientirani k uspehu.

M. Merilni

Določi tudi v tevilkah, kaj želi doseči. Merila se lahko uporabljajo samo za specifične cilje.

A. Atraktivni (dosegljivi)

Upo tečaj človeka, finančne in časovne vire, prepričaj se, da so tvoji cilji ambiciozni, obenem pa tudi realni.

R. Realni

Ukvarjaj se s problemi, ki vzbujajo v ljudeh zaskrbljenost ali jezo. Ponudi rešitev za probleme.

P. Velja za načrtovano trajanje

Določi si trok, do katerega želi doseči cilje.

Končni cilj zajema tvoje dolgoročne zamisli, ki si jih oblikoval o zadevi. Končni cilj je lahko zelo širok, ni nujno, da je tudi merljiv. Odraža sliko, ki je prisotna v tvojih mislih, izraža, kakšen svet bi želel videti.

Primer

Prvi milenjski razvojni cilj: odprava skrajne revščine in lakote.

Specifični cilji

Na podlagi temeljite analize situacije določi tiste probleme, proti katerim se želi boriti. Kategoriziraj te probleme in jih preoblikuj v srednjeročne in dolgoročne cilje.

Postavi si temeljito izdelane cilje. To je ključ uspeha. Delaj z zelo konkretnimi, jasno opredeljenimi cilji – in kar je zelo pomembno – delaj z cilji, ki so merljivi. Jasno mora videti, kakšen cilj želi doseči s kampanjo, ne da bi med kampanjo izgubil cilj.

Primer

Specifični cilji, ki spadajo k prvim **Milenijskim razvojnim ciljem**, so določili za obdobje 2000 – 2015. Ti cilji so naslednji:

Specifični cilj 1a.: Prepoloviti število ljudi, ki živijo z manj kot 1 dolarjem na dan.

Specifični cilj 1b.: Doseči popolno in produktivno zaposlitev ter dostojno delo za vse, vključno za ženske in mlade.

Specifični cilj 1c.: Prepoloviti število ljudi, ki trpijo lakoto.

Določil merila. Ključ uspeha je vrednotenje. Izdelaj si merila, nadziraj postopke v kampanji in vrednoti dosežene rezultate po vsaki dejavnosti oziroma po zaključku vsake dejavnosti.

Uporabljal obstoječa merila. Narativna in kvalitativna poročila, podatki, ki temeljijo na anketah o pripombah glede varstva pravic oziroma pomagajo odločiti na globalni ravni uradni statistični podatki, ali je prišlo do napredka.

Nadaljnja merila v zvezi s človekovimi pravicami glede konkretnih programov najdeš v UNDP informacijah.

Primer

Merila specifičnih ciljev, ki spadajo k prvim Milenijskim razvojnim ciljem so naslednja:

Specifična merila za cilj 1a.:

1.1 Razmerje ljudi, ki živijo z manj kot 1 dolarjem na dan (na pariteti – kupna moč (PPP)).

1.2 Razmerje prepada revščine.

1.3 Nakopičen delež petine najrevnejih iz domače potrošnje.

Specifična merila za cilj 1b:

1.4 Časovna razporeditev porasta GDP na zaposlenega.

1.5 Razmerje prebivalstva in zaposlenih.

1.6 Razmerje zaposlenih, ki živijo z manj kot 1 dolarjem na dan (PPP).

1.7 Razmerje samozaposlenih in tistih, ki živijo v isti družini in delajo doma in razmerje celotne zaposlenosti.

Specifična merila za cilj 1c:

1.8 Pogostost podhranjenih otrok, mlajših od pet let.

1.9 Razmerje prebivalstva, ki živijo na hrani, ki ne zagotavlja vnosa minimalne potrebne količine energije.

OZN je določila ambiciozne cilje glede kapacitet, ki se lahko porabijo za vrednotenje in nadzor, kar izhaja iz njene velikosti ter človeških virov. Zavedaj se, kakšni viri energije so ti na voljo in bodi ambiciozen, vendar samo na osnovi virov energije, s katerimi razpolagaš. Rezultati so vsaj tako pomembni – če niso celo pomembnejši – kot je sam postopek. Lahko je koristno, če omeji delovanje na okrožje ali regijo. To pomaga, da lahko delaš v dobro limitiranih okvirih in se lahko pričakovani rezultati lažje merijo.

3. KORAK: IZDELAJ SI STRATEGIJO IN SI DOLOČI TAKTIK

Še danes se mora odločiti, na kakšen način bo se želel boriti. Če se naprimer trudi, da bi dosegel popolno in produktivno zaposlitev ter dostojno delo za vse, vključno za ženske in mlade (Milenijski razvojni cilji, glej specifični cilj 1.b), lahko uporablja zelo različne strategije. Pri vladi lahko lobira za učinkovitejšo razvojno politiko. Lahko izvaja pritisk na

Revidiraj samega sebe in razmišljaj o tem, kako bi lahko delal učinkoviteje. Saj hočeš spremeniti svet.

podjetja, ki za delo ljudi, ki živijo v območju ne plačujejo dovolj, kljub temu pa prodajajo svoje izdelke v razvitih državah po zelo visoki ceni. Lahko spremeniš nazor ljudi o tej temi, lahko jih mobiliziraš v cilju, da vrhijo pritisk na vlade podpiranih držav, da vlade oddvojijo sredstva tudi za zelo zaostale regije; vse to lahko povežeš z akcijami za zbiranje finančnih sredstev, ki pomagajo delo v območju delujočih nevladnih organizacij ali humanitarnih organizacij. Pridruži se gibanjem za ženske pravice in lahko mobiliziraš ljudi, da spremenijo predpise, ki diskriminirajo ženske ali pa lahko spremeniš prakse, ki temeljijo na tradicijah; vse to lahko povežeš z akcijami za zbiranje finančnih sredstev, ki pomagajo delo v območju delujočih nevladnih organizacij ali humanitarnih organizacij.

To so samo nekateri primeri, na voljo ti je veliko različnih možnosti. Za izbiro najboljšega pristopa moraš poznati zadevo, sodelujoče – in kar je zelo pomembno – lastne vire in lastne zmogljivosti. Različne strategije so za različne ciljne skupine in vedeti moraš, za katero ciljno skupino ima dovolj moči, da bo lahko nanjo vplival. Za vsako zadevo pripravi različne možne scenarije in že vnaprej si zamisli, kaj se bo zgodilo, če začneš z akcijo.

Dolgi in ciljni skupini

Ciljna skupina je skupek zaveznikov, nasprotnikov, zavezancev in koristnikov. Opredeli po možnosti najtočnejše osebe, ki spadajo v ciljno skupino in poimenuj pristojne posameznike ali skupino (poslanci v parlamentu, vodje podjetij, skupine, osebe itn.). Čim točneje jih bo opisal, tem točneje bo lahko določil, kakšni interesi in kakšne vrednote jih vodijo. Osredotoči se na tiste, ki sprejemajo odločitve. Če sledimo navedeni primer in se bo odločil, da bo izvajal pritisk na podjetja, mora poznati vodstvo podjetja, njihove izjave, politiko podjetja, izdelke, ki jih izdelujejo v državah koristnikov, imeti mora tudi seznam trgovin, kjer te izdelke prodajajo. Vedeti mora tudi to,

Na tej točki še ni treba popisati dejavnosti (zbiranje podpisov za peticijo, bojkotiranje izdelka ali organiziranje javnega dogodka pred supermarketi). To so instrumenti, popis teh bo naslednji korak.

Lahko se odločiš tudi tako, da bo ustanovil več delovnih skupin, izdelal bo temu primerne strategije in boj bo začel z več strani. Ne pozabi uskladiti korake.

koga želi mobilizirati. V tem primeru mora imeti predstavo o tem, kakšni ljudje kupujejo te izdelke, poznati mora tudi njihov pristop in tudi to, prek katerih platform so dosegljivi (online, kje, v katerih lokalnih časopisih, v katerih restavracijah itn). Sledeč temu primeru lahko sklepamo, da bodo v kampanji lastniki trgovin, ki prodajajo izdelke podjetij, tvoji nasprotniki.

Vzdušje kampanje

Vzdušje kampanje določa v veliki meri pristop na njih govornih partnerjev k stvarjem. Strategija odločitev je, da začneš v kampanji proti vladi s kritičnim naglasom, ali pa si najprej potrpežljiv in preideš v močnejšo tonalnost, ko tvoja zahteva ni bila uslišana.

Pri oblikovanju komunikacijske strategije uporabljal na človekovih pravicah temelječ pristop. Sklicuj se na človekove pravice. Pospejti hočeš uveljavljanje enotnih človekovih pravic. Pri določanju ciljev uporabljal okvirni sistem človekovih pravic. Vztrajaj v boju za človekove pravice.

Daj besedo koristnikom. Poveži se s posamezniki, skupinami, nevladnimi organizacijami v državi koristnikov, ali pa z begunci, ki živijo v tvoji državi, omo-

Delni načrta kampanje se organsko ujemajo. Ko napreduje v postopku načrtovanja se lahko zgodi, oziroma se lahko zgodi tudi med kampanjo, da mora ažurirati listo zaveznikov in nasprotnikov, ali pa mora zglajevati strategijo.

goči jim, da se li i njihov glas. Prosi jih, naj vsepo- vsot, kjer je le možno, spregovorijo o dogodkih, ki so

Afri ki center v Sloveniji

Slovenski Afri ki center je sprožil kampanjo za obliko- vanje pogledov o vpra anjih glede afri kega razvoja. Kampanja je bila vezana k življenu afri kih priseljencev, ki živijo v Sloveniji in v kampanjo je nevladna orga- nizacija vključila tudi v državi živeče priseljence. Afri ki center je izvedel za afri ke priseljence pravne delav- nice. Po predavanjih strokovnjakov so sledila osebna poročanja v Sloveniji živečih afri kih priseljencev, ki so iz prve roke predali svoje izku nje in dobre prakse o tem, tako so uredili status za bivanje in kako so dosegli ponovno združitev družine oziroma kako so dobili do- voljenje za delo. Priseljenci so sodevoali tudi v ostalih dejavnostih – naprimer v pogovorih za okroglo mizo.

Zagotovi udeležbo najbolj ranjivih skupin. Pritegni tiste, ki so mogoče v neugodnem položaju celo v la- stni skupnosti, naprimer ženske, otroke, manj ine ali domorodce. .

Omogoči, da bodo koristniki sposobni sami sprego- voriti o problemih. Nikar jih ne prikaži v vlogi žrtve, ne izberi slike zato in vse, kar želi povedati, naj ne bo pretirano zaradi senzacije, da se ne bi izoblikovali ste- reotipi ljudi in nekaterih krajev (glej kodex, ki se nana a na vedenje v zvezi s **CONCORD** slikami in sporočili).

asovno tempiranje in taktike

Pomembno je, da v naprej določi začetek kampanje, kdaj začeti s posameznimi dejavnostmi in kak en naj bo vrstni red korakov. Odloči se lahko tako, da bo

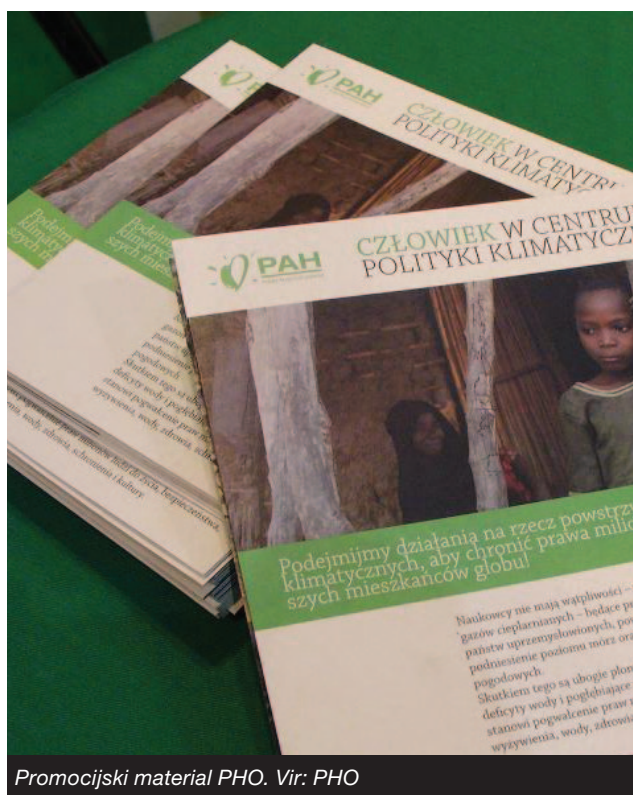

Udeleženeec v delu delavnice Afriškega centra.
Vir: Afriški center Slovenija

PHO

Poljska Humanitarna organizacija je sprožila kam- panjo, da opozori razvite države na kodljive učin- ke podnebnih sprememb in na iz tega izhajajoče kr itve človekovih pravic. Konferenco OZN o pod- nebnih spremembah so organizirali med 1.-12. de- cembrom 2008 v Poznau in PHO je to priložnost izkoristila, da v tej temi opozori na dimenzije člo- vekovih pravic. Njihov cilj je bil, da pred začetkom konference obvestijo medije o povezanosti med podnebnimi spremembami in človekovimi pravi- cami. Prevedli so Oxfam poročilo "Nepravičnosti, vezane za podnebne spremembe in človekove pravice: V sredi ču smernic v zvezi s podnebnimi spremembami naj bo človek" v polj čino, na dan objave poročila, mesec dni pred začetkom po- znanske konference so organizirali tiskovno kon- ferenco skupaj z Oxfan in Poljsko zeleno mrežo. Na tiskovni konferenci so opozorili na povezanost med podnebnimi spremembami in kr itvami človekovih pravic. Med novinarji, ki so obiskali poznansko konferenco so razdelili poljsko inačico poročila ozi- roma informacijska gradiva. Zahvaljujoč dobremu časovnemu tempiranju, so dimenzije človekovih pravic imele zelo velik odmev v medijah.

Promocijski material PHO. Vir: PHO

začel z lobiranjem. Možno je, da se ti zdi bolj učinkovito, če pozove ljudi na bojkot proti nekemu izdelku in ele zatem začne poizvedovanje pri vodstvu podjetja. Lahko se zgodi tudi, da organizirajo konferenco na to temo ali pa obi če državo nekdo iz vodstva

Pri koordiniranju dejavnosti uporabljaj GANNT tabelo. Tabela ponazarja povezanost med časovno razporeditvijo in dejavnostmi.

V tem delu lahko izvede borzo idej o dejavnostih. Ni treba izdelati dejavnosti, določi samo njihov vrstni red. Opazuj dinamiko kampanje, glej nanjo tako, kot na glasbeno delo. Odloči, kaj je bolj e: vr iti pritisk iz koraka v korak ali pa začetek, ki začene veliko hrupa. Določi kje naj bo pica (ali bodo pice) kampanje. Premisli, na kateri del kampanje želi usmeriti pozornost medijev in v katerem delu kampanje se želi izogniti javnosti.

Če dela več delovnih skupin skupaj, koordiniraj sedaj korake in strategije. Dinamika vsake posamezne vrste dejavnosti je drugačna. Instrumenti, naprimer mobiliziranje, lobiranje, medijska javnost, demonstracija ali druge dejavnosti za oblikovanje pogleda itn., vrstni red teh je lahko različen, vsi napor pa se morajo osredotočiti na isti cilj. Komponiraj enotno delo s koordiniranjem dejavnosti, ki se odvijajo na različnih lokacijah.

ANNWIN

V Slova ki je ANNWIN izvedel kampanjo za popularizacijo razvoja, hotel je spodbuditi vlado na povečanje ODA zneska. V letu 2009 so imeli v Slova ki dve volitvi – volili so predsednika republike in poslance v evropski parlament. Menili so, da je ideja dobra, da v času medijskega vojnega pohoda ogovorijo poslance v zvezi z tovrstno zadevo, vendar se je na koncu izkazalo, da korak ni bil dobro izbran. Večina ljudi v novih državah članicah ni na jasnem, kak ne obveznosti ima vlada na področju razvoja, zato se ne izplača propagirati to vpra anje v času volilne kampanje. Povrh vsega pa pozornost medijev prav ni usmerjena na razvojna vpra anja.

Dijaki s svojimi deli v delavnici ANNWIN na Slovaškem. Vir: ANNWIN

e želi imeti predavanje o razvojnih vpra anjih na dan, ko je pouk ali organizira programe izven učnega načrta, ne pozabi upo tevatv olsko leto in precej napej, e pred začetkom prvega polletja opravi usklajevanja s profesorji in razredniki. Konec polletja je tako v srednji olah kot na fakultetah zelo nakopičen.

Primer Za Gannt-Diagram	11.09	12.09	01.10	02.10	03.10	04.10	05.10	06.10
Analiza stanja								
Analiza zadeve	■							
Analiza udeležencev		■						
Risba oblastnega matrixa			◆					
Prikaz ključnih udeležencev			◆					
Analiza virov moči			■					
Določitev ciljev				■				
S.M.A.R.T. analiza				◆				
Izdelava strategije in taktike								
Določitev ciljnih skupin				■				
Določitev vzduja kampanje				■				
Tempiranje				■				
Strategija gradnje kontaktov				■				
Dejavnosti								
1. dejavnost					■	■	■	
2. dejavnost						■	■	■
3. dejavnost						■	■	■
Ocena								■

podjetja. Izkoristi tovrstne priložnosti, ko je tudi sicer zanimanje osredotočeno na tvojo temo. S pravilnim časovnim tempiranjem lahko učinkoviteje predstavi javnosti zlorabo človekovih pravic.

Naredi si koledar. Na tej vse pomembne datume za leto dni naprej; to ti bo v pomoč, kako časovno tempirati posamezne dejavnosti. Upo tečaj datume zasedanj nacionalnega parlamenta in zasedanj evropskega parlamenta, na katerih obravnavajo tvojo temo, datume državnih, regionalnih in mednarodnih konferenc, ki se ukvarjajo s človekovimi pravicami, dneve, obletnice OZN, vsakoletne redne demonstracije itn.

Naredi SWOT analizo z uporabo na človekovih pravicah temelječega pristopa. Katere so tvoje kreposti, slabosti, možnosti in ovire v petih dimenzijah na človekovih pravicah temelječega pristopa: okvirni sistem človekovih pravic, postati sposoben, sodelovanje, non-diskriminativnost in odgovornost?

Izpolni tabelo!

Kreposti	Slabosti
Možnosti	Ovire

Vzpostavitev kontaktov

Ko med izvajanjem kampanje o razvoju uporablja na človekovih pravicah temelječ pristop in vgradi tudi razvojno izobraževanje, naveži kontakte s katerokoli skupino izmed naslednjih (nasplošno s tistimi, ki si jih opredelil kot zaveznike ali kot možne zaveznike):

- Koristniki, ki živijo v tvoji državi, naprimer kot begunci, aktivisti, strokovnjaki, znane osebe itn.
- Posamezniki, skupine ali nevladne organizacije, ki se v državi koristniki borijo proti zlorabi človekovih pravic
- Nevladne organizacije, ki se zavzemajo za izvajanje mednarodnih razvojnih projektov ali za bolj preglednost razvojne politike

- Humanitarne organizacije, ki delujejo v državi koristnici
- Zdravstveni delavci, ki delujejo v državi koristnici
- Mladi aktivisti
- Organizacije, ki se borijo za pravice žensk v obeh državah
- Organizacije, ki se zavzemajo za pravice otrok v obeh državah
- Organizacije, ki se potegujejo za pravice manj-in in domorodcev
- Organizacije, ki spremljajo mednarodne naložbe, vezane naprimer za EBRD ali Svetovno banko
- Organizacije, ki se ukvarjajo s spremembo klime
- Raziskovalne institucije, ki se ukvarjajo z razvojem
- Nevladne organizacije ali mreže, ki se zavzemajo za globalno ali razvojno izobraževanje in izvajajo programe v zvezi s človekovimi pravicami ali druge podobne programe
- Novinarji, uredniki ali mediji, dojemljivi za razvojna vprašanja
- Turistične agencije, ki propagirajo trajnostni turizem
- Pedagoška združenja, odprta za koncepcijo globalnega razvojnega izobraževanja
- Profesorji, ravnatelji šol, ki so že vgradili elemente razvojnega izobraževanja v učni načrt ali pa so omogočili aktivistom, ki se ukvarjajo s propagiranjem razvojnega izobraževanja, da imajo ure ali predavanja o razvojnih vprašanjih izven učnega načrta
- Pedagoške institucije

4. KORAK: DELAJ!

Razvojne nevladne organizacije se združujejo v nacionalne platforme ali mreže, ki jih nadzirajo mednarodne platforme. Svojo nacionalno platformo najde tukaj (kattints a <http://www.deeep.org/usefullinks.html> linkre). Vzpostavitev kontaktov je zelo koristen instrument za združitev sil organizacij, za vzpostavitev delovnih skupin in koordiniranje skupnih naporov v kampanjah. Vzpostavitev kontakta velja lahko samo za eno kampanjo, je enkratna dejavnost, lahko je celo samo element kampanje. Razen

DemNet Medijski trening, Budimpešta, Madžarska.
Vir: DemNet

tega je lahko sodelovanje dolgoročno, lahko se razvije v organizirano sodelovanje s skupinami, organizacijami in posamezniki, ko uskladijo svoje cilje in strategije, pa se lahko izvaja sodelovanje tudi v obliki platform ali mrež.

Dejavnosti

Uporabljalj izvirne ideje in premagaj poplavo informacij. Dejavnosti oblikuj glede potreb ciljne skupine. Ukvarjalj se z aktualnimi vprašanji, oboroži se z ustreznimi argumenti in ponudi rešitev. Razen tega mora vedeti, kaj želi doseči pri ciljni skupini.

DemNet

Trening in razvojno izobraževanje se prepletata

Po Fundaciji za razvoj demokratičnih pravic (DemNet) je zanimanje za razvojna vprašanja na Madžarskem zelo nizko. Nevladna organizacija se je odločila, da bo namesto tematske kampanje - katere učinek je težko merljiv - kot instrument uporabila razvojno izobraževanje, medije in lobiranje. DemNet je organiziral medijski in kampanjski trening, na katerem so se lahko sodelujoči učili o povezavi mednarodnega razvoja in medijev, pridobili so si znanja o kampanji, pridobljeno znanje pa so lahko uporabili v praksi. Na dvodnevno prireditev so povabili študente medijskih komunikacij, mednarodne smeri ali družbenih ved.

DemNet

Medijski trening

Prvi dan so imeli predavanja strokovnjaki s področja razvoja in medijev iz naslednjih tem:

- Zgodovina in struktura mednarodnega razvojnega sodelovanja
- Razvoj z vidika človekovih pravic
- Značilnosti tiskanih in elektronskih medijev
- Smeri zunanjepolitičnega novinarstva
- Prikaz globalnih vprašanj v medijah

Drugi dan so se sluatelji spremenili v zunanjepolitične poročevalce. Za namizno televizijsko postajo so morali napisati članek, posneti in urediti reportaž. Sluateljem so nudili pomoč profesionalni novinarji in filmska ekipa. Po pravilu je moral opreke novic vsebovati izraze 'vodja', 'človekove pravice', 'razvojno sodelovanje', 'Ministrstvo za zunanje zadeve'.

Trening

Trening se je osredotočil na znanja s področja medijskih in kampanjskih tehnik. Sluatelji so si pridobili medijsko – komunikacijska znanja ter znanja s področja filmske redakcije oziroma so uredili film o lastni kampanji o razvoju in vprašanjih v zvezi človekovimi pravicami. (klikni na link <http://www.youtube.com/theglobalance>).

Dovzetne mlade pritegni tudi na druga področja kampanje!

Za dovzetne mlade, ki bodo odločali v prihodnosti ponudi platformo, kjer lahko povejo svoje mnenje. DemNet je organiziral tekmovanje za sodelujoče na treningu in za študente v pisanju člankov na temo razvojna vprašanja. Zmagovalni članek bo objavljen na spletni strani za **oblikovanje nazora** ali pa v redno objavljenem glasniku, v Volumen-u. Globaldance.hu objavlja novice in analize o razvoju, kot del dejavnosti DemNeta na področju uveljavljanja interesov, Volumen, ki objavlja člankne o mednarodnem razvoju, pa je namenjen tistim, ki odločajo.

Natalia Czabanu, **Impresje na temat starości**, Mołdawia

Ekonomiczne prawa kobiet są prawami człowieka

Ekonomiczne pravice žensk so človekove pravice žensk.
Foto: Natalia Czabanu, Vtisi o letih starosti, Mołdawija.
Ragzledningica, ki jo je pripravil Karat, Poljska.
Vir: Karat

Koalicija KARAT

Prebij se skozi poplavo informacij!

Koalicija KARAT je izbrala enostavni način za oblikovne nazora. Nevladna organizacija je pripravila razglednice s ciljem, da opozori na neugodni položaj žensk, ki živijo v srednji Aziji in na Balkanu oziroma da propagira ekonomske pravice žensk. Razglednice poglej tukaj.

Če želi vizualno opozoriti na neko stvar, **preizkusi naslednje ideje**. Ne razmi ljaj samo v slikah. Za predajo sporočila uporabi možnosti, **ki jih nudi okolje**.

Tvoje sporočilo naj vzbuja pozornost. Postavi kreativno sliko v nenavadnem okolju, recimo na nekem nepričakovanem **mestu**. Ne razmi ljaj samo v slikah. Za predajo sporočila uporabi možnosti, ki ti jih nudi **okolje**. Tvoj cilj naj bo kreativnost in edinstvenost. Bodi presenetljiv – tako se bo lahko prebil skozi popravo informacij. **Ideje dobiš tukaj**. Poglej **CONCORD kodeks** vedenja pri izbiri slik in sporočil za objavo.

Spodbujaj k dejanjem. Uspel si, sporočilo je vzbudilo pozornost. Izkoristi priložnost, pozovi ljudi, da podpirajo tvoj cilj. Če pripravi razglednico, jo uporabi kot instrument lobiranja. Nasloviti je treba ustrezne vladne organe, na razglednico natisni podrobnosti zadeve in vsebino zahteve. Po tino plačaj vnaprej, da bo treba ljudem samo podpisati in poslati.

Sporoči svoje dosegljivost. Navedi naslov spletne strani in ostale dosegljivosti. Morda bi ti tako pomagalo več ljudi, se ti priključili ali darovali.

Informacijo predaj v neobičajni obliki. To velja tudi za posterje, nalepke in letake. Če se bori za pravice domorodcev do zemlje in proti prisilni izselitvi domorodcev, pripravi atraktivne promocijske materiale, ki izgledajo na prvi pogled kot da bi reklamirale turistično agencijo. Na zemljevidu označi lokacije, iz katerih so odgnali domorodce in vzbodbujaj bralce I takoj njemu ukrepanju, čeprav bo to storil samo s tem, da si priložil razglednico. V tem pogledu so lahko ciljne skupine stranke tistih turističnih agencij, ki podpirajo trajnostni turizem. Letake razdeli v teh turističnih agnecijah in obvezno navedi podatke za tvojo dosegljivost.

Kodex vedenja pri izbiri slik in sporočil za objavo

Med delom za oblikovanje nazora, med razvojnim izobraževanjem in uveljavljanjem interesov želijo nevladne organizacije opozoriti javnost na v nebo vpijočo dejansko stanje na področju rev čine in na nepravilnost. Zelo pomembno je, da obenem slike ne kr ijo dostojanstvo zadevnih oseb. V cilju oblikovanja skupnih temeljnih načel pri izbiri slik in sporočil je v letu 2007 CONCORD sprejel kodeks vedenja, ki se nana a na rvanje s slikami in sporočili. Namen kodeksa je bilo oblikovanje okvirnega sistema, ki pomaga organizacijam v izdelavi in v uresničevanju njihove komunikacijske strategije. Sicer je izbira slik in sporočil po svoji naravi subjektivna, za strokovnjake, ki opravljajo delo v praksi, pa je kodeks kljub temu smernica in določa temeljna načela pri izbiri slik, sporočil, namenjenih za objavo

Afri ki center Slovenija

Pogovari, pogovari, pogovari...

Informiraj in vzbodbujaj k dejanjem!

Pogovori za okroglo mizo so povsem vsakodnevne in priljubljene dejavnosti v krogu nevladnih organizacij.

Afri ki center v Sloveniji je želel populizirati misel razvojnega izobraževanja v krogu profesorjev in dijakov, zato je organiziral est pogovorov za okroglo mizo o naslednjih temah: vzorci priseljevanja; zgodovinske oblike priseljevanja; reprezentacije priseljevanja v slovenskih medijah in v EU; reprezentacije Afrike v slovenskem učnem sistemu; priseljavanje in človekove pravice; vplivi priseljevanja v državah po iljateljcah in v državah sprejemnicah.

Če organizira pogovor za okroglo mizo z uporabo na človekovih pravicah temelječega pristopa: poskrbi, da imajo tvoji govorni partnerji različno ozadje.

- ❑ Zagotovi, da pride do baze tudi ciljna skupina in lahko govori o lastnem primeru. Pazi na ravnotežje med spoloma, povabi ljudi iz različnih sektorjev. Ravnatelj institucije za izobraževanje pedagogov, sekretar v Ministrstvo za olstvo, navdušen profesor in predstavnik nevladne organizacije lahko vnesejo v pogovor o uvajanju razvojnega izobraževanja različne pristope, o katerih se lahko oblikuje zanimiva in poučna razprava. Zagotovi platformo za bilateralni dialog in če povabi odprte ljudi, lahko celo prispeva k sodelovanju med različnimi sektorji.

- ❑ Uporabljaljaj pogovore za okroglo mizo kot strate ki instrument. Naj bo sestavni del tvoje kampanje.

- ❑ Izberi ustrezno prizori če. Upo tevaj, da se lahko ciljna skupina in koristniki enostavno približajo prizori ču oziroma posreduje pravilno sporočilo o organizaciji, ki jo zastopa .

- ❑ Spodbujaj k dejanjem. Pogovor za okroglo mizo služi ciljem tvoje kampanje. Na koncu prireditve povzamite glavne ugotovitve, dogovorite se, kaj lahko e storijo udeleženci, vključno tudi občinstvo. Na osnovi svoje končne ugotovitve oblikuj sodelovanja in pozneje tudi obi či sodelujoče.

ANNWIN, SOS Malta

Povezanie razvojnega izobraževnja z zbiranjem donacij in lobiranjem

ANNWIN Slova ka in SOS Malta sta organizirali programe o razvojnih vpra anjih za učence osnovnih ol in dijake srednjih ol. Otroci so pripravili umetni ka dela o nekem razvojnem vpra anju, ta dela so organizacije uporabile v lobiranju in v zbiranju donacij. ANNWIN je iz risb naredil poster in v spremstvu tega kreativnega gradiva poslal pisma kandidatom za poslance. SOS Malta je iz najbolj jih del izdelal koledarje, ki jih je kot del zbiranja dotacij raz irjal podjejem, dru tvom, bankam in sindikatom.

Če lobira z uporabo na človekovih pravicah temelječega pristopa:

- ❑ *Uporabljaljaj okvirni sistem človekovih pravic.* Sklicuj se na nacionalne in mednarodne nor-

me in pravne obveznosti. Določi tiste pravice, ki pripadajo koristnikom in ki jih morajo zavezanci upo tevati, varovati in izvajati.

- ❑ *Pomagaj, da bodo koristniki sposobni.* Pogovorov se udeležuj z njimi, ne pa namesto njih. Če dela v partnersvu z oddaljeno nevladno organizacijo, jih pritegni v postopek lobiranja.
- ❑ *Poišči tiste sprejemalce odločitev, ki so dovzetni za človekove pravice.* Pripavi analizo stanja in določi tiste, ki so v vladajoči poziciji. Zvedi kaj več o danih funkcionarjih, preberi njihove izjave o človekovih pravicah, zvedi več o njihovih dejavnostih in pripombah na webstraneh, iz njihovega bloka in iz časopisov. Določi tiste funkcionaje, ki morajo ukrepati.
- ❑ *Pazi, da se v ciljih odražajo potrebe najbolj ranljivih skupin.* Cilje razdeli na manj e, jasne in dosegljive cilje. Boj bo trajal dolgo, jasno mora videti, kdaj obstajajo vzroki za praznovanje.

Ravnilo in promocijsko gradivo h kampanji SOS Malta Voda za življenje. Vir: SOS Malta

V nadaljevanju vam bomo predstavili poučnosti kampanj nevladnih organizacij, ki so sodelovali v našem projektu. Poglavje vsebuje nasvete in ideje tehnik, ki smo jih uporabljali v kampanjah v zvezi s pristopom, ki temelji na človekovih pravicah, ne vsebuje pa napotke, smernice za organiziranje demonstracij ali zbiranje podpisov. Predstavljeni instrumenti kampanje se lahko prosto uporabijo oziroma vzbudujajo na iznajdbo novih.

5. KORAK: VREDNOTI

Vrednotenje pokaže, kje moraš izboljšati tehnike kampanje, kje je treba spremeniti strategijo ali taktiko, zagotovi ti povratno informacijo o že doseženih rezultatih. Vrednotenje ti ne bo vzelo veliko časa, če si k ciljem in dejavnostim določil pravilna merila in si tekoče ter budno spremljal potek kampanje. Povzemi glavne ugotovitve in poročaj koristnikom o uspehih. Če si udovoljil osnovnim načelom odgovornosti, praznuj uspeh kampanje!

Na koncu vsake posamezne dejavnosti pripravi temeljito vrednotenje. V cilju zmanjšanja popačenja uporablaj istočasno več meril in več virov informacij.

O pogovorih z funkcionarji sestavi zapisnik in pripravi povzetek konferenc, katerih si se udeležil. Naj bo tako to del institucijskega opomnika. Napiši, katere ljudi si spoznal, vrednoti rezultate.

Vrednoti vsebino odmeva v medijah glede vidika človekovih pravic. V kak ni luči je prikazal članek koristnike? Se izogiba novinar ablonov? So koristniki dobili besedo?

Vrednoti izjave tistih, ki sprejemajo odločitve v tvoji državi. So se ukvarjali z razvojnimi vprašanji ali s potrebnimi najbolj ranljivih skupin? Kolikokrat?

Madžarska afri ka platforma

Poučevanje profesorjev o MDG-jih – večkratni učinek

Madžarska afri ka platforma (MAP) je organizirala programe za srednje olce, večinoma v marginalnih regijah. Potem, ko so slualteljem predstavili MGD-je, so slualteli morali izdelati mini-projekte in ponuditi re itve za nek MDG. Učenci so se lahko pokazali, se udeležili tekmovanja in dobili so tudi nagrade. Medtem je MAP organiziral tudi izobraževanje za profesorje o MGD-jih z namenom, da nudi pomoč pri uvajanju razvojnih vpra anj v olske učne načrte.

- ❑ Ostani v kontaktih s profesorji, ki se te pustili v svoj razred. Organiziraj mrežo za popularizacijo razvojnega izobraževanja, povabi jih v že obstoječo mrežo. Če živijo v oddaljenem kraju jih usposobi za organiziranje lastne lokalne mreže.

- ❑ Izdelaj za profesorje profesionalno izobraževalno gradivo za učni načrt ali pa propagiraj gradiva, ki v tvoji državi že obstajajo. V to delo vključi tudi profesorje. Preglej knjigo v madžarskem jeziku o globalnem razvojnem izobraževanju.
- ❑ Oblikuj sodelovanje z organizacijami, ki se že ukvarjajo z izobraževanjem za človekove pravice ali z globalnim izobraženjem, zanimaj se za njihove izku nje.
- ❑ Organiziraj strokovne delavnice o razvojnem izobraževanju za profesorje. Vključi profesorje v delo.
- ❑ Pritegni koristnike. Če razpolaga z viri, organiziraj krožno potovanje za enega koristnika, omogoči, da obi če več krajev in tam predstavi lastne izku nje v zvezi s kr itvami pravic (v angle čini ' Speaking tour '). O tem zvedi več v Amnesty Internationalovem Priročniku kampanje.

Zagotovi javnost temi – mediji kot zavezniki

Nevladne organizacije zagotovijo javnost svojih tem nasplo no tako, da izkoristijo medijske možnosti. Izjave za tisk, tiskovne konference, intervjuji so načini, s katerimi vzbudimo pozornost za organizacijo in temo. Kot del projekta lahko zaprosi nevladna organizacija znanega novinarja, da pi e o neki temi, mu plača potne stro ke in tako uvede vsebino razvoja v medije. Tako je storila tudi Koalicija KARAT – članek iz časopisa glej tukaj. DemNet se je dogovoril z vodilnim dnevnikom, da bo v posebnih izdajah ob koncu tedna objavljaj članke o razvoju.

- ❑ *Analiziraj medije.* Razvrsti programe v kategorije in preveri, kateri program se ukvarja ali pa bi se morda lahko ukvarjal s tvojo temo. Se stavi seznam urednikov in novinarjev, stopi v kontakt z njimi.

- ❑ Usposobi koristnike. Pusti, da pridejo do besede pri izjavah za tisk in na tiskovnih konferencah. Povabi ljudi iz najbolj ranljivih skupin. Razvij sposobnost sodelovanja z mediji.
- ❑ Uporabljay okvirni sistem človekovih pravic. Sklicuj se na nacionalne in mednarodne norme in pravne obveznosti. Uporabljay izraze človekovih pravic, ko komunicira z mediji. Imenuj obveznike in koristnike, ne prikazuj koristnike kot žrtve.
- ❑ Zagotovi sodelovanje koristnikom. Vključi jih v načrtovanje strategije, v komunikacijo in organiziranje dogodkov.
- ❑ Ponudi medijem kompletne storitve. K izjavam za tisk priloži fotografije in če je možno, tudi video in zvožne podcaste. Izkoristi možnosti elektronskih medijev. Poglej CONCORD kodeks vedenja, ki se nana a na objavo slik in sporočil.

Starejši član skupnosti endorois na meji zemlje, ki jim jo je vzela vlada. Vir: MRG

7. POGLAVJE

PRISTOP K LOVEKOVIM PRAVICAM V PRAKSI V AFRIKI: TRI TUDIJE PRIMERA

V državah v razvoju se NGO-ji borijo za pravice državljanov do zemlje, vode ali za enake pravice do izobraževanja ter za uresničevanje enakopravnosti med spoloma itn. Kljub temu je vprašljivo, ali bo uspelo uresničiti milenijske razvojne cilje do določenega roka, to je do leta 2015. Seznanitev s programi NDG-jev, ki se izvajajo na kraju samem, vedno bliža razvojna vprašanja k aktivistom, ki delujejo v Evropi in osvetli pomen na človekovih pravicah temeljčega pristopa. V tem poglavju MRG, ki v svojih projektih po svetu že dolgo dela v partnerstvu z lokalnimi NGO-ji krepi tovrsto vzpostavitev odnosov in sodelovanje.

Tri študije primera prikažejo delovanje afriških NGO-jev, ki uporabljajo pravni pristop in se v Ugandi borijo za pravice do zemlje, v Etiopiji za pravice do vode v Keniji pa se borijo skozi ustavno priznavanje proti izključenosti.

1. TUDIJA PRIMERA: PRAVICA KARAMOJONGOV DO ZEMLJE

tudija primera o gospodarjenju z zemljo

Projekt, ki ga je izvedla Zveza za gospodarjenje z zemljo Ugande (ULA)

Povzetek

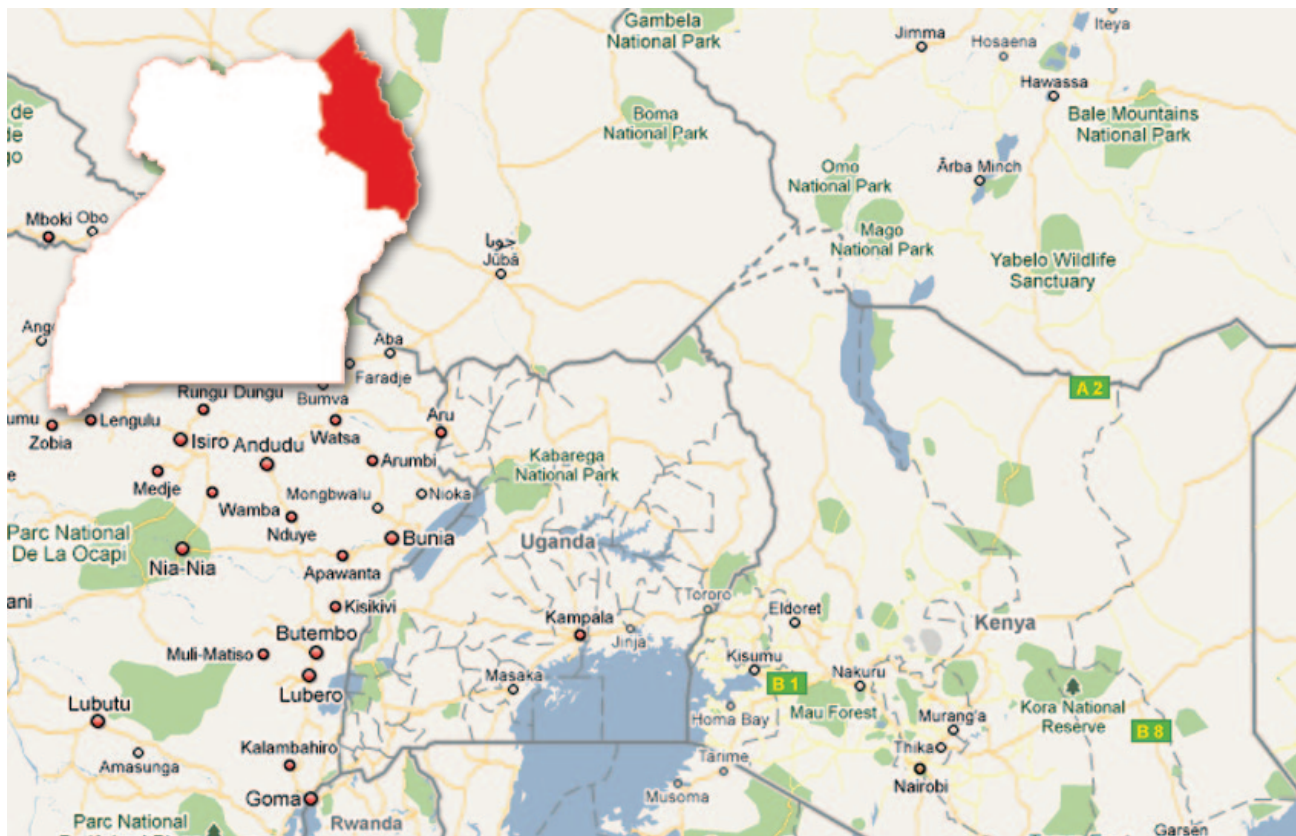
Študija primera prikaže dejavnost in uveljavitev interesov Zveze za gospodarjenje z zemljo v Ugandi (ULA) na terenu, ki so bile izvedene za varstvo pravic ene najrevnejših in najbolj izključenih skupnosti, za varstvo pravic Karamojongov do zemlje. Za vzpostavitev kontaktov s skupnostjo je vgradila ULA v fazo načrtovanja in izvedbe projekta tudi elemente večanja kapacitet in uveljavljanja interesov. NGO-ji so se morali soočiti z izzivi: morali so premostiti kulturne propade in presaditi pravni jezik pravice do zemlje v terminolo-

gijo, ki velja za skupnosti, ki živijo v izoliranih območjih in se ukvarjajo s poljedelstvom, pastirstvom.

Ozadje projekta

V Ugandi so 65 odstotkov pa nikov določili za naračevalne projekte. Določitev je postopek, ko vlada izjavi, da je zemlja pod državno zaščito, oddvoji za različne cilje območja, naprimer za rezervate ali izkoriščanje naravnih virov moči. Tukaj živče skupnosti izgubijo pravico do zemlje, preti jim izgon ali pa so jih dejansko že pregnali z zemlje njihovih prednikov. S tem korakom vlade so posebno prizadeti manj in domorodci. To se je zgodilo tudi s plemenom Botwaki v južnozahodnem delu Ugande in s plemeni, ki živijo v Nacionalnem parku Mount Elgon.

V Karamoji so tako določili 80 odstotkov zemlje in s tem povzročili tamkaj živečim plemenom domorodcev

Območje Karamoji v Ugandi. Vir: GoogleMaps & Wikipedia

izredne tažave. **Karamojongi** živijo kot živinorejci in naseljeni kmetovalci. Med njimi se je udomačila polnomadska živinoreja, preseljujejo se z živalmi in tekmujejo s soslednjimi skupinami za pašnike in vodne izvire. Zaradi že dolgo obstoječih, trdo ukoreninjenih predsodkov o njihovih skupnostih, večina razmišlja o njih, tako tudi vlada, kot da so zaostalo in primitivno ljudstvo, ki se noče modernizirati in razvijati.

Pravico do zemlje uveljavljajo Karamojongi v lastni kmetijski sistem, ki temelji na tradicijah, posledično temu nadzirajo zemljo po tradiciji v lastni upravni strukturi starci, poglavar plemena ali skupina; zemlja je last skupnosti, toda skupnost nima pravne osnove za lastninjenje te zemlje. Dosegljivost in uporaba zemlje je legitimna s pripadnostjo skupnosti, s poreklom in pripadnostjo k družini. Poleg tega, da je z določitvijo območij ogrožen dostop skupnosti do zemlje in njihov tradicionalni način življenja, ogroža tudi možnosti žensk znotraj skupnosti, da pridejo do zemlje, saj ženske zaradi tradicionalnih kulturnih predsodkov ne morejo sodelovati v odločitvah v zvezi z zemljo.

Komplicirano situacijo kvari tudi nasilni konflikt med soslednjimi skupinami, kar je posebno hudo v Karamoji, kjer je razširjanje orožja skorajda nemoteno in stanje slabše zaradi ostanki kolonizacije. Konflikt izhaja iz mejnih sporov ter zaradi tega, ker so zaradi pridobivanja zemlje vlade in podjetij plemena izrinjena na manjša območja.

Cilji in izzivi

Zveza za gospodarjenje z zemljo v Ugandi (link na <http://www.landcoalition.org/partners/ppula.htm>) je za varstvo uporabljanja zemlje izključenih skupin Karajonga sprožila pobudo za projekt. Cilj projekta je, da prepreči prisvojitve zemljišč Karamajongov brez izbora ter ukine zlorabo pravic žensk do zemlje.

Naslanjajoč se na stalno in čvrsto sodelovanje s skupnostmi, se je projekt osredotočil na to, da jih seznanijo z njihovimi pravicami do zemlje, da imajo ženske prav tako pravico do zemlje, da jim pomaga pri ustanavljanju svojih zemljiških skupnosti, ki jim omogočajo, da v pogajanjih nastopijo kot partnerji vlade.

Zakoni, ki varujejo pravice žensk v Ugandi

Zemljiški zakon iz leta 1998: 227 poglavje, člani 27, 38A in 39.

Spremenjen člen 38.A določa, da ima vsak zakonec pravico do lastninjenja zemlje v lasti družine. Varovanje lastninjenja pomeni dostop do zemlje, ki je v lasti družine ter pravico do življenja na tej zemlji. Člen 39. Zemljiški zakon predpiše, da je pred vsako, k zemlji vezano transakcijo (naprimer prodaja, zastavljanje, hipoteka, najem ali darovanje) potrebno tudi soglasje zakonca v bližini, ki je predpisano v zakonu.

Člen 33. Ustava iz leta 1995

„Ženske imajo pravico do enakega ravnanja z moškimi in pravico, da dobijo enake možnosti v političnih, ekonomskih in družbenih dejavnostih.“ (neuradni prevod)

3. odstavek člena 18. Afriške listine o človekovih pravicah in pravicah ljudstev iz leta 1986:

„Država je dolžna odpraviti vsako negativno diskriminacijo žensk in zagotoviti varstvo pravic žensk in varstvo otrokovih pravic, kot je to določeno v mednarodnih deklaracijah in sporazumih.“ (neuradni prevod)

Deklaracija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk iz leta 1979: člani 13., 14. in 15.

Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah iz leta 1966: 23. člen

„Države pogodbenice tega pakta morajo z ustreznimi ukrepi zagotoviti enakost zakoncev v pravicah in dolžnostih glede zakonske zveze me njenim trajanjem in ob razvezi.“

Delo s kulturno drugačno skupnostjo

ULA se je naslanjala na zamisli in znanja, ki že obstajajo v skupnosti in je poskušala razumeti, kako določijo pravice in obveznosti ljudi, hotela je tudi videti, kje se te pravice ne uresničijo ustrezno. Ko je ULA točneje razumela sedanje družbene norme in mehanizme, je bila situacija primerna, da oblikuje svoja sporočila in izdelava učno gradivo.

Med uresničevanjem teh prizadevanj se je morala ULA soočiti s številnimi izzivi. Čeprav ima zemlja centralno mesto v karamajongskem načinu življenja, se pojmovanje lastništva zemlje ter njenih meja razlikuje od uradnega pravnega okvira. ULA je morala premostiti ta kulturni prepad in presaditi pravni jezik v terminologijo, razumljivo

in veljavno za skupine, ki se ukvarjajo s kmetijstvom in pastirstvom. Pravice žensk so propagirali v takni skupnosti, kjer ljudje menijo, da je vprašanje zemlje vedno "stvar moških". Tako se je ULA trudila za družbene spremembe v skupnostih, ki se obnašajo sovražno do vprašanj v zvezi s pravicami žensk do zemlje. Obstoječa konfliktna situacija je zahtevala, da stori ULA korake v cilju reševanja konflikta in določi oziroma dokaže, katera zemljiča uporabljajo manjšinske skupine že več generacij. Na koncu mora projekt priznati izredno izključitev, predsodke in diskriminacijo Karamajongov.

Strategija in taktika

ULA je izvajala dejavnosti tudi na ravni parlamenta in skupnosti, veliko pozornost je posvetila temu, da vgradi nazore skupnosti v dejavnosti, ki jih izvaja z uradniki za uveljavljanje interesov. V tem se

Poučevanje o pravicah do zemlje v ugandski skupnosti. Vir: Zemljiška zveza Ugande

Usposobi koristnike, da se borijo za svoje pravice. Sami namreč najboljše poznajo korenine zlorabe pravic oziroma kakšne trajnostne rešitve lahko obstajajo. Delaj na tem, da razvijajo svoje znanje in sposobnosti; tvoja vloga naj bo pomagajoča in posredniška.

Poučevanje o pravicah do zemlje v ugandski skupnosti. Vir: Zemljiška zveza Ugande

je odražala zamisel, da se lahko varujejo interesi pastirskih skupnosti v zvezi z zemljo učinkovito in trajnostno samo takrat, če tudi sama skupnost sodeluje v izvajanju projekta in spozna svoje pravice in zakonske instrumente za varovanje pravic.

S strateškega vidika pomeni premostitev kulturnega prepada med predstavo o lastni zemlji, ki jo ima lokalna skupnost in med uradnim pravnim okvirom. Pristop ULA temelji na sodelovanju: na osnovi pojmov in besednega zaklada skupnosti je oblikovala skupno terminologijo o pravicah do zemlje, ustanovila delovne skupine ter uvedla nove pojme v zvezi s pravicami do zemlje.

ULA je delala na tem, da vključi ljudi v projekt in zagotovi, da so v projekt vgrajene njihove zamisli in da se to projektu tudi odraža. Organizacija je v

zvezi z vprašanji o zemlji izobrazila prostovoljce iz skupnosti. ULA je na podlagi sodelovanja oblikovala delovno sodelovanje z območnimi MGO-ji in z lokalno samoupravo.

Projekt je na ravni parlamenta na konzultativnih srečanjih in skozi osebne lobije ogovoril velikotevilo zadevnih. V delo so pritegnili poslance v parlamentu, posebno poslanke, odbore v parlamentu, ki se ukvarjajo s to temo ter ministre v vladi, neuradne voditelje, akademike in medije. Projekt je poudaril potrebo po ukrepih, ki bi obrzdali razirjanje orožja. Oborožil bi skupnosti z informacijami, opomnil bi vodje lokalnih svetov na to, kaj je njihova vloga in katere so njihove obveznosti na področju razvoja, sprožil bi obnovljene pobude v regiji oziroma bi lobiral za pomoč.

Deklaracije o človekovih pravicah v zvezi s pravicami manj in in domorodcev v Ugandi

Deklaracija o pravicah manjšin iz leta 2007

Deklaracija o pravicah pripadnikov narodnih in etničnih, verskih in jezikovnih manjšin iz leta 1992: 2. člen

2.2. Osebe, ki so pripadniki manjšin imajo pravico do sodelovanja v kulturnem, verskem, družbenem in gospodarskem življenju ter v javnem življenju.

2.3 Osebe, ki so pripadniki manjšin imajo pravico na način, ki ni v nasprotju z nacionalnimi predpisi – učinkovito sodelovati in – v ustreznem primeru – v regionalnih odločitvah, ki se nanašajo na manjšino, h kateri spadajo in na ozemlje, na katerem živijo.” (neuradni prevod)

Deklaracija o okolju in razvoju iz Ria, 1992: načelo 22.

„Domorodna ljudstva in njihove skupnosti ter druge skupnosti imajo pomembno vlogo pri ravnanju z okoljem in v razvoju zaradi uporabe tradicionalnih praks. Države

morajo priznati in primerno podpirati njihovo identiteto, kulturo in interese, omogočiti jim učinkovito udeležbo v doseganju trajnostnega razvoja.” (neuradni prevod)

ILO pakt 169. o pravicah domorodnih ljudstev in plemen iz leta 1989: člen 7.

„Zadevna ljudstva imajo pravico do določanja lastnih prioritet v razvojnem procesu, saj vse to vpliva na njihovo življenje, vero, institucije in spiritualno dobrobit ter na lastninjenje ali na drug način koriščeno zemljo, imajo pravico, da v največji meri kontrolirajo svoj ekonomski, družbeni in kulturni razvoj. Razen tega jim je treba zagotoviti sodelovanje v oblikovanju, izvajanju in vrednotenju tistih nacionalnih in regionalnih razvojnih programov, ki se njih. neposredno tičejo.” (neuradni prevod)

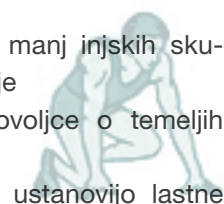
Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah iz leta 1966: člen 27.

„V tistih državah, v katerih živijo etnične, verske ali jezikovne manjšine, osebam, ki pripadajo takim manjšinam, ne bo odvzeta pravica, da skupaj z drugimi člani svoje skupine uživajo svojo lastno kulturo, izpovedujejo in prakticirajo svojo vero ali uporabljajo svoj lasten jezik.”

Projekt izrecno identificira izziv, kar pomeni integracijo lastni ke pravice, ki temelji na tradicijah v državne pravne okvire s področja z lastni tva. Država meni, da je lastni ka pravica, ki temelji na tradicijah manj pomemben sistem lastni tva in da je poudarek vlade na tem, da lastni tvo na tradicijah postopoma spremeni v smer svobodnega lastni tva. Predvidoma bi se to dogajajo ob pravicah na tradicijah, vendar tradicionalne institucije, katerih naloga je re itev tega izziva, nimajo popolnega pravnega in institucijskega ozadja. Po smernicah zemlji kega trga je zemlja artikel, ki se lahko prostovoljno proda in kupi, je postopek, ki izključuje tiste, ki niso zadevni v trgovanju z zemljo, ki se odvija na uradnih trgih. Razen tega upravni okvir za podpiranje gospodarjenja z zemljo ni učinkovit, svoje naloge ni zmožen uspe no izvesti, zato je potrebna re-

Kar lahko naredi :

- Lahko oblikuje poglede manj injskih skupnosti o pravicah do zemlje
- Lahko izobražuje prostovoljce o temeljnih pravic do zemlje
- Lahko jih usposobi , da ustanovijo lastne zemlji ke skupnosti, da varujejo, uveljavljajo svoje pravice v zvezi z zemljo
- V sodelovanju s skupnostmi lahko dokumentira , kako dojemajo manj injska skupnost vpra anje pravic do zemlje v svoji regiji, lahko lobira v cilju tega, da se ta dokumentacija vgradi v proces izdelave nacionalne zemlji ke politike.

vizija celotnega upravnega sistema pravic do zemlje, posebno v cilju poenostavitve evidence o lastni tvu.

Dejavnosti

Med dejavnosti, ki se izvajajo v projektu spada razvoj virov moči, gradnja kapacitet, oblikovanje pogledov, uveljavljanje interesov, lobiranje in raziskave ter dokumentiranje vprašanj v zvezi z zemljo.

Rezultati in zaključki projekta

Globni cilj projekta je bil povečati varovanje lastništva Karamojongov kot mehanizem, ki pospejuje produktivnost in gospodarski napredek. Projekt je uspel sprožiti določene spremembe v političnem razmišljanju, nakazal je naprimer na pomembnost izkoriščanja naravnih virov v Karamajongu, na pričevanje, kot najbolj trdno garancijo za lastninske pravice ter na načrtovanje zemlje, katere cilj je razvoj pastirstva. Načrtovani cilji projekta so bili naslednji:

- ❑ Družbene organizacije, ki se ukvarjajo s pastirstvom spoznajo svoje pravice v zvezi z zemljo in so lahko deležni sprememb v politiki, v skupnostnih odločitvah v zvezi z lastni tvom in lastnjenjem zemlje.
- ❑ V ciljnem delu države skupnosti, ki se ukvarjajo s pastirstvom uveljavljajo svoje pravice glede zemlje.

NASVETI za aktiviste, ki delajo v regiji

- ❑ *Usposobi koristnike za uveljavljanje interesov. Ne zastopaj njihove interese v njihovem imenu oziroma namesto njih.* Ključ k uspehu vsakega skupnostnega projekta je, da omogočimo skupnosti možnost, da lahko povejo svoje mnenje o projektu in o oblikah dejavnosti ter da jih vključimo v izvedbo projekta.
- ❑ *Oblikuj kontakte s partnerji in zadevnimi. To ti omogoča, da lahko dosežeš z omejenimi viri več.* Obenem nudi tudi forum različnim organizacijam, kjer si lahko izmenjajo izkušnje o svojih projektih in raziskajo vidike svoje organizacije.
- ❑ *Med razširjanjem informacij delaj v skupini.* V cilju stalnega pretoka informacij in pokrivanja čim večjega geografskega področja je to bistveno.
- ❑ *Poveži se takoj na začetku projekta s političnim vodstvom in strokovnimi sodelavci vlade, da lahko obdrži lokalne zadeve v svojih rokah in v cilju sprejetja projekta.*

- ❑ Tisiti, ki so izdelali izvirne evalui smernice, razumejo rezultate raziskav in te tudi uporabljajo: Projekt je prispeval k postopku posvetovanja o Nacionalni zemlji in politiki.
- ❑ Pravno in politično okolje se izboljšuje na območju pastirskih skupnosti.

TUDIJA PRIMERA T. 2.: PRAVICA DO VODE IN DO HIGIENE OKOLJA V ETIOPIJI

tudija primera o vodnih projektih izvedenih v območju Achefer

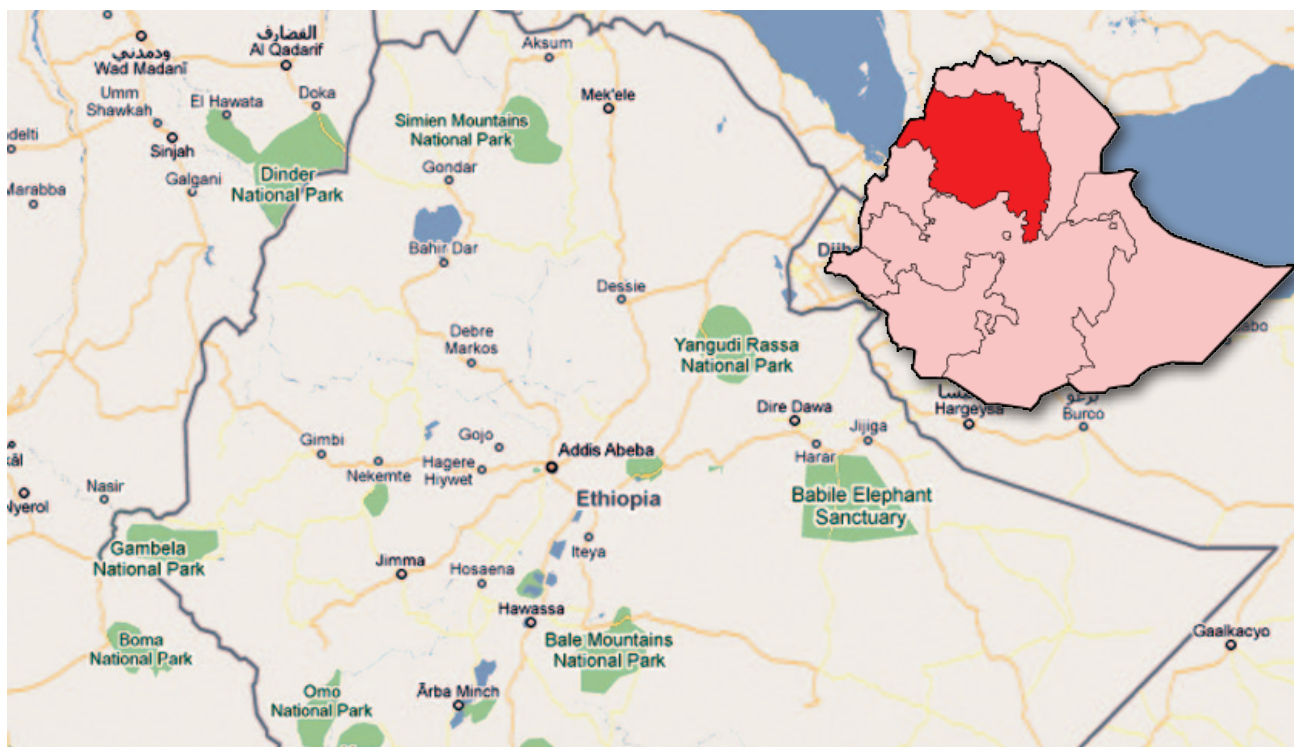
V sodelovanju nevladne organizacije za mednarodni razvoj Water Aid in lokalne Organizacije za rehabilitacijo in razvoj Amhara (ORDA)

Povzetek

Organizacija za rehabilitacijo in razvoj Amhara (ORDA) in WaterAid sta izvajali pritisk na lokalne oblasti, da naj pri načrtovanju in izvajanju projektov za dobavo vode, zaradi učinkovitosti in trajnosti, upoštevajo človekove pravice v tej regiji Etiopije. Prebivalstvo sodeluje kot partner s samoupravami tako, da se udeležijo dela v organih za vodno gospodarstvo skupnosti.

Ozadje projekta

Etiopija je četrta največja, toda hkrati najrevnejša in najbolj suha država v Afriki. Oskrba z vodo je zagotovljena samo za 22 odstotkov prebivalstva in samo 13 odstotkov prebivalstva ima ustrezno higieno okolja. Tako je Etiopija z vidika varne uporabe vode in higiene okolja država na najnižjem nivoju. Bolezni zaradi pomanjkanja vode so vsakodnevne, visoka je stopnja umrljivosti otrok in omejene so zdravstvene storitve. Večina vode, ki jo uporablja prebivalstvo ni varna: V Etiopiji 80 odstotkov bolni izhaja iz nezanesljive dobave in slabih higienskih navad – otroci, ki predstavljajo 40 odstotkov prebivalstva, pomenijo najbolj ranljivo skupino. Vodo je treba pripeljati iz velikih razdalj, predvsem v suhem letnem času, kar je v večji meri oteži vsakodnevno gospodinjstvo in pomeni veliko breme za ženske člane gospodinjstev. Družina je prisiljena zapravljati svojo moč, čas in energijo za tovrstna opravila, namesto dejavnosti, ki ustvarjajo dohodek in bi pripomogle k rasti proizvodnje, po drugi strani bi povečali prihodke gospodinjstva in bi zagotavljali bolj varno oskrbo s hrano.

Območje Amhara v Etiopiji. Vir: GoogleMaps & Wikipedia

V regiji Amhara živi 43 odstotkov podeželskega prebivalstva v popolni rev čini. Položaj v enem izmed okrožij (woreda), v Acheferju je krizni. Po ocenah Urada za vodo v Acheferu je oskrba z vodo zagotovljena samo za 21 odstotkov prebivalstva. Vodni viri, ki so na površju projektne območja niso varni in niso zadostni, da bi zagotovili potrebe ljudi in živine, posebej v suhem letnem času, v času od decembra do maja. In z uporabo te vode so skupnosti izpostavljene tveganju različnih bolezni povezanih s kvaliteto vode. Po podatkih Urada za zdravstvo s tega območja so samo za 23 odstotkov prebivalstva zagotovljeni ustrezni higienski pogoji.

Rezultat tega je, da se v regiji est izmed desetih najbolj pogostih bolezni lahko poveže s pomanjkanjem čiste vode, higijene oziroma higijene okolja, npr. akutne vodne diareje in malarija. Te pogoste in razirjene bolezni slabijo moč skupnosti in njeno delovno sposobnost, in so zato zelo revne družine e dodatno obremenjene z visokimi stroki zdravstvenih storitev. Nizka zdravstvena oskrba območja e dodatno poslab a položaj.

e več, člani skupnosti – predvsem ženske in deklice – večino časa hodijo po vodo, ki je povrh e slabe kvalitete. Tako jim ne ostane časa, ali pa jim ostane samo malo časa za dejavnosti, ki ustvarjajo prihodke in za obisk ole. V suhem letnem času tudi po eno uro potujejo. To, da družine ne dobijo na ustrezen način pitne vode, poveča obremenitev žensk z delom in vpliva na prehranjevanje družinskih članov in na njihovo zdravje, ker ženskam ostane manj časa za delo doma in za dejavnosti, ki ustvarjajo prihodke. Mo ki običajno kmetujejo in ne prina ajo vode.

Z decentralizacijo vladnih ustanov Etiopije in s prepustitvijo oblasti na lokalno raven se od območnih upravnih uradov vzporedno pričakuje tudi, da naredijo načrt za svoje razvojne pobude in vodijo njihovo izvajanje. Vendar so nevladne organizacije ugotovile, da decentralizacije niso podpirali z ustreznimi viri in s strokovno usposobljenimi, izku enimi delavci, ki bi bili sposobni načrtovati učinkovite razvojne programe in jih izvesti. Zato so trenutno obstoječi podežel-

ski načrti za oskrbo z vodo v Acheferju na slabem nivoja in ne delujejo ustrezno. Finančnih skladov, ki so na voljo, ne uporabljajo, ker ne obstajajo ustrezni mehanizmi, da bi z nivoja države denar pri el na lokalne upravne nivoje.

Cilji

Nevladne organizacije, ki so vpletene v izvajanje, so si določile cilj, da poskrbijo za potrebe najbolj ranljivega segmenta skupnosti v Amhari. To so predvsem ženske in deklice, ki iz daljav prina ajo vodo, ali ljudje okuženi z virusom HIV/AIDS, torej ljudje katerih zdravje je odvisno od čiste vode.

Nevladne organizacije so hotele s prenosom znanja usposobiti obe lokalni skupnosti za udeležbo v organih skupnosti za vodno gospodarstvo, ki izvajajo projekte za vodo in higieno okolja, pouk o higieni ter za udeležbo v lokalnih partnerskih organizacijah. Lokalne skupnosti lahko preko organov za vodno gospodarstvo zahtevajo od samouprave, da jih oskrbi z delujočimi vodnimi načrti in možnostmi za higieno okolja na trajnostni način. Nevladne organizacije so zgrabile tudi priložnost, da iz sektorja za vodo in higieno okolja, vključno s samoupravo, vključijo pomembne akterje za izvajanje ustreznih in trajnostnih projektov. Med delom so se soočili z večimi izzivi.

Prvič, po hujih omejitvah je po volitvah leta 2005 postal politični prostor v Etiopiji znova odprt. To je okrepilo civilne družbene organizacije, ki promovirajo vidik človekovih pravic na področju vodnega gospodarstva in higijene okolja ter podpirajo udeležbo skupnosti v sprejemanju odločitev. Položaj se je januarja leta 2009 znova poslab al, ko je vlada z zakonom sprejela izjavo o humanitarnih organizacijah in družbah, ki učinkovito onemogoča obstoječim civilnim organizacijam delo na področju človekovih pravic. Zakon »ožigosa« kot "tuje" tiste organizacije, ki si zagotavljajo več kot 10 odstotkov obratovalnih strokov iz tujih virov. "Tuje" nevladne organizacije pa se ne smejo ukvarjati z dejavnostmi, ki so v povezavi z demokracijo, človekovimi pravicami, upravljanjem kriz,

ali pravosodjem na področju kriminalitete. Izvajanje zakona je povzročilo ukinitve številnih organizacij za človekove pravice, med katerimi so bile tudi tiste, ki so se borile za pravico do vode.

Drugič, manj inske skupnosti je – ker so te skupine izrinjene najbolj na rob družbe – pogosto zelo težko doseči zaradi jezika, razdalje, načina življenja (pastirstvo), ukoreninjenih predsodkov in diskriminacije oziroma zaradi strokov. Samouprave in nevladne organizacije morajo poskrbeti, da teh skupnosti ne izključijo iz učinkov razvojnih projektov. Zavednost se je potrebno potruditi, da jih ne izključijo in zagotovijo vire za to, da tudi te skupnosti dobijo dostop do vode in higijene.

Opozorilo

Ne izključuj jih. Bodi pozoren, da najbolj doseže skupine, ki so na robu družbe. Pričakovanje donatorjev po strokovni učinkovitosti prisili vlade in nevladne organizacije k načrtovanju nizko strokovnih programov. Zato v dobro skupnostim z lažjim dostopom pogosto izpustijo najbolj oddaljena območja, do katerih se pride z velikimi stroški. Donatorje je treba s tem seznaniti in jih je potrebno pripraviti za podporo pobud, ki služijo skupnostim, ki so na težje dostopnih lokacijah.

Strategija in taktike

Integrirani dostop

Zaradi doseganja maksimalne stopnje učinkovitosti razvojnih projektov je potrebno ljudi naučiti kako pravilno uporabljati in čistiti vodo. Zagotoviti je treba varno, plačljivo vodo za gospodinjstva, učinkovito higieno okolja oziroma integriran dostop, ki vključuje ustrezno izobraževanje o higieni. V revnih skupnostih se je ta integriran dostop izkazal za najbolj učinkovitega v primerih projektov za zdravo okolje in za izkoreninjenje revčine. Po raziskavah Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) integriran dostop v povprečju za 65 odstotkov zmanjša število smrtnih primerov povzročenih zaradi obolenj z diarejami.

Ideje za aktiviste, ki delajo v regiji

Za doseganje maksimalne učinkovitosti projektov se morajo ljudje naučiti pravilno uporabljati vodo in načinov kako jo očistiti. Zagotavljanje varne, plačljive vode za gospodinjstva ter učinkovite higijene okolja naj se združi z ustreznim izobraževanjem o higieni!

Prebivalci etiopske vasi. Viri: Barbara Erős

Pristop, ki temelji na sodelovanju sektorjev

Naloga vlad je, da svojim državljanom zagotovijo vodo ustrezne kvalitete in higieno okolja. Udeležba državljanov v projektih pomnoži oziroma v sorazmernju poveča pozitivne učinke in vidike projekta. Prav tako igrajo tudi zasebna podjetja ključno vlogo v tistih nalogah, ki jih samouprave in nevladne organizacije ne morejo izvesti, na primer v gradbenih delih. Ključ uspešnih projektov za vodno gospodarstvo, higieno okolja in higieno je, da zasebna podjetja vzpostavijo tesne stike z vsemi vladnimi organi in podjetji, izgrajujejo svoje kapacitete oziroma zagotovijo aktivno udeležbo v projektu.

Vladne dejavnosti

V razvojnih projektih etiopske vlade imata voda in higiena okolja vse večjo prioriteto. Dve zadnji pobudi etiopske vlade sta Nacionalna strategija za higieno okolja ter Načrt za splošni dostop.

Nacionalna strategija za higieno okolja je določila cilj, da bo do leta 2015 56 odstotkov Etiopcev živelo v naseljih, ki so z vidika higiene okolja 100 odstotno oskrbovana. To pomeni, da se v teh naseljih ljudje na varen način rešijo iztrebkov, si imajo po iztrebljanju možnost oprati roke in vzdržujejo varno mrežo pitne vode (varna mreža pitne vode pomeni, da zberejo vodo za gospodinjstvo in jo od vira do zaužitja varno shranjujejo). 'Med strateške stebre bolj razvite higiene okolja in higiene' spada razvoj higiene okolja in higiene na osnovi udeležbe učenja, uveljavljanja interesov, komunikacije, marketinga z družbenim ciljem ter na osnovi pobud in sankcij za spremembo vedenja.

V Načrtu za splošni dostop, ki ga je sprejela etiopska vlada, je opredeljen cilj, da bosta do leta 2012 za celotno prebivalstvo zagotovljena oskrba z vodo in higiena okolja. Čeprav je načrt dokaz, da je vlada zavezana za zagotovitev vode in higiene okolja, ter da imata ti dve zadevi prednost, je bil načrt kritiziran, da temelji na nerealnih, nejasnih tevilkah in izračunih, te da je hudo podfinanciran. Zato se zdi, da regionalne oblasti tega načrta ne podpirajo v celoti.

Sklepi

Trenutne pobude etiopske vlade in donatorik, ki postavljajo v ospredje pravico do vode in higieno okolja, so spodbudne. Za doseg ciljev pa potrebujejo bolj realno načrtovanje in jasen finančni načrti s strani vlade in donatorik. Odločilnega pomena je, da se upravičenci – še posebej skupine na robu družbe – udeležujejo oblikovanja, izdelave, izvajanja, revizije in ocenjevanja tovrstnih razvojnih načrtov.

Legalizacija organov za vodno gospodarstvo skupnosti bi zagotovila trajnost vodnogospodarskih načrtov, ker bi takšni organi v tem primeru imeli pravno osnovo za sankcioniranje dobavitelja, ki ne bi zagotavljal vode ustrezne kvalitete in dostopnih možnosti. Legalizacija organov za vodno gospodarstvo bi okrepila lokalne skupnosti, ker bi lahko uporabljali pravna sredstva, če dobavitelji ne bi ustrezno dobavljali. S tem se lahko okrepi udeležba lokalnih skupnosti in se podpre njihov boj za dostop do temeljnih storitev.

(Študija primera temelji na prvem poskusnem projektu, ki ga je izvedla Organizacija za Rehabilitacijo in razvoj [ORDA] in ga je podprla WaterAid.)

TUDIJA PRIMERA T. 3: PROCES REVIZIJE USTAVE V KENIJI

tudija primera o procesu revizije ustave v Keniji

Udeležbo manjšin in avtohtonega prebivalstva v procesu revizije je podprla Mreža etničnih manjšin pastirjev, lovcev in zbiralcev (PHGEMN). Vodil jo je Center za razvoj pravic etničnih manjšin (CEMIRIDE).

Povzetek

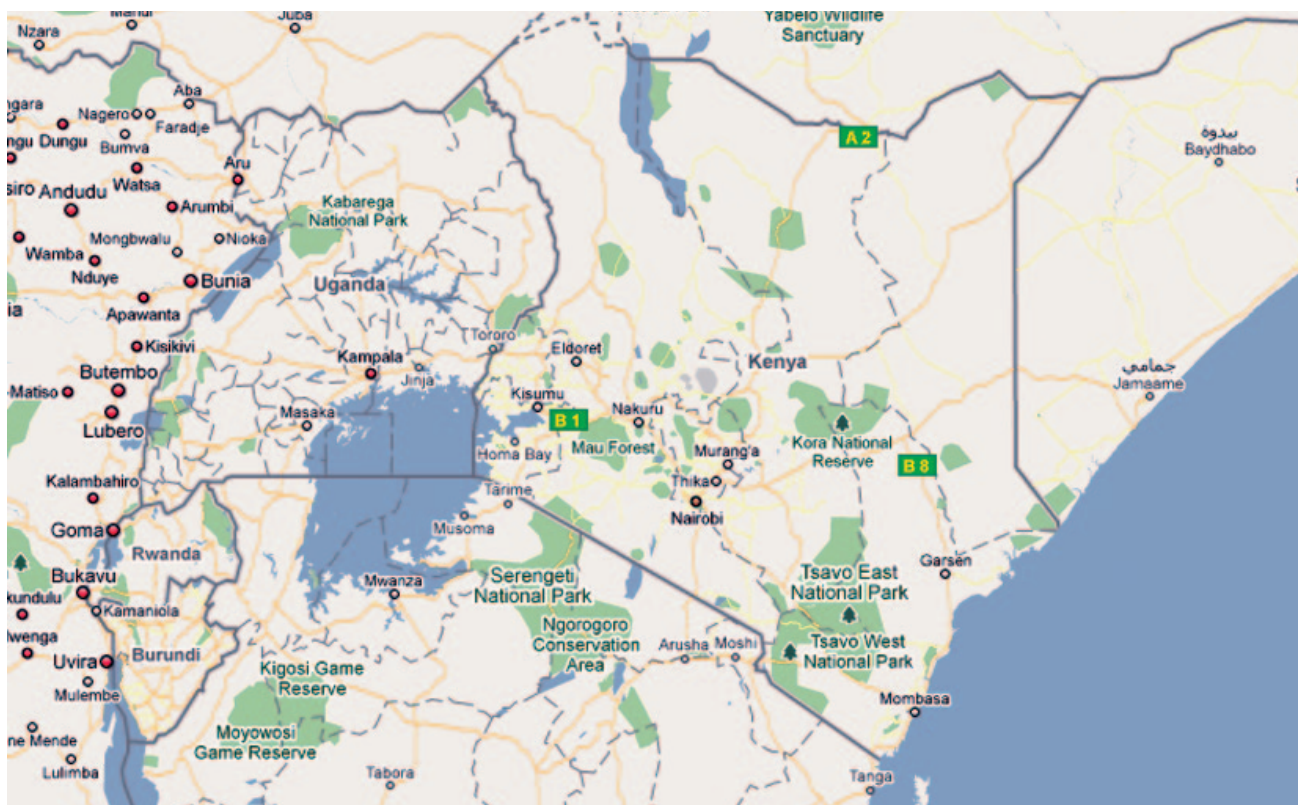
Uradno priznanje manjšinskih pravic omogoča, da dane skupnosti lahko uveljavijo svoje manjšinske pravice. Do hudih konfliktov lahko vodi, če so manjšine za dalj časa izključene iz razvojnih procesov. Proces revizije ustave v Keniji je bil poskus, da se tudi ustavno prizna pravice manjšinam in ljudem, ki živijo na robu

družbe, tistim, ki zaradi te pomanjkljivosti ne morejo dvigniti glasu za svojo družbeno integracijo in ne morejo biti ustrezni udeleženci prednosti razvoja. Proces je koordinirala Mreža avtohtonih ribičev (IFP).

Ozadje projekta

Odkar se je leta 1963 država osamosvojila je bila ustava Kenije predmet sporov. Ker se je sistem iz večstrankarske demokracije preoblikoval v enopartijski sistem, so ukinili funkcijo ministrskega predsednika in se je oblast centralizirala v rokah predsednika. Javno upravo so centralizirali pri čemer je izgubila transparentnost in odgovornost (accountability).

Od leta 1965 se je vladna razvojna politika v Keniji izrazito osredotočila na 30 odstotkov države, na območja večjih gospodarskih perspektiv. V teh regijah je več padavin, zato so bolj rodovitna. Vlada je na teh območjih največ vlagal (Glej. Zapisnik o vladni seji t. 10 iz leta

Kenija. Vir: GoogleMaps

Endorois kopienas vīrietis. Avots: MRG

1965). Avtohtono prebivalstvo in člani manj in, ki živijo na 70 odstotkih območja države, ki je z vidika vlaganj zanemarljivo, so tovrstno vladno razvojno politiko označili kot diskriminatorno.

V Severo-vzhodni provinci oziroma v provincah Parti, Nyanza, v Vzhodni in Zahodni provinci so ljudje bolj revni in so kazalniki glede zdravstvene oskrbe, varne kvalitete vode, higijene okolja, komunikacije in prometa nižji oziroma je stopnja smrtnosti vija. Na osnovi UNDP je bila leta 2001 v zahodnem delu province Nyanza ter v Severo-vzhodni provinci, v kateri živijo predvsem manjine in avtohtono prebivalstvo ter druge skupnosti izrinjene na rob družbe, je bila stopnja revčine 40 odstotna, kar je bilo tedaj v Keniji največ. V primerjavi s tem je v Osrednji provinci, kjer živi prevladujoča skupnost Kikuju, bila stopnja revčine 30,7 odstotna. Razlike v stopnji človeške bede kažejo razhajanja tudi v drugih razsežnostih pomanjkanja: zgodnja smrt, pomanjkanje osnovnega izobraževanja oziroma nedostopnost virov skupnosti in zasebnih virov.

Oblast, ki je centralizirana v rokah predsednika je omogočila, da predsednik ravna prednostno s svojo etnično skupnostjo na rova drugih skupnosti. Zaradi tovrstnega izključevanja so avtohtono prebivalstvo (pastirji, ki živijo nomadno življenje, lovci, ki živijo v gozdnatih območjih ter zbiralci in ribiči), manjine in druge na rob družbe izrinjene skupnosti izkusili veliko pomanjkanje, nizko udeležbo v izobraževanju, nepismenost, slabo zdravje, neenakost spolov in splošno zaostalost v razvoju. To je s časom seveda prineslo odpor do vladajočih skupnosti.

Ljudje so bili željni sprememb in so od ustavne reforme, ki je napovedovala vnovično razdelitev oblasti, veliko pričakovali. V letu 2000 so postavili Odbor za reformo ustave v Keniji, ki je zbral znane znanstvenike na področju ustavne pravice. Odbor je predlagal zmanjšanje pristojnosti predsednika in decentralizacijo zaradi zagotavljanja boljše odgovornosti (accountability) vlade. Poleg teh ciljev so dali pobudo, da naj se vsi narodi, ki živijo v Keniji udeležijo sprejemanja odločitev, vključno z manjinami in avtohtonim prebivalstvom. Od decentralizacije oblasti so pričakovali, da bo zagotovila samoodločanje, in pravico do virov surovin, torej oskrbe z vodo

ter obnove in razvoj ribiških območij, gozdov, divjadi in pa. Na osnovi pobud bi (1) izvoljeni predsednik imenoval ministrskega predsednika; (2) ministrski predsednik bi imenoval kabinet; (3) ministrski predsednik bi vodil vlado in predsedoval kabinetu; in (4) predsednik bi ostal poveljnik armade.

Cilji

Cilj Mreže etničnih manj in pastirjev, lovcev in zbiralcev (PHGEMN) udeležene v revizijskem postopku je bil, da – s pridobitvijo ustavnega priznanja manj in in avtohtonega prebivalstva živečega v Keniji – zagotovi razvojne potrebe. Te skupnosti so menile, da bi jih s priznanjem njihovih pravic v ustavi vključili v sprejemanje odločitev in bi se učinkovito udeležili razvojnih procesov.

V procesu revizije ustave v Keniji (CKRP) so uresničili obirno konzultacijo s prebivalstvom in s predstavniki civilne družbe. Imeli so dve nacionalni ustavni konferenci v Bomasu, katerih so se udeležili predstavniki različnih interesnih skupnosti ter skupnosti iz roba družbe iz cele države, med njimi tudi predstavniki manj in in predstavniki avtohtonega prebivalstva ter si prizadevali skleniti splošen dogovor.

Dejavnosti

Med revizijskim postopkom je PHGEMN lobiral na podeželski in državni ravni in organiziral srečanja za predstavnike na območjih, kjer žive manjine in avtohtono prebivalstvo. Geotermalni obrat Olkaria so obiskovali ženski in moški predstavniki, ki so jih seznanili kakšen vpliv imata izseljevanje in uničevanje okolja na manjine in avtohtono prebivalstvo. Tudi medije so uporabljali za ozaveščanje širšega kroga družbe v Keniji, čeprav je večji del medijskega ozaveščanja potekal preko publikacij PHGEMN. PHGEMN in njeni partnerji so imeli možnost poslati predstavnika – in se tako aktivno udeležiti – v odbor za revizijo ustave v Keniji, tudi organizacije so delegirale svoje predstavnike na nacionalno ustavno konferenco.

PHGEMN je organizirala tudi usposabljanja na katerih so člani skupnosti osvojili ve čine lobiranja oziroma so postali sposobni učinkovito in jasno izražati svoje skrbi, ko so se kot delegati ali opazovalci udeležili nacionalne ustavne konference.

Zadnja različica osnutka ustave v Keniji, ki je v ir em krogu znan kot osnutek **Bomas** je dal odgovore na zadeve, ki povzročajo skrbi manj inam in avtohtone mu prebivalstvu, ki živi v Keniji. Člen 43. je urejal pravice manj in in avtohtonega prebivalstva in je re eval njihovo izrinjenost iz družbe.

Rezultati projekta ter sklepi

Odbor za reformo ustave je v letu 2000 pod predsedstvom Daniela arap Moia začel svoje delo. Ko je leta 2002 postal Mwai Kibaki predsednik Kenije, je podpisal ustavno reformo in omejitev predsedni ki pristojnosti. Med volitvami je celo obljubil da bo ustavo v 100 dneh dal sprejeti. Po dokončanju osnutka ustave pa je vlada odstopila od pogajanj in je začela spodkopavati reformne procese. To je vodilo do sporov med poslanci koalicije, ker so nekateri želeli nadaljevati proces, kar je na koncu privedlo do oslabitve koalicije. Poleti 2004 je Kibaki izjavil, da so zamudili 100 dnevni rok in osnutka ustave ni mogoče sprejeti, ker v pomembnih vpra anjih ni pri lo bilo dogovora.

Eno leto kasneje je Kibaki dal pobudo za nov osnutek, to je osnutek **Wako**, ki pa so ga na plebiscitu zavrnil, kar je jasno izražalo mnenje in odpor ljudi. Zaradi kr itve obljub je po petih letih pri lo do hude etnične napetosti, kar je že dolgo zaznamovalo kenijsko politiko.

Decembra leta 2007, ko so na spornih volitvah Kibakiju očitali prevaro, so izbruhnili nasprotja in jeza, ki so ime la globoke korenine, in so izhajala iz dejstva, da so bile nekatere skupnosti leta in leta izrinjena na rob družbe in so doživljala diskriminacije. Etnične skupnosti v Keniji so se razcepile na dva tabora: eden je podpiral Kibakija, drugi pa opozicijskega voditelja Raila Odinga. Izbruhnili je hud odpor do skupnosti Kikuju, h kateri je spadal tudi Kibaki. Menili so, da ravno oni zavirajo uresničevanje

43. člen bomas – osnutka iz leta 2004.

Manjšine in skupine, ki so izrinjene na rob družbe

43. (1) Manj ine in skupine, ki so izrinjene na rob družbe na osnovi enakosti – z upo tevanjem njihove posebne okoli čine in potrebe – imajo pravico do vseh pravic in svobo čin, ki jih ustavna listina na teva.

(2) Država mora sprejeti zakone in druge ukrepe o začetku akcijskih programov v dobro manj in in skupin, ki so odrinjene na rob družbe.

(3) Ukrepi iz točke (2) morajo med drugimi zagotoviti, da manj ine in skupine, ki so odrinjene na rob družbe –

(a) se udeležujejo in v celoti imajo predstavnike v vodenju države in na drugih področjih življenja v državi;

(b) dobijo posebne možnosti na področju izobraževanja in gospodarstva;

(c) dobijo posebne možnosti, da pridejo do dela, ki prina a prihodke;

(d) dobijo pomoč za razvoj svojih kulturnih vrednot, jezika in običajev;

(e) dobijo pomoč tako, da imajo v smiselni meri dostop do vode, zdravstvenih storitev in prometne infrastrukture;

(f) imajo ustrezne možnosti za zadovoljitev svojih temeljnih potreb; in

(g) živijo življenje brez diskriminacije, izkori čanja ali zlorab.

pravic manj in in avtohtonega prebivalstva. Nasilje so začeli člani skupnosti, ki se identificirajo kot manj ina in/ali avtohtono prebivalstvo, ali običajno kot skupnosti, ki so očitale, da so jih vlade v Keniji, ki so sledile druga

Hitro se odzovi na spreminjajoče se okoliščine. Pri načrtovanju premisli različne scenarije, da bo lahko svojo strategijo in taktiko prilagodil nenadnim oviram.

Naredi varnostni akcijski načrt za telesno nedotakljivost svoje skupine in sebe. Načrte delaj vnaprej, če se ukvarja z vprašanji, ki lahko ogrožajo tvojo osebno varnost.

drugi, izrinile na rob družbe. Po krvavih spopadih marca leta 2008 so **ustavo začasno spremenili**.

in uvedli položaj ministrskega predsednika ter dva položaja namestnika ministrskega predsednika. Na osnovi dogovora o delitvi oblasti je postal predsednik Odinga. Do popolnega zmanjšanja oblasti predsednika pa ni prišlo. Tudi niso v posebnem členu za-

Od leta 2008...

...se manjšine in avtohtono prebivalstvo udeležujejo na novo zaživelega procesa reform ustave. Udeleženci pod vodstvom Konzorcija manjšin in za reforme (MRC) si prizadevajo zagotoviti, da se revizirana določila osnutka Bomas iz leta 2004 vključijo v osnutek ustave, ter da končna različica učinkovito zadovolji potrebe manjšin in avtohtonega prebivalstva in drugih skupin izrinjenih na rob družbe.

gotovili pravic manjšinam in narodom izrinjenim na rob družbe.

Đalšia literatura ku téme:

Kenija: Manjšine, avtohtono prebivalstvo in etnična raznolikost – Minority Rights Group International in Center za razvoj manjšinskih pravic.

NAJPOMEMBNJE I MEDNARODNI DOKUMENTI

DOLO BE V MEDNARODNIH DOKUMENTIH O LOVEKOVIH PRAVICAH, KI SE NANA AJO NA ENAKOPRAVNOST IN NONDISKRIMINACIJO

Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah

2.1 člen

Države pogodbenice tega Pakta se zavezujejo, da bodo spo tovale in vsem ljudem, ki so na njihovem ozemlju in pod njihovo pristojnostjo, zagotovile v tem Paktu priznane pravice, brez razlikovanja glede na raso, barvo, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno poreklo, premoženje, rojstvo ali kakr nokoli drugo okoli čino.

3. člen

Države pogodbenice tega Pakta se zavezujejo, da bodo zagotovile mo kim in ženskam enakopravno uživanje vseh državljanskih in političnih pravic, ki so določene v tem Paktu.

24.1. člen

Vsak otrok ima brez diskriminacije, ki bi temeljila na rasi, barvi, spolu, jeziku, veri, narodnem ali socialnem poreklu, premoženju ali rojstvu pravico, da mu njegova družina, družba in država izkazujejo varstvo, ki ga zahteva njegova mladost.

26. člen

Vsi so pred zakonom enaki in imajo brez kakr nekoli diskriminacije pravico do enakega zakonskega varstva. V tem smislu mora zakon prepovedovati sleherno diskriminacijo in zagotavljati vsem enako in učinkovito varstvo pred kakr nimkoli razlikovanjem, zlasti na podlagi rase, barve, spola, jezika, vere, političnega ali drugega prepričanja, narodnega ali socialnega porekla, rojstva ali kakr nekoli druge okoli čine.

Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah

2.2. člen

Države pogodbenice tega Pakta prevzemajo jamstvo, da bodo v njem razgla ene pravice lahko uveljavljane brez kakr nekoli diskriminacije, temelječe na rasi, barvi, spolu, jeziku, veri, političnem ali drugem prepričanju, narodnem ali socialnem poreklu, premoženju, rojstvu ali kaki drugi okoli čini.

3. člen

Države pogodbenice tega Pakta se zavezujejo, da bodo mo kim in ženskam zagotovile enakopravno uživanje vseh ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic, ki so na tete v tem Paktu.

Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk

Mednarodna Konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije

Konvencija o otrokovih pravicah

2.1. člen

Države pogodbenice spo tujejo in vsakemu otroku, ki sodi pod njihovo pravno pristojnost, jamčijo s to Konvencijo priznane pravice brez kakr negakoli razlikovanja, ne glede na raso, barvo kože, spol, jezik, veroizpoved, politično ali drugo prepričanje, narodno, etnično ali družbeno poreklo, premoženje, invalidnost, rojstvo ali kakr enkoli drug položaj otroka, njegovih star ev ali zakonitega skrbnika.

Konvencija o varstvu pravic delavcev migrantov in njihovih družin

7. člen (Uradni prevod v slovenskem jeziku ni dosegljiv)
Države pogodbenice te konvencije se zavezujejo, da bodo po določenih mednarodnih aktov o človekovih pravicah spo tovali in zagotovili na njihovem ozemlju živečim delavcem migrantom in njihovim družinam pravice po tej konvenciji ne glede na spol, raso, barvo, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno poreklo, narodnost, ekonimski položaj, zakonsko stanje, rojstvo ali druge okoli čine.

Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO)

Konvencija proti diskriminaciji v izobraževanju.

Konvencija Mednarodne organizacije za delo št. 111 o diskriminaciji pri zaposlitvi in poklicih

DOLO ILA V MEDNARODNIH PRAVNIH AKTIH O LOVEKOVIH PRAVICAH GLEDE VRSTE OBVEZNOSTI DRŽAV

Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah

2.1. člen

Vsaka država pogodbenica tega Pakta se zavezuje, da bo sama ter z mednarodno pomočjo in sodelovanjem, zlasti na ekonomskem in tehničnem področju, v največji mogoči meri izkoristila vire, s katerimi razpolaga in z vsemi ustreznimi sredstvi, v tev i zlasti zakonodajne ukrepe, skrbela, da bi bilo postopoma doseženo polno uresničenje pravic, ki so priznane v tem Paktu.

Mednarodni pakt o državljskih in političnih pravicah

2.2. člen

Če to e ni določeno z ustreznimi zakoni ali drugimi ukrepi, je vsaka država pogodbenica Pakta dolžna sprejeti nujne ukrepe v skladu s svojimi ustavnimi postopki in določbami tega Pakta za sprejetje takih zakonskih ali drugih ukrepov, ki bi lahko bili potrebni za uresničevanje pravic, priznanih v tem Paktu.

DOLO ILA V MEDNARODNIH PRAVNIH AKTIH O LOVEKOVIH PRAVICAH GLEDE UDELEŽBE

Mednarodni pakt o državljskih in političnih pravicah

19. člen

1. Nihče ne sme biti nadlegovan zaradi svojih mnenj.
2. Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja; s to pravico je mi ljeno svobodno iskanje, sprejemanje in irjenje vsakovrstnih informacij in idej, ne glede na državne meje, v ustni, pisni, tiskani ali umetni ki obliki ali na katerikoli drug svobodno izbran način.

21. člen

Priznava se pravica do mirnega zbiranja. Glede te pravice so možne le tiste omejitve, ki jih določa zakon in so v demokratični družbi v interesu nacionalne in javne varnosti ter javnega reda ali varstva javnega zdravja ali morale, ali pa varstva pravic in svobo čin drugih.

22.1. člen

Vsakdo ima pravico do svobodnega združevanja z drugimi, vključno s pravico ustanavljati sindikate in se jim pridružiti za zavarovanje svojih interesov.

25. člen

Vsak državljan ima brez kakr nekoli v 2. členu omenjene diskriminacije in brez nerazumnih omejitev pravico in možnost:

- a) sodelovati pri upravljanju javnih zadev, bodisi neposredno ali po svobodno izbranih predstavnikih;
- b) voliti, biti voljen na periodičnih, resničnih, splošnih, enakopravnih in tajnih volitvah, ki zagotavljajo volilcem svobodno izražanje volje;
- c) biti pod enakimi splošnimi pogoji sprejet v javne službe svoje države.

Vsakdo je upravičen do družbenega in mednarodnega reda, v katerem se lahko v polni meri uresničujejo pravice in svobode.

15.1. člen

Države pogodbenice tega Pakta priznavajo vsakomur pravico:

- a) udeleževati se kulturnega življenja.

Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk

7. člen

Države pogodbenice bodo sprejele vse primerne ukrepe za odpravo diskriminacije žensk v političnem in javnem življenju države, predvsem pa morajo ženskam pod enakimi pogoji kot moškim zagotoviti pravico:

- a) da volijo na vseh volitvah in javnih referendumih in so voljene v vsa telesa, ki se volijo z javnimi volitvami;
- b) da sodelujejo pri oblikovanju in izvajanju vladne politike in da zavzemajo javne položaje ter opravljajo vse javne funkcije na vseh ravneh oblasti;
- c) da sodelujejo pri delu nevladnih organizacij in društev, ki se ukvarjajo z javnim in političnim življenjem v državi.

8. člen

Države pogodbenice bodo sprejele vse primerne ukrepe, da se ženskam zagotovi, da brez diskriminacije in pod enakimi pogoji kot moški, predstavljajo svoje vlade na mednarodni ravni ter sodelujejo pri delu mednarodnih organizacij.

Konvencija o otrokovih pravicah: 13., 15. in 31. člen

DOLO ILA V MEDNARODNIH PRAVNIH AKTIH O LOVEKOVIH PRAVICAH GLEDE POMOČI IN SODELOVANJA

Ustanovna listina Združenih narodov

1.3. člen

Cilj Združenih narodov je.....uresničevati mednarodno sodelovanje s tem, da se rešujejo mednarodni problemi ekonomske, socialne, kulturne ali človekoljubne narave, kakor tudi s tem, da se razvija in spodbuja splošno tovanje človekovih pravic in temeljnih svobod človeka za vse ljudi, ne glede na raso, spol, jezik ali vero, in.

55. člen

da bi se ustvarili pogoji za stalnost in blaginjo, ki sta potrebni za mirne in prijateljske odnose med narodi, sloneče na splošno tovanje načela enakopravnosti ljudstev in njihove samoodločbe, naj se Združeni narodi zavzamejo za:

- a) zvišanje življenjske ravni, polno zaposlitev ter pogoje za ekonomski in socialni napredek in razvoj,
- b) urejanje mednarodnih ekonomskih, socialnih, zdravstvenih in sorodnih problemov ter mednarodno sodelovanje na kulturnem in prosvetnem področju, in
- c) splošno in dejansko splošno tovanje človekovih pravic in temeljnih svobod človeka za vse ljudi, ne glede na raso, spol, jezik ali vero.

56. člen

Vsi člani Organizacije se zavežejo, delati skupaj in posamezno v sodelovanju z Organizacijo, da se dosežejo cilji, navedeni v 55. členu.

Splošna deklaracija človekovih pravic

22. in 28. člen

Vsakdoima kot član družbe pravico do socialne varnosti in pravico do uživanja, s pomočjo prizadevanj svojih skupnosti in mednarodnega sodelovanja in v skladu z ureditvijo in sredstvi neke države, ekonomskih, socialnih

in kulturnih pravic, ... in nepogreljivih za njegove dostojanstvo in svoboden razvoj njegove osebnosti (22. člen) in ... vsakdo je upravičen do družbenega in mednarodnega reda, v katerem se lahko v polni meri uresničujejo pravice in svoboščine, določene v tej Deklaraciji (28. člen).

Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah

2.1. člen

Vsaka država pogodbenica tega Pakta se zavezuje, da bo sama ter z mednarodno pomočjo in sodelovanjem, zlasti na ekonomskem in tehničnem področju, v največji mogoči meri izkoristila vire, s katerimi razpolaga in z vsemi ustreznimi sredstvi, v tevi zlasti zakonodajne ukrepe, skrbela, da bi bilo postopoma doseženo polno uresničenje pravic, ki so priznane v tem Paktu.

Konvencija o otrokovih pravicah: člen 4. a 24.4

Deklaracija o pravicah do razvoja

SVETOVNE KONFERENCE

Konferenca ZN o okolju in razvoju (1992): Agenda 21; Dunajska deklaracija in akcijski načrt (1993); Milenijska deklaracija ZN (2000); Tretja konferenca ZN o najmanj razvitih državah: Deklaracija in akcijski načrt (2001); Monterreyski konsenz, sprejet na Konferenci o mednarodnem razvojnem financiranju (2002); in rezultati srečanja na vrhu v letu 2005.

8. Milenijski razvojni cilj: Vzpostaviti globalno partnerstvo za razvoj.

DEKLARACIJA O PRAVICI DO RAZVOJA

A/RES/41/128

4. december 1986

97. plenarno zasedanje

41/128. Deklaracija o pravicah do razvoja

(neuradni prevod)

Generalna skupščina,

Ob upoštevanju ciljev in osnovnih načel Ustanovne listine Združenih narodov o uresničevanju mednarodnega sodelovanja s tem, da se rešujejo mednarodni problemi ekonomske, socialne, kulturne ali človekoljubne narave,

- ne glede na raso, spol, jezik ali vero,
- ob spoštovanju ciljev in osnovnih načel za mednarodno sodelovanje,

ob spoznanju, da je razvoj globalni ekonomski, družbeni, kulturni in politični proces, katerega cilj je izboljšanje dobroti vsakega člena celotnega prebivalstva ter pravična in dostojna razdelitev iz tega izhajajočih dobrin na podlagi aktivnega, prostega in razumnega sodelovanja, z ozirom na to, da določa Deklaracija o splošnih človekovih pravicah, da je vsakdo upravičen do družbenega in mednarodnega reda, v katerem se lahko v polni meri uresničujejo pravice in svoboščine,

ob upoštevanju določil Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah ter določil Mednarodnega pakta o družbenih in političnih pravicah,

spominjajoč na konvencije, sporazume, sklepe, priporočila in ostale akte strokovnih institucij OZN o razvoju in globalnem razvoju človeštva, o ekonomskem in družbenem napredovanju in razvoju vsakega naroda v cilju globalnega človekovega razvoja, vključno tudi dokumente, ki se nanašajo na osvoboditev kolonij, na preprečevanje diskriminacije, upoštevanje in uveljavljanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, na ohranitev mednarodnega miru in varnosti ter ustrezno Ustanovni listini Združenih narodov glede prijateljskih odnosov

med državami in se nanaajo na pospejevanje nadaljnega sodelovanja.

Spominjajoč na pravico narodov do samoodločanja, na podlagi katerih lahko svobodno odločajo o svojem političnem statusu in se lahko svobodno zavzemajo za svoj ekonomski, družbeni in kulturni razvoj.

Človekove pravice – zbirka mednarodnih dokumentov

Spominjajoč tudi na pravico narodov, ki ga omenjata mednarodni Konvenciji, da izvajajo narodi v povezavi z mednarodnima konvencijama popolno in neomejeno oblast nad vsem naravnim premoženjem in nad naravnimi viri,

ob upoštevanju pravice držav po določilih Ustanovne listine, da pospejujejo sprotovanje in upoštevanje človekovih pravic in temeljnih svobod – ne glede na raso, barvo, spol, jezik, vero politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno poreklo, narodnost, ekonomski položaj, rojstvo ali druge okoliščine – brez diskriminacije,

glede na to, da se masovno in ekstremno kršijo človekove pravice narodov in posameznikov – ki izvirajo iz kolonizacije, neokolonializma, apartheida, rasizma in iz vseh oblik rasne diskriminacije, iz vladavine tujcev in okupacije, agresije in groženj proti nacionalni suverenosti, nacionalni enotnosti, teritorialni enotnosti ter posledično zaradi vojnih groženj – odprava teh lahko prispeva k ugodnejim življenjskim razmeram večjega dela človeštva,

polni zaskrbljenosti zaradi ovir v razvoju ter oviranja popolnega uveljavljanja človeškega bitja ter ljudstev – ki jih med ostalimi – ustvarja zanikanje družbenih, političnih, ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic, nadalje z ozirom na to, da so človekove pravice in temeljne svobode nerazdružljive in so vzajemno povezane ter je treba v cilju razvoja pospejevanja in uresničevanja družbenih, političnih, ekonomskih in kulturnih pravic posvetiti enako pozornost in nujno jih je treba preučiti ter, da – ravno zaradi pospejevanja in upoštevanja določenih človekovih pravic in temeljnih svobod ne

opravičuje zanikanja ostalih človekovih pravic in temeljnih svobod,

z ozirom na to, da sta mednarodni mir in varnost osnovna elementa v uveljavljanju pravic do razvoja,

potrjujoč, da je povezava med razorožitvijo in razvojem tesna in da lahko napredek na področju razorožitve znatno pospeji napredek na področju razvoja ter da je treba z razorožitvenimi ukrepi sproščene vire posvetiti vsem narodom, posebno za ekonomski in družbeni razvoj in dobrobit narodov držav v razvoju,

ob spoznanju, da je človek osrednji subjekt razvoja in zato mora razvojna politika določiti, da je človek glavni udeleženec in koristnik razvoja,

Družbena dobrobit, napredek in razvoj

ob spoznanju, da bremeni ustvarjanje ugodnih pogojev za razvoj v prvi vrsti države posameznikov in narodov,

zavedajoč se, da je treba na mednarodni ravni napore za pospejevanje in varstvo človekovih pravic uveljaviti skupaj z naporom za oblikovanje novega mednarodnega ekonomskega sistema,

potrjujoč, da je pravica do razvoja neodtujljiva človekova pravica in da so enake možnosti za razvoj predprava tako narodov, kot posameznikov, ki tvorijo narod,

razglasi naslednjo Deklaracijo o pravici do razvoja (*neuradni prevod Deklaracije*):

1. člen

1. Pravica do razvoja je neodtujljiva človekova pravica, na podlagi katere je vsak človek upravičen do sodelovanja v ekonomskem, družbenem, kulturnem in političnem razvoju, v odobritvi in koriščenju razvoja, kjer se lahko v celoti zagotovijo vse človekove pravice in temeljne svobode.

2. Pravica do razvoja predvideva tudi popolno uveljavljanje pravic narodov do samoodločanja – ki neodvisno od določil Mednarodnih konvencij – zagotavlja uveljavljanje neodtujljive suverene pravice nad njihovimi naravnimi bogastvi in viri.

2. Ilen

1. Človek je osrednji subjekt razvoja in je aktivni udeleženec in koristnik pravic do razvoja.

2. Vsako človeko bitje odgovarja posamezno in kolektivno za razvoj, potreba po popolnem spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svobod in ter ob upoštevanju obveznosti do skupnosti, ker se lahko samo tako zagotovi prosta in popolna izpolnitev človeka, zato mora varovati in podpirati politični, družbeni in ekonomski sistem, ki je ustrezen za razvoj.

3. Pravica in dolžnost držav je določiti ustrezne nacionalne razvojne politike, katerih cilj je nenehno boljše stanje celotnega ljudstva in posameznika v razvoju ter ustrezna razdelitev iz razvoja izhajajočih prednosti ob njihovem aktivnem, prostem in razumnem sodelovanju.

Človekove pravice – zbirka mednarodnih dokumentov (neuradni prevod).

3. Ilen

1. Med primarne naloge držav spada ustvarjanje ustreznih nacionalnih in mednarodnih pogojev za pravice do razvoja.

2. K ustvarjanju pravic do razvoja je zaželeno – v skladu z Ustanovno listino Združenih narodov – popolno spoštovanje mednarodnih pravnih načel, ki se nanašajo na prijateljske odnose in sodelovanje med državami.

3. Obveza držav je sodelovanje z drugimi državami v zagotavljanju razvoja in odpravi ovir razvoja. Dr-

žave morajo uveljaviti pravice in izvajati obveznosti tako, da s tem pospejujejo oblikovanje novega mednarodnega ekonomskega sistema, ki temelji na suvereni enakosti, vzajemni odvisnosti, vzajemnih interesih in sodelovanju ter spodbujajo k upoštevanju in uveljavljanju človekovih pravic.

4. Ilen

1. Obveznost držav je, da – posamezno ali skupaj – naredijo korake za ustvaritev takih ne mednarodne razvojne politike, ki olajajo popolno izvajanje pravic do razvoja.

2. Za hitrejši razvoj držav v razvoju so potrebni ukrepi. Za države v razvoju je mednarodno sodelovanje, kot dopolnilo za njihove napore, zelo bistveno, saj lahko zagotovi ustrezne instrumente in možnosti za pospeševanje njihovega globalnega razvoja.

5. Ilen

Države naredijo odločne korake za odpravo masovnih in ekstremnih kršitev človekovih pravic posameznikov in narodov – ki izvirajo iz apartheida, rasizma in iz vseh oblik rasne diskriminacije, iz kolonizacije, iz vladavine tujcev in okupacije, agresije in groženj proti nacionalni suverenosti, nacionalni enotnosti in teritorialni enotnosti, tujih vmešavanj, iz vojnih groženj ter iz nepriznavanja temeljnih pravic narodov do samoodločanja.

6. Ilen

1. Vsaka država mora sodelovati zato, da pospešuje, spodbuja in krepi vsakovrstno družbeno dobrobit, napredek, popolno spoštovanje, izvajanje ter razvoj človekovih pravic in temeljnih svobod – ne glede na raso, spol, jezik ali vero.

2. Vse človekove pravice in temeljne svobode so nedeljive in vzajemno odvisne; izvajanju, pospeševanju

vanju in varovanju družbenih, političnih, ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic je treba posvetiti enako pozornost in jih je treba nujno pregledati.

3. Države morajo narediti korake v cilju odprave ovir, ki izhajajo iz nespo tovanja političnih, ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic.

7. len

Vsaka država mora narediti korake v cilju doseganja, vzdrževanja in krepite mednarodnega miru in varnosti, zato mora za doseganje splo ne in popolne razorožitve storiti vse, kar je v njeni moči, ob učinkovitem mednarodnem nadzoru ter v cilju, da se sredstva, ki so se sprostila kot posledica učinkovitih razorožitvenih ukrepov uporabijo za globalni razvoj, posebno za razvoj držav v razvoju.

8. len

1. Države morajo uvesti – na nacionalni ravni – vse potrebne ukrepe za uresničevanje pravic do razvoja in med drugimi – zagotovi morajo enake možnosti za vse pri doseganju osnovnih virov, izobraževanja, zdravstvenih storitev, hrane, stanovanja, pri zaposlitvi in zagotoviti pravično razdelitvi dohodka. Treba je uvesti učinkovite ukrepe v cilju zagotovitve, da bodo imele ženske aktivno vlogo v razvojnem procesu. V cilju ukinitve družbenih nepravilnosti je treba izvesti ustrezne ekonomske in družbene reforme.

2. Države morajo spodbujati udeležbo naroda, ki je v doseganju popolne uresničitve razvoja in človekovih pravic pomemben dejavnik.

9. len

1. Vse povezave s pravico do razvoja v tej deklaraciji so nerazdružljive in vzajemno povezane in je treba vse razumeti v celotni povezavi.

2. V tej pogodni se nič ne more razumeti nasprotno, kot so cilji in načela Ustanovne listine Združenih narodov ali kot je določeno v Mednarodni zbirki dokumentov o človekovih pravicah, ne da bi imela katera koli država, skupina ali posameznik pravico do tega, da opravlja dejavnost ali izvaja dejanje, katerega cilj je kr itev pravic, določenih v Splo ni deklaraciji človekovih pravic ali v Konvenciji o človekovih pravicah.

10. len

V cilju zagotovitve postopne krepite popolnega uveljavljanja pravic do razvoja, je treba narediti korake, vključno tudi oblikovanje ter izvajanje političnih, zakonodajnih in drugih ukrepov na nacionalni in mednarodni ravni.

DEKLARACIJA OZN O PRAVICAH PRIPADNIKOV NARODNIH IN ETNIČNIH, VERSKIH IN JEZIKOVNIH MANJŠIN

A/RES/47/135

92. plenarno zasedanje

18.12.1992

Deklaracija OZN o pravicah pripadnikov narodnih in etničnih, verskih in jezikovnih manjšin (neuradni prevod) (1992). Sklep Generalne skupščine št. 47/135.

Generalna skup čina

potrjujoč, da je pospe evanje in spodbujanje k spotovanju človekovih pravic in temeljnih svobo čin za vsakega, ne glede na raso, spol, jezik ali vero, eden izmed temeljnih ciljev Združenih narodov, kot je to določeno tudi v Ustanovni listini, potrjujoč svojo vero v temeljne človekove pravice ter dostojanstvo in vrednost človekove osebnosti, v enakopravnost med mo kimi in ženskami ter vero v enakopravnost majhni narodov in vodena od želje, da pospe i izvajanje osnovnih načel, določenih v Ustanovni listini Združenih narodov, v Splo ni deklaraciji človekovih pravic, v Konvenciji o preprečevanju in kaznovanju zločina

genocida, v Konvenciji o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, v Mednarodnem paktu o državljskih in političnih pravicah, v Mednarodnem paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, v Deklaraciji o odpravi vseh oblik nestrpnosti in diskriminacije na podlagi vere ali prepričanja, v Konvenciji o pravicah otrok ter v drugih - na mednarodni ali regionalni ravni sprejetih - oziroma sklenjenih med posameznimi državami članicami Združenih narodov - mednarodnik pravnih aktih, navdu ena nad določili 27. člena Mednarodnega pakta o državljskih in političnih pravicah, ki se nanaša na pripadnike narodnih in etničnih, verskih in jezikovnih skupin, glede na to, da pospevanje in varstvo pravic pripadnikov narodnih in etničnih, verskih in jezikovnih manjšin in prispeva k politični in družbeni stabilnosti držav, v katerih živijo, poudarjajoč, da nenehno pospevanje in uresničevanje pravic pripadnikov narodnih in etničnih, verskih in jezikovnih manjšin - kot integrirani del družbenega razvoja, lahko prispeva v demokratičnih okvirih, ki temeljijo na prevladovanju prava, k krepitevi prijateljstva in sodelovanja med narodi in državami,

glede na to, da imajo Združeni narodi pomembno vlogo na področju varstva manjšin, ob upoštevanju opravljenega dela znotraj sistema Združenih narodov - še posebej dela Komisije ZN za človekove pravice, Podkomisije za preprečevanje diskriminacije in za varstvo manjšin in ter drugih teles, ki so vzpostavljena v smislu Konvencije človekovih pravic ter drugih zadevnih mednarodnih dokumentov - v cilju pospevanja in varovanja pravic pripadnikov narodnih in etničnih, verskih in jezikovnih skupin,

ob upoštevanju pomembne dejavnosti, ki jo opravljajo vladni in nevladni organi na področju pospevanja in varovanja pravic manjšin in ter pripadnikov narodnih in etničnih, verskih in jezikovnih manjšin, ob priznanju potrebe po zagotovitvi še večje učinkovitosti v izvajanju mednarodnih aktov glede na pravice pripadnikov narodnih in etničnih, verskih in jezikovnih manjšin, razglasi naslednjo Deklaracijo o pravicah pripadnikov narodnih in etničnih, verskih in jezikovnih manjšin (*neuradni prevod*):

1. člen

1. Države varujejo obstoj ter narodno, etnično, kulturno, versko in jezikovno identiteto manjšin in znotraj svojih ozemelj, spodbujajo razmere za podpiranje te identitete,
2. Za uresničitev teh ciljev sprejemajo države ustrezne zakonodajne in druge ukrepe.

2. člen

1. Osebe, ki pripadajo k narodnim ali etničnim, verskim ali jezikovnim manjšinam (v nadaljevanju: pripadniki manjšin) imajo pravico do svobodnega uživanja svoje kulture, veroizpovedi in uporabe svojega jezika - tako v družini kakor tudi v javnosti - brez kakršnekoli diskriminacije.
2. Pripadniki manjšin imajo pravico do aktivnega sodelovanja v kulturnem, verskem, družbenem, ekonomskem življenju in v javnem življenju.
3. Pripadniki manjšin imajo pravico - na način, ki ni v nasprotju z določili mednarodnih pravnih aktov - da intenzivno sodelujejo na nacionalni in - v določenih primerih - na regionalni ravni v odločanjih, ki se nanašajo na manjšino, h kateri pripadajo ali na tista območja, na katerih živijo.
4. Pripadniki manjšin imajo pravico do ustanavljanja in vzdrževanja lastnih združenj.
5. Pripadniki manjšin imajo pravico - brez kakršnekoli diskriminacije - za prosto in miroljubno druženje in vzdrževanje kontaktov z ostalimi člani svoje skupine in s pripadniki drugih manjšin in ter do kontaktov z državljani drugih držav, do katerih se navezujejo z narodnimi ali etničnimi, verskimi ali jezikovnimi vezmi.

3. člen

1. Pripadniki manjšin lahko uveljavljajo svoje pravice, vključno tudi pravice iz te Deklaracije posamezno ali

skupaj z drugimi člani njihove skupine brez kakr nekoli diskriminacije. 2. Pripadniki manj in se ne smejo diskriminirati zaradi uveljavljanja ali neveljavljanja pravic, določenih v tej Deklaraciji.

4. Ilen

1. Države – kjer je to potrebno – ukrepajo v cilju zagotavljanja tega, da lahko pripadniki manj ih brez kakr nekoli diskriminacije in v popolni enakosti pred zakonom uveljavljajo vse človekove pravice in temeljne svobo čine.

2. Države uvedejo ukrepe v cilju zagotovitve oblikovanja ustreznih pogojev, ki so potrebni pripadnikom manj in za njihovo specifično izražanje, za razvoj njihove kulture, jezika, vere, tradicij in navad z izjemo, kjer specifične prakse kr ijo mednarodno pravo in so v nasprotju z mednarodnimi normami.

3. Države morajo uvesti ustrezne ukrepe, da – kjer je to mogoče – imajo pripadniki manj in ustrezne možnosti za učenje materinega jezika ali da so deležni izobraževanja v materinem jeziku.

4. Države morajo – kje je to primerno – uvesti ukrepe na področju izobraževanja, da spodbujajo k spoznanju zgodovine, tradicij, jezika in kulture manj in, ki živijo na njihovem ozemlju. Pripadnikom manj in je treba zagotoviti, da si pridobijo znanja o celotni družbi. 5. Države morajo razmisliti o ustreznih ukrepih, s pomočjo katerih se lahko pripadniki manj in v popolnosti udeležijo ekonomskega napredka in razvoja v državi.

5. Ilen

1. Nacionalne načrte in programe je treba načrtovati in izvajati ob ustreznem upo tevanju upravičenih interesov pripadnikov manj in.

2. Programe sodelovanja in nujenja pomoči je treba načrtovati in izvajati ob ustreznem upo tevanju upravičenih interesov pripadnikov manj in.

6. Ilen

Države so obvezne sodelovati v vpra anjih, ki se nana ajo na pripadnike manj in, vključno tudi izmenjavo informacij in izku enj, ki teži k pospe evanju medsebojnega razumevanja in zaupanja.

7. Ilen

Države so dolžne sodelovati v cilju pospe evanja spo tovanja pravic, ki so določene v tej Deklaraciji.

8. Ilen

1. V tej Deklaraciji ni nobenih preprek, ki bi ovirale države v izvajanju mednarodnih obveznosti do pripadnikov manj in. Države izvajajo dobronamerno posebno tiste obveznosti in zavezanosti, ki so jih prevzele na podlagi mednarodnih konvencij in paktov, v katerih tudi same sodelujejo.

2. Uveljavljanje pravic po tej Deklaraciji ne omejuje izvajanja pravic in temeljnih svobo čin, določenih v Konvenciji človekovih pravic in ki jih uživa vsak človek.

3. Ukrepi, ki jih je uvedla država za zagotavljanje aktivnega izvajanja pravic po tej Deklaraciji, se prima facie ne smatrajo kot nasprotne z načelom Konvencije o človekovih pravicah.

4. V tej pogodni se nič ne more razumeti tako, da bi bilo dovoljeno izvajanje kakr nekoli dejavnosti, ki je v nasprotju s cilji in načeli Združenih narodov, vključno tudi suvereno enakost držav, detotakljivost njihovega ozemlja in politično neodvisnost.

9. Ilen

Strokovne organizacije in druge organizacije v sistemu Organizacije združenih narodov sodelujejo na področju svoje pristojnosti v uresničevanju pravic in načel, ki so določeni v tej Deklaraciji.

SEZNAM BESED

Bruto nacionalni dohodek (GNI-BND) – je skupna vrednost, ki so jo ustvarili znotraj države (torej bruto domači proizvod) skupaj z dohodki iz drugih držav (obresti in dividende), z odtevanjem podobnih izplačil za druge države.

CONCORD – Evropska konfederacija nevladnih organizacij za mednarodno pomoč in razvoj. CONCORD združuje 18 mednarodnih mrež in 22 nacionalnih organizacij iz držav članic ter predstavlja 1600 evropskih civilnih organizacij pred evropskimi instituti. Glavni namen CONCORD-a je, da z združitvijo strokovnega znanja in odgovornosti poveča vpliv evropskih nevladnih razvojnih organizacij (NGDO) na evropske institute.

Deklaracija tisočletja – sprejela jo je skupščina OZN leta 2000, s katero so se zavezali projektu svetovne razsežnosti za izkoreninjenje skrajne revščine.

Evropski instrument sosedstva in partnerstva (ENPI) – ENPI je instrument, ki podpira evropsko politiko sosedstva bolj fleksibilno in politično. Od leta 2007 ta instrument nadomešča predhodne programe, ki so se nanašali na vzhodne sosedbe in Rusijo, to je program TACIS ter program za južno-sredozemske sosedne države, to je program MEDA, oziroma evropski instrument za demokracijo in človekove pravice (EIDHR). Ta instrument pokriva samostojne nacionalne programe, programe za izboljšanje čezmejnega sodelovanja, programe tehnične pomoči ter izmenjavo informacij, prav tako pokriva medsebojne dolgoročne twin-sporazume med javnimi upravami držav članic EU. Geografsko se ta instrument v glavnem uporablja za pokrivanje pobud na področju Balkana in Turčije. ENPI je del rednega proračuna EU.

Evropski razvojni sklad (EDF) – Sklad je bil ustanovljen za financiranje izvajanja Sporazuma Cotonou. Znesek prispevka, ki ga vplačajo posamezne države, je odvisen od BDP-ja (GDP – bruto domačega

proizvoda) in od zgodovinskih povezav z državami AKP. Ustanovili so dva instrumenta za izvajanje: eden izmed njih podpira panožne programe, drugi pa se osredotoča na vzpodbujanje zasebnih naložb pod vodstvom Evropske investicijske banke (EIB).

Evropsko soglasje o humanitarni pomoči – je izjava, ki vsebuje smernice, podpisali so jo Evropska komisija, Svet in Evropski parlament leta 2007.

Evropsko soglasje o razvoju – je izjava, ki vsebuje smernice, podpisali so jo Evropska komisija, Svet in Evropski parlament leta 2005.

Instrument za razvojno sodelovanje (DCI) – V okviru DCI deluje pet tematskih programov (nedržavni akterji; varna hrana; vlaganje v ljudi; vlaganje v okolje; azil in migracije; povračila) ter pet geografskih programov (Azija, Srednja Azija, Latinska Amerika, Srednji-Vzhod in Južno Afriška Republika). Tematski programi so odprti za vse države v razvoju in podpirajo strateške dokumente držav (CSPs). DCI je del rednega proračuna EU.

Nadzor pomoči (Aid Watch) – dejavnost nadzora, ki ga opravljajo nevladne razvojne organizacije (NGDO) glede stopnje ODA in ter inflacije pomoči in direktiv o razvojni pomoči.

Odbor za razvojno pomoč OECD (DAC) – prvotni forum OECD za podporo gospodarstva v državah v razvoju. Njegovi člani so največje bilateralne donatorke sveta.

Okvir človekovih pravic – ponuja sistem objektivnih in univerzalnih norm, s katerimi postanejo učinki zakonov, direktiv in intervencij merljivi.

Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) – je nastala leta 1961 z mednarodnim sporazumom. Njeni člani so nekatere najbolj razvite

države, pogoj članstva je spo tovanje temeljnih načel: odprto tržno gospodarstvo, demokratični pluralizem in spo tovanje človekovih pravic. OECD je ekskluzivni klub tržnih gospodarstev. Njen namen je spodbujanje rasti svetovnega gospodarstva in trajnostne gospodarske rasti. Leta 2007 je OECD opravil revizijo direktiv in programov za razvojno sodelovanje Evropske skupnosti. Revizijska priporočila so zajemala naslednje: (1) bolj koherentne strategije delovanja, ki omogočajo, da se v čim ir em krogu približajo izkoreninjenju rev čine, milenejskim razvojnim ciljem in drugim problemom na več področjih, na primer glede enakosti med spoloma, okoljski tematiki in temam v zvezi z virusi HIV/AIDS; (2) razči čevanje vloge odbora in držav članic; izbolj anje učinkovitosti delovanja in uspe nosti, tako, da se države članice in Parlament prilagodijo nadzornim sistemom brez da bi ogrožali vodenje delovanja odbora. Priporočila zajemajo e razvoj (3) učinkovitosti pomoči in (4) koherentnosti politike.

Pariška deklaracija o učinkovitosti pomoči – Deklaracijo so leta 2005 podpisale vlade donatorke, med njimi EU z vodstvom Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD). Ker gre za izjavo, listina pravno ni obvezujoča.

Pristop v razvoju z vidika človekovih pravic – temelji na pravilih in vrednotah, ki jih urejajo mednarodni zakoni o človekovih pravicah, služi kot izhodiče za razvojne direktive in ustanove.

Razvojno izobraževanje (DE) – je aktivni proces učenja, ki temelji na vrednostah solidarnosti, enakosti, sprejemanja in sodelovanja. Usposobi ljudi, da preko razumevanja mednarodnih razvojnih prioritet in trajnostnega člove kega razvoja, vzrokov in učinkov globalnih vpra anj pridejo do osebne udeležbe in osve čenega dejanja. Razvojno izobraževanje pripomore k temu, da se vsak državljan v celoti udeleži izkoreninjenja rev čine in boja proti izključevanju. I če bolj pravične in trajnostne gospodarske, okoljske ter nacionalne in mednarodne direktive, ki temeljijo na človekovih pravicah.

Sporazum Cotonou – Sporazum Cotonou je dogovor o partnerstvu med ES in njenimi državami članicami ter 79 državami Afrike, Karibov in Pacifika (ACP), ki je bil sklenjen leta 2000 in ratificiran leta 2002. Sporazum je bil naslednik Sporazuma Yaounde (1964–75) in Lomé (1975–2000).

Strategija Afrike in EU – dokument z direktivami, ki je bil sklenjen med Svetom EU in Afri ko Unijo (AU) leta 2005, v obliki mednarodnega sporazuma. Svet jo je potrdil leta 2006, AU pa leta 2007. Potem so leta 2007 izdali Lizbonsko izjavo, ki opredeljuje temeljna načela partnerstva in obveznosti. Izjavo so sprejeli istočasno kot skupno strategijo in prvi triletni akcijski načrt (2008–10).

Trajnostni razvoj – Trajnostni razvoj zadovoljuje potrebe sedanjega člove kega rodu, ne da bi ogrožal možnosti prihodnjih rodov, da zadovolji svoje potrebe.

TRIALOG – Eden izmed CONCORD-ovih projektov je TRIIALOG s sredi čem na Dunaju. Ukvarja se z izgradnjo platform nevladnih razvojnih organizacij (NGDO) in z izgradnjo kapacitet njihovih članskih organizacij. CONCORD preko Delovne skupine za razvojno izobraževanje in projekta za razvojno izobraževanje DEEEP, ki vsako leto organizira poletni seminar o vpra anjih razvojne vzgoje, pomaga platformam novih držav članic in tudi njihovim članicam, da se bolj aktivno udeležijo globalnega izobraževanja.

Uradna razvojna pomoč (ODA) (*bilateralna/multilateralna*) – ODA zajema pomoči in posojila za območja, ki so na listi (DAC) upravičencev (držav v razvoju) ter pomoči in posojila večstranskim agencijam. Pomoč se klasificira kot uradna razvojna pomoč na osnovi treh pogojev:

1. Gre od vlade do vlade (med uradnimi sektorji);
2. Njen prvotni namen je, da pripomore h gospodarskemu razvoju in dobrobiti;
3. Nudijo jo pod ugodnimi finančnimi pogoji (v primeru posojila najmanj 25 odstotna podpora).

Finančno podporo spremlja tehnično sodelovanje, izključena so izplačila v vojaške namene in izplačila posameznikom.

Bilateralna ODA – po opredelitvi OECD je to podpora ali posojilo, ki ga zagotavlja država donatorica neposredno vladi države v razvoju

Multilateralna ODA – proračunski prispevek, ki ga prispevajo različne države preko posredniške mednarodne organizacije (pogosto preko predstavnika OZN ali ustanove EU). Pomoč se izvaja v obliki članarin.

Uveljavljanje interesa – organizacija, ki opravlja dejavnost uveljavljanja interesa uvrsti v politični dnevni red problem, predlaga rešitve za problem in pridobi donatorje za uporabo rešitve zaradi spremembe situacije. Uveljavljanje interesa je proces, ni dogodek. Odvija se na vseh ravneh – na lokalni, nacionalni, regionalni in tudi mednarodni ravni.

Výbor OECD pre razvojová pomoc (DAC) – prvotno forum OECD, zaoberajúce sa podporovaním hospodárstva rozvojových krajín. Jeho členovia sú najväčší bilaterálni darci sveta.

KONTAKTI IN OSTALI VIRI

VIRI NGDO

Concord – evropska konfederacije nevladnih organizacij za mednarodno humanitarno pomoč in razvoj, povezava:
<http://www.concordeurope.org/Public/Page.php?ID=8>

Trialog – nevladne organizacije za razvoj v razirjeni EU, informacije in storitve posebej za NGDO novih držav članic, povezava:
<http://www.trialog.or.at/start.asp?ID=96>

Razumevanje razvojnega sodelovanja EU, Trialog (2007), povezava:
http://doku.cac.at/broschure_final_website.pdf

DEEEP – Evropski projekta za razvojno izobraževanje, povezava:
<http://www.deeep.org/>

Eurodad – mreža nevladnih organizacij za razvoj na področju gospodarskih direktiv, povezava:
<http://www.eurodad.org>

Eurostep – mreža nevladnih organizacij, ki se osredotoča na evropsko razvojno sodelovanje, povezava:
<http://www.eurostep.org>

BOND – britanske čezmorske nevladne organizaije za razvoj, splo ne informacije za manj e civilne organiza-
cije izven držav članic, povezava:
<http://www.bond.org.uk/learning-and-training.php>

PLATFORME NOVIH DRŽAV LANIC

Republika Če ka: FoRS – če ki forum za razvojno sodelovanje, povezava:
<http://www.fors.cz/en/news/news>

Madžarska: HAND – Mednarodna humanitarna in razvojna nevladna organizacija, povezava:
<http://www.hand.org.hu>

Latvija – Latvijas Platforma attistibas sadarbibai, povezava:
<http://www.lapas.lv/>

Malta – nacionalna platforma nevladnih organizacij za razvoj, povezava:
<http://www.ngdomalta.org/>

Poljska – Grupa Zagranica, povezava:
<http://www.zagranica.org.pl/>

Republika Slova ka – PMVRO, povezava:
<http://mvro.sk/index-en.html>

Slovenija – SLOGA, Slovenian Global Action Slovenska globalna akcija:
<http://www.sloga-platform.org/>

Osnovne informacije v zvezi s politiko sodelovanja drugih novih držav članic so običajno dostopne na spletnih straneh njihovih ministrstev za zunanje zadeve ter na spletni strani Trialoga (www.trialog.or.at)

EU DOSTOPI IN INFORMACIJE

Najbolj pomembne povezave ustanov EU, ki delujejo na področju razvoja, povzetki zakonov, itd.:

http://europa.eu/pol/dev/index_en.htm

ter informacije glede človekovih pravic:

http://europa.eu/pol/rights/index_en.htm

Parlament:

<http://www.europarl.europa.eu;>

skupina ALDE:

<http://www.alde.eu/>

Komisija:

http://ec.europa.eu/development/index_en.cfm

MEDNARODNI DOKUMENTI

Monterejsko soglasje, povezava:

<http://www.un.org/esa/ffd/monterrey/MonterreyConsensus.pdf>

Pari ka deklaracija, povezava:

<http://www.oecd.org/dataoecd/11/41/34428351.pdf>

Evropsko soglasje o razvoju, povezava:

http://ec.europa.eu/development/policies/consensus_en.cfm

Evropsko soglasje o humanitarni pomoč, povezava:

http://europa.eu/legislation_summaries/humanitarian_aid/r13008_en.htm

Sporazum Cotonou, povezava:

http://ec.europa.eu/development/geographical/cotonouintro_en.cfm

Lizbonska deklaracija, povezava:

http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/EAS2007_lisbon_declaration_en.pdf

RAZVOJNO SODELOVANJE

Revizije OECD, povezava:

http://www.oecd.org/department/0,3355,en_2649_34603_1_1_1_1_1,00.html

Poročilo PASOS o izzivih politike evropskega razvojnega sodelovanja novih držav članic, povezava:

<http://www.pasos.org/www-pasosmembers-org/publications/the-challenge-of-the-eu-development-co-operation-policy-for-new-member-states>

Poročilo PASOS o politiki razvojne pomoči novih držav članic, povezava:

<http://www.pasos.org/www-pasosmembers-org/news/flexibility-towards-eastern-neighbours-and-good-governance-emphasized-to-european-parliament-pasos-report-on-development-aid-policies-of-new-eu-member-states>

TRIALOG – tudija Razvojna politika v državah pristopnicah (marec 2003.), povezava:

<http://www.trialog.or.at/images/doku/study-march03.pdf>

TRIALOG Dokument z naslovom Razvojno sodelovanje v zvezi s irtvijo EU z direktivami (september 2002), povezava:

http://www.trialog.or.at/images/doku/trialog-polic.paper_engl.pdf

WG Izjava o irtvi izzivi v zvezi s irtvijo EU v razvojni politiki EU (februar 2004), povezava:

http://www.trialog.or.at/images/doku/challenges_of_enlargement.pdf

CONCORD Aid Watch poročila po državah z informacijami o uradni razvojni pomoči novih držav članic,

povezava: http://www.concordeurope.org/Files/media/internetdocumentsENG/3_Topics/Topics/Aid-watch/AidWatch-report-2009_light.pdf

Območje prioritete uradne razvojne pomoči novih držav članic EU, november 2007, povezava:

http://www.trialog.or.at/images/doku/nms_oda_priority_countries.pdf

Kakšno je sodelovanje med starimi državami članicami EU in novimi državami članicami EU? Sklepi 2. delavnice evropskega srečanja platform za razvojno sodelovanje, 15. novembra 2008 (organizator v sodelovanju s TRIALOG-om je HUMANIS, www.humanis.org; spremljajoči dogodek Evropskih razvojnih dni v letu 2008 v Strasbourgu, 15.–17. novembra); na uradni konferenci Evropskih razvojnih dni dne 16. novembra 2008. je predavala Christine Bedoya, TRIALOG, povezava:

<http://www.trialog.or.at/images/doku/EDD-workshop-TRIALOG.pdf>

Povzetek dogodka HUMANIS na spletni strani Evropskih razvojnih dni:

<http://www.eudevdays.eu/Public/PressRelease.php?ID=2724>.

Izzivi razvojne politike za nove države članice. Annamária Kékesi, članica predsedstva CONCORD na seminarju ALDE (skupina v Evropskem parlamentu ALDE – Skupina zavezni tva liberalcev in demokratov za Evropo), 12. november 2008. Srečanje je sledilo poročilu v Evropskem parlamentu, ki ga je istega leta poslanec v Evropskem parlamentu, Danute Budreikaite, iz Litve, predhodno napisal o izzivih za države članice (glej sklep EP iz marca 2008), povezava:

<http://www.trialog.or.at/images/doku/alde-speech-annamaria-kekesi.pdf>

Nadaljnje povezave na strani Evropskega parlamenta:

<http://www.europarl.europa.eu>; skupine ALDE: <http://www.alde.eu/>

Razvojno sodelovanje v novih državah članicah s civilnega vidika. Govor Mariana Caucika, predsednika slova ke platforme NGDO, na javni obravnavi z Evropskim parlamentom in Odborom za razvoj v zvezi z novimi donatorkami EU, 30. januar 2007, povezava:

http://www.trialog.or.at/images/doku/ep_hearing_caucik.pdf.

Glede nadaljnjih informacij v zvezi z obravnavo, prosimo, da obi čite [spletne strani](#) Evropskega parlamenta.

„Prihodnje donatorke” v EU: novi akterji v razvojnem sodelovanju. Prezentacija Bena Slaya, direktorja Regionalnega centra UNDP V Bratislavi, [Na javni obravnavi glede NOVIH DONATORK EU](#), Evropski parlament, Odbor za razvoj, 30. januar 2007, povezava:

http://www.trialog.or.at/images/doku/ep_hearing_slay.pdf

[Izzivi politike razvojnega sodelovanja EU za nove države članice](#). Sklep Evropskega parlamenta, sprejet marca 2008, povezava:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0097+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>

Posebni Eurobarometer ES: [Državljeni novih držav članic EU in razvojna pomoč](#), (september 2007), povezava:

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_286_en.pdf

Odprt forum o učinkovitosti nevladnih organizacij, povezava:

<http://www.cso-effectiveness.org/>

O Evropskem tranzicijskem paketu, povezava:

<http://trialog-information-service.blogspot.com/2009/06/european-transition-compendium-call-for.html>

Bucar, Maja; Mesic, Anja in Plibersek, Eva, Razvojna politika novih držav članic EU: vloga nevladnih organizacij (2008), povezava:

http://www.eadi.org/fileadmin/Documents/Events/General_Conference/2008/paper_bucar_et_al.pdf

Drazkiewicz, Elzbieta, Uradna razvojna pomoč v vi egrajskih državah (2008), Poljska zelena mreža, povezava: http://globalnepoludnie.pl/IMG/pdf/oda_print.pdf

Horký, Ondřej, Razvojna politika v novih državah članicah EU. Donatorke, ki se znova pojavljajo na poti od obveznih prispevkov do globalne zavezanosti (2006), In titul za mednarodne odnose, Praga, povezava:

<http://www.ceesaconf.ut.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=166463/horky.pdf>

Lightfoot, Simon **Naraščajoče bolečine: razvojna politika v novi Evropi**. Objavljen v publikaciji The Networker, BOND aprila 2008, povezava:

<http://www.bond.org.uk>

Lightfoot, Simon, Dinamika razvojne politike EU po širitvi (2008), Univerza v Leedsu. (To je nekoliko predelana različica razprave t. 35 evropske tujijske skupine za razvojno politiko, povezava:

<http://www.edpsg.org/index.pl>

ali neposredna povezava:

<http://www.edpsg.org/Documents/DP35.doc>).

OSTALO GRADIVO O UVELJAVLJANJU INTERESA

Priročnik DEEEP o uveljavljanju interesa:

<http://www.deeep.org/advocacytoolkit.html>

Evropsko soglasje o razvoju, evropsko soglasje o razvojnem izobraževanju ali poročilo EP o politiki razvojnega sodelovanja novih držav članic. Celotni seznam zavez in izjav o razvojnem izobraževanju se nahaja tu:

<http://www.deeep.org/advocacy.html>

DRUGA BERILA O VODENJU KAMPANJ

Priročnik Amnesty International o kampanji:

<http://www.amnesty.org/en/library/info/ACT10/002/1997>

Priročnik o kampanji Civicus o MDG:

<http://www.civicus.org/mdg/title.htm>

Priročnik o kampanji HAND:

http://www.zpok.zoldpok.hu/img_upload/3a2faadd704989e61eedced2e0b9a4c/kampanyologia2008.pdf

DRUGA BERILA O RAZVOJU Z VIDIKA LOVEKOVIH PRAVIC:

UNICEF, Razvoj z vidika človekovih pravic (2004), povezava:

<http://www.unicef.org/sowc04/files/AnnexB.pdf>

Urad visokega komisarja za človekove pravice OZN, Pogosta vprašanja o razvojnem sodelovanju z vidika človekovih pravic (2006), povezava:

<http://www.un.org/Depts/dhl/humanrights/toc/toc9.pdf>

Urad visokega komisarja za človekove pravice OZN, Direktive: Strategije zmanjševanja revščine z vidika človekovih pravic, 10. september 2002, povezava:

<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f8298544.html> (dostop 20. avgust 2009).

Urad visokega komisarja za človekove pravice OZN, Človekove pravice in zmanjševanje revščine. Konceptualni okvir (2004), povezava:

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/PovertyReductionen.pdf>

Ellis, Lyndsey, Razvoj s pravnega vidika: Kulturni relativizem in pregled univerzalnosti človekovih pravic, april 2006, Univerza Brandeis, Ola Heller, Socialna politika in menedžment, Trajnostni mednarodni razvojni program.

Kochanowicz, Kordian, Pristop k razvoju s pravnega vidika kot nova priložnost in izziv v razvojnem sodelovanju (2009), povezava:

<http://www.peacestudies.pl/niusy/photos/file/Kochanowicz.pdf>

Pristop s pravnega vidika in Milenejski razvojni cilji: izkušnje UNDP-ja in Hurista, prezentacije Inger Ultvedt, svetovalke za človekove pravice, 1. novembra 2004, vladni center Oslo, povezava:

<http://www.undp.org/oslocentre/> (dostop 20. avgust 2009).

Urad Amnesty International EU, Mednarodna federacija Terre des Hommes, ActionAid, Mednarodna mreža za človekove pravice, Vidiki človekovih pravic in razvojna politika za pomoč Evropske Unije, 2008, povezava:

http://www.ihrnetwork.org/eu-development-policies_215.htm (dostop 20. avgust 2009).

Kaj je razvoj? Svetovna banka, 2004, povezava:

http://www.worldbank.org/depweb/english/beyond/beyondco/beg_01.pdf (dostop 20. avgust 2009).

Vsi sporazumi OZN o človekovih pravicah so dostopni na spodnjih straneh:

<http://www2.ohchr.org/english/law/index.htm>

ali

<http://www.bayefsky.com>

AVTORJI

Barbara Erős, kulturni antropolog, strateška programska vodja DemNet Madžarska. Delala je v organizaciji predstavnici Ashoka: Inovatorji za skupnost, in je vodila projekte ozaveščanja o razvojnem sodelovanju oz. priseljevanju na Madžarskem, vodila je programe tudi v Srbiji in Bosni-Hercegovini. Trenutno se ukvarja z izdelavo direktiv in uveljavljanjem interesov v nacionalnih in evropskih mrežah.

Brigitta Jaksa (LLM) sodelavka na področju razvojne politike pri DemNet Madžarska, ki je v državi ena izmed največjih nevladnih organizacij za razvoj. Ima raziskovalne izkušnje na področju delovnega prava, izseljencev znotraj države, priseljevanja in diskriminacije, posebej se ukvarja z vidiki enakosti med spoloma, s pravicami oseb z motnjami v razvoju ter z seksualno usmerjenostjo. Ima izkušnje na področju uporabe HRBA pri uveljavljanju interesov.

Andrew Mesfin trenutno živi v mestu Addis Ababa, Etiopija. Dela na področju pridobivanja prispevkov in kot svetovalec za razvoj v različnih projektih. Skoraj 10 let dela v nevladnem sektorju ima veliko izkušenj na različnih področjih, kot na primer človekove pravice; voda, higiena okolja in higiena; preprečevanje HIV; in mentalno zdravje.

Esther Obaikol odvetnica in od januarja 2008 poslovodna direktorica Zveze za upravljanje z zemljišči v Ugandi. Ima več kot petnajstletne izkušnje na področju okoljske tematike, zemljišč, preživetja z zemljiščem, pravnih in socioloških raziskav v zvezi z enakostjo med spoloma ter na področju analize revščine. Ima izkušnje na področju priprav osnutkov zakonov, uveljavljanja interesov v zakonih z vidika enakosti med spoloma, analizi in razvoju politike. Delala je na področju nadzora in ocenjevanja za vlado in nevladne organizacije, ukvarjala se je s civilno zaščito in upravljanjem nesreč ter s pravosodnimi vprašanji v zvezi s tranzicijo Ugande.

Nyang'ori Ohenjo soustanovitelj in poslovodni direktor Mreže avtohtonih ribičev (IFP), je predsednik Konzorcija za manjinske reforme. Leta 2000 se je udeležil ustanovitve CEMIRIDE. Organizacija je na nacionalni ravni povečala vidnost manjinskih in avtohtonega prebivalstva ter njihovih pravic in je s svojo dejavnostjo v veliki meri prispeval k vedno boljemu priznanju manjinskih in s strani vlade ter njihovih pravic v političnih procesih in dokumentih. Med njimi so najbolj pomembni projekti za politiko zemljišč in avtohtonega prebivalstva.

Bernadett Sebály trenutno dela na projektu ozaveščanja z MRG in popularizira teme v zvezi z manjšinami v krogu novinarjev držav članic EU. Njen namen je, da dobijo manjinske več glasov v medijih EU. Predhodno je skupaj z Amnesty International organizirala in koordinirala kampanje za človekove pravice. Diplomirala je na smeri komunikacija in kulturna antropologija.

Tobias Troll je sodelavec za uveljavljanje interesov pri DEEEP (Evropski projekt za razvojno izobraževanje), kjer je odgovoren za vodenje razvojnega izobraževanja v Evropi. Diplomiral je na smeri komunikacija na Filozofski fakulteti v Berlinu in od leta 2002 izvaja usposabljanja ter dela kot facilitator in strokovnjak na področju razvojnega izobraževanja in globalnega izobraževanja.